

مۇقەددەس كىتاب

قانۇن شەرىھى

قانۇن شەرىھى

مۇقەددەس كىتاب - كونا ئەھدە
(تەۋرات، زەبۇر ۋە پەيغەمبەرلەر)

5-قىسىم

1950-يىلىدىكى «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ
ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى ھازىرقى زامان
ئۇيغۇر تىلىغا ئۆزگەرتىلدى

2013

دەسلەپكى نۇسخا

www.dunyaningnuri.com

قانۇن شەرىھى

مۇسانىڭ بولۇپ ئۆتكەن ۋە قىلەرنى ئەسلىپ نۇتۇق قىلىشى

1 بۇ سۆزلەر بولسا مۇسانىڭ ئۆزى ئىئوردانىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى چۆلدە سۇفنىڭ ئۇتۇرىدا پاران، توفەل، لابان، خازېروت ۋە دى-زاھابنىڭ ئارىلىقىدا بولۇپ،² خورېبتىن ئون بىر كۈنلۈك يول ئېرى تۇرۇپ، سېئىر تېغىنىڭ يولىدا قادېش-بارنېئا تەرىپىدە بولغىنىدا، ھەممە بەنى-ئىسرائىلغا شۇلارنى دەپ بېرىپ ئېيتتى.³ قىرىقىنچى يىلنىڭ ئون بىرىنچى ئايىنىڭ ئاۋۋالقى كۈنى مۇسانىڭ ئۆزى خۇداۋەندە ئۇنىڭ ئۆزىگە بەنى-ئىسرائىلغا سۆزلىگىلى بۇيرۇغىنىدەك ئۇلارغا سۆزلىگىلى تۇردى.⁴ بۇ بولسا مۇسا ئۆزى ئامورىيلارنىڭ خېشېبوندا ئولتۇراقلىق پادىشاھى سخون بىلەن باشانىڭ ئەدرەيدىكى ئاشتارتوتتا ئولتۇراقلىق پادىشاھى ئوگنى ئۇرۇپ مەغلۇپ قىلغاندىن كېيىن ۋەقە بولدى.⁵ مۇسا ئۆزى ئىئوردانىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى موئابنىڭ يۇرتىدا بۇ قانۇننى بايان قىلغىلى باشلاپ ئېيتتىكى:

6 «تەڭرىڭلار خۇداۋەندە خورېبتا بىزگە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: < يەتكۈدەك ۋاقىت بۇ تاغدا تۇرۇپ قالدىڭلار. >⁷ ئەمدى قوپۇپ، باشقا تەرىپكە قايرىلىپ، ئامورىيلارنىڭ تاغلىرىغا مېڭىپ، ئۇلارنىڭ ھەقىقەتلىك خەلقلىرى بولۇپ تۈزلەڭلىك بىلەن تاغلاردا، پەس يۇرتى بىلەن جەنۇب يۇرتى ۋە دېڭىزنىڭ كانارىدا ئولتۇراقلىق ھەممە تائىپىلەرگە بېرىپ، قانائانلىقلارنىڭ يۇرتىغا كىرىپ، لىۋانغا چىقىپ، فىرات دەرياسى دېگەن چوڭ دەرياغىچە كېتىپ بېرىڭلار. >⁸ مانا مەن ئۆزۈم يۇرتنى قولۇڭلارغا تاپشۇرۇپ بېرىمەن. ئەمدى سىلەر بېرىپ، خۇداۋەندە ئۆزى ئاتا-بوۋىلىرىڭلار بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا قەسەم قىلىپ: «سىلەر بىلەن سىلەردىن كېيىن كېلىدىغان نەسلىگە ئۇنى بېرىمەن» دەپ ۋەدە قىلغان يۇرتنى ئىگىلىۋېلىڭلار > دەپ ئېيتتى.⁹ ئۇ ۋاقىت مەن سىلەرگە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: < مەن يۈكۈڭلارنى يالغۇز كۆتۈرەلمەيمەن. >¹⁰ مانا تەڭرىڭلار خۇداۋەندە بولسا سىلەرنى ئاۋۇتقاچ، سىلەر ئەمدى ئاسماننىڭ يۇلتۇزلىرىدەك تولا بولۇپ قالدىڭلار. >¹¹ ئۇ ئۆزى سىلەرگە ئېيتقىنىدەك ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنىڭ تەڭرىسى بولغان خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنى تېخى مىڭ مەرتىۋە ئوشۇقراق ئاۋۇتۇپ بەرىكەتلىگەي.¹² لېكىن مەن بولسام يۈكۈڭلارنى يالغۇز قانداق كۆتۈرۈپ، جاپالىرىڭلارنى تارتىپ، تالاش-تارتىشىڭلارغا قانداق چىدىيالايمەن؟ >¹³ بۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر ئۆز قەبىلىلىرىڭلاردىن دانا بىلەن ئەقىلدار، مەشھۇر بولغان كىشىلەرنى ئىلغاپ كەلتۈرسەڭلار، مەن ئۇلارنى ئۈستۈڭلارغا باش قىلىپ قويىمەن > دېسەم،¹⁴ سىلەر ماڭا جاۋاب بېرىپ: < سېنىڭ ئېيتقىنىڭدەك قىلىنسا، ياخشى بولىدۇ > دەپ ئېيتقان ئىدىڭلار. >¹⁵ ئۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئۆزۈم قەبىلىلىرىڭلارنىڭ ئىچىدىن دانا ۋە مەشھۇر كىشىلەرنى ئېلىپ، ئۇلارنى مىڭبېشى، يۈزبېشى، ئەللىك بېشى ۋە

ئۈنۈپشى بولسۇن دەپ، ئۈستۈڭلارغا باش قىلىپ، قەبىلىلىرىڭلارغا سەردار قىلىپ قويدۇم. ¹⁶ مەن ھاكىملىرىڭلارغا بۇيرۇپ ئېيتتىمكى: < سىلەر بولساڭلار بۇرادەرلىرىڭلارنىڭ دەۋاسىنى ئاڭلاپ، خاھى بىر كىشى ئۆز بۇرادىرى بىلەن دەۋاسى بولسۇن، خاھى ئۇنىڭكىدە ئولتۇرغان مۇساپىر بىلەن دەۋاسى بولسۇن، ئارىسىدا ھەقلىق بىلەن ھۆكۈم سۈرۈپ، ¹⁷ ھۆكۈم سۈرۈشتە ھېچ كىشىگە يۈز-خاتىرە قىلماي، چوڭ كىشىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندەك كىچىكىنىڭكىنىمۇ ئاڭلاپ، ئادالەت ئۆزى خۇدانىڭكى بولغاچ ھېچكىمنىڭ يۈزىدىن قورقماڭلار. لېكىن ئەگەر بىر دەۋا ئۈستۈڭلارغا تەس كۆرۈنسە، مېنى ئاڭلىسۇن دەپ، قېشىمغا ئېلىپ كېلىڭلار > دەپ ¹⁸ ئۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە سىلەرگە قىلىدىغان ئىشلىرىڭلارنىڭ ھەممىسىنى بۇيرۇغانىدەم.

¹⁹ ئاندىن كېيىن بىز ئۆزىمىز تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ بۇيرۇقىغا مۇۋاپىق خوربىتىن كۆچۈپ چىقىپ، سىلەر ئۆزۈڭلار ئامورىيلارنىڭ تاغلىق يۇرتىنىڭ يولىدا كۆرگەن قورقۇنچلۇق چوڭ چۆلىنىڭ ھەممىسىنى كېزىپ، قادىش-بارىئىغا يېتىپ كەلدۇق. ²⁰ ئۇ ۋاقىت مەن سىلەرگە: < ئەمدى سىلەر بولساڭلار ئۆزى ئامورىيلارنىڭكى بولۇپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندە بىزىلەرگە بېرىدىغان تاغلىق يۇرتقا كەلىڭلار. ²¹ مانا بۇ يۇرتنىڭ ئۆزىنى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئالدىڭدا قويدى. ئەمدى سەن چىقىپ، جۇرئەتلىك بولۇپ ھېچ قورقماي، ئاتا-بوۋىلىرىڭنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا ئېيتقىنىدەك ئۇنى ئىگىلىۋالغىن > دېسەم، ²² ھەممەڭلار قېشىمغا كېلىپ: < بىز بېرىشتىن ئىلگىرى يۇرتنىڭ ئەھۋالىنى مەلۇم قىلىپ، بىز بېرىدىغان يول بىلەن كىرىدىغان شەھەرلەر توغرىسىدا خەۋەر ئېلىپ كەلسۇن دەپ، ئاندا ئىلگىرى كىشىلەر ئەۋەتلىسۇن > دەپ ئېيتتىڭلار. ²³ بۇ سۆز ماڭا خۇش كەلگەچ مەن ئۆزۈم ھەر قەبىلىدىن بىردىن ئادەم ئېلىپ، ئاراڭلاردىن ئون ئىككى كىشىنى ئىلغىسام، ²⁴ ئۇلار بېرىپ، تاغ يۇرتىغا چىقىپ، ئۆزۈم ۋادىسىغا چۈشۈپ، يۇرتتا جاسۇسلۇق قىلىپ، ²⁵ يۇرتنىڭ مېۋىسىدىن ئاز-ماز ئۆزى بىلەن قېشىمىزغا ئېلىپ كېلىپ، بىزگە خەۋەر بېرىپ: < مانا تەڭرىمىز خۇداۋەندە بىزگە بېرىدىغان يۇرت بولسا ياخشى ئىكەن > دەپ ئېيتتى.

²⁶ لېكىن شۇنداق بولسىمۇ، سىلەر ئاندا چىققىلى خالىماي، بەلكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ بۇيرۇقىنىڭ ئۆزىگە قارشى چىقىپ، ²⁷ چېدىرلىرىڭلاردا ئولتۇرۇپ غوتۇلدېشىپ: < خۇداۋەندە بىزنى يامان كۆرگەچ بىزنى مىسىر يۇرتىدىن چىقىرىپ، ئامورىيلارنىڭ قولىغا تۇتۇپ بېرىپ، بىزنى ھالاك قىلغىلى خالايدۇ. ²⁸ نە يەرگە بارايلى؟ > بۇرادەرلىرىمىز بولسا بىزنىڭ كۆڭۈللىرىمىزنى ئېزىپ: «ئانداكى خەلق بولسا بىزىلەردىن چوڭ-چوڭ، ئېگىز-ئېگىز بولۇپ، شەھەرلىرى بولسا چوڭ-چوڭ بولۇپ، سېپىللىرى ئاسمانغا تاقىشىپ، بەنى-ئاناقمۇ ئاندا بار ئىكەن» دەپ ئېيتتى < دېدىڭلار. ²⁹ ئۇ ۋاقىت مەن سىلەرگە جاۋاب بېرىپ: < سىلەر جۇرئەتلىك بولۇپ، ئۇلاردىن قورقماڭلار. ³⁰ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە بولسا كۆز ئالدىڭلاردا سىلەر ئۈچۈن مىسىردا قىلغاندەك ھېلىمۇ ئالدىڭلاردا مېڭىپ، سىلەرنىڭ تەرىپىڭلاردىن جەڭ قىلىدۇ. ³¹ ئەجەبا ئىنسان ئۆزى ئۆز ئوغلىنى كۆتۈرۈپ يۈرگەندەك، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنى بۇ يەرگە

يەتكۈچلىك ھەممە يۈرگەن يوللىرىڭدا چۆلدە كۆتۈرۈپ يۈرگىنىنى كۆرمىدىڭمۇ؟³² لېكىن شۇنداق بولسىمۇ، ئۆز تەڭرىڭلار خۇداۋەندىگە ئىشەنمىدىڭلار.³³ ئۇ ئۆزى چۈشىدىغان جايىڭلارنى تەيىنلىمەك ئۈچۈن يولدا ئالدىڭلاردا مېڭىپ، ماڭىدىغان يولۇڭلارنى كۆرسەتمەك ئۈچۈن كېچىسى ئوت، كۈندۈزى بۇلۇت بىلەن يۈرمىدىمۇ؟ دەپ ئېيتتىم.³⁴ ئەمما خۇداۋەندە سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلىغىنىدا غەزەپلىنىپ قەسەم قىلىپ: ³⁵ < شەكسىز بۇ يامان نەسىلدىكى ئادەملەرنىڭ ھېچقايسىسى مەن قەسەم قىلىپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭلارغا بەرگىلى ۋەدە قىلغان يۇرتنى كۆرمەيدۇ. ³⁶ يالغۇز يەفۇننەنىڭ ئوغلى كالەب ئۇنى كۆرىدۇ، ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىگە كامىل تەرىقىدە ئەگەشكەچ، ئۆزى كىرگەن يۇرتنى ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن بالىلىرىغا بېرىمەن > دەپ ئېيتتى. ³⁷ سىلەرنىڭ سەۋەبىڭلاردىن خۇداۋەندە ماڭا غەزەپلىنىپ: < سەنمۇ ئاندا كىرمەيسەن. ³⁸ ئەمما خىزمەتكارىڭ بولغان يەشۇئا بەن-نۇن ئاندا كىرىدۇ. ئۇ ئۆزى جۇرئەتلىك بولسۇن دەپ، ئۇنى قۇۋۋەتلەندۈرگىن، چۈنكى ئۇ بولسا يۇرتنى بەنى-ئىسرائىلغا مىراس قىلىپ ئۆلەشتۈرۈپ بېرىدۇ. ³⁹ لېكىن سىلەر ئۇلار توغرىسىدا: «ئۇلار دۈشمەننىڭ ئولجىسى بولىدۇ» دەپ ئېيتىپ تېخى ياخشى بىلەن ياماننىڭ ئارىسىدا پەرق ئېتىشىنى بىلمىگەن بالىلىرىڭلار بولسا ئاندا كىرىپ، مەن ئۇلارغا يۇرتنى بەرگەچ ئۇنى مىراس قىلىپ ئالىدۇ. ⁴⁰ لېكىن سىلەر بولساڭلار، ئەمدى قويۇپ باشقا تەرەپكە قايرىلىپ، قىزىل دېڭىزنىڭ يولى بىلەن چۆلىنىڭ ئىچىگە بېرىڭلار، دەپ ئېيتتى. ⁴¹ ئۇ ۋاقىت سىلەر جاۋاب بېرىپ، ماڭا سۆزلەپ: < بىز بولساق خۇداۋەندىگە گۇناھ قىلدۇق. ئەمدى بىز چىقىپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندە بىزگە بۇيرۇغاندەك جەڭ قىلايلى > دەپ ئېيتىپ، بەل باغلاپ، ھەربىرىڭلار قوراللىنىپ، تاغ يۇرتىغا بارغىلى تەييار بولىدۇڭلار. ⁴² لېكىن خۇداۋەندە ماڭا سۆزلەپ: < سەن ئۇلارغا: «سىلەر ئۇ يەرگە چىقىپ جەڭ قىلماڭلار، چۈنكى مەن ئاراڭلاردا ئەمەسمەن. ئۇنداق قىلماڭلار، بولمىسا دۈشمەنلىرىڭلاردىن ئۈزۈلۈپ مەغلۇپ بولىسىلەر» دەپ ئېيتتىم > دېدى. ⁴³ مەن ئۇ ۋاقىت سىلەرگە گەپ قىلسام، سىلەر بۇنىڭغا قۇلاق سالماي، بەلكى خۇداۋەندىنىڭ بۇيرۇقىغا قارشى چىقىپ، ئۆز بېشىمچىلىق قىلىپ تاغ يۇرتىغا چىقتىڭلار. ⁴⁴ ئەمما ئۇ تاغلىق يۇرتتا ئولتۇرغان ئامورىيلار سىلەرگە قارشى چىقىپ، ھەربىلەردەك سىلەرنى قوغلاپ، سېئىردا سىلەرنى ئۇرۇپ پاراكەندە قىلىپ، خورماھقىچە قوغلىغىلى تۈردى. ⁴⁵ ئۇ ۋاقىت سىلەر يېنىپ كېلىپ، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىغلىدىڭلار. لېكىن خۇداۋەندە بولسا پەريادىڭلارغا قۇلاق سالماي تۇرۇپ، سىلەرنى تىڭشىمىدى. ⁴⁶ بۇنىڭ بىلەن سىلەر قادىشتا ئۇزۇن ۋاقىت تۇرۇپ قېلىپ، تولا كۈنلەرگىچە ئولتۇرۇپ قالدىڭلار.

2 ¹ ئاندىن كېيىن بىز باشقا تەرەپكە قايرىلىپ، خۇداۋەندە ماڭا بۇيرۇغىنىدەك قىزىل دېڭىزنىڭ يولى بىلەن باياۋانغا كېلىپ، ئۇزۇن ۋاقىتقىچە سېئىر تېغىنىڭ ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈردۈق. ² ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ماڭا سۆزلەپ: ³ < سىلەر بولساڭلار بۇ تاغنىڭ ئەتراپىدا يەتكۈدەك ۋاقىت ئايلىنىپ يۈرۈپ قالدىڭلار. ئەمدى شىمال تەرىپىگە قايرىلىڭلار.

⁴ سەن خەلققە بۇيرۇپ: «ئەمدى سىلەر سېئىردا ئولتۇراقلىق بۇرادەرلىرىڭلار بولغان بەنى-ئەساۋنىڭ زېمىنىدىن ئۆتسىلەر. ئۆتكىنىڭلاردا ئۇلار سىلەردىن قورقۇپ قالدۇ، ئەمما سىلەر ئېھتىيات قىلىپ،⁵ ئۇلار بىلەن سوقۇشماڭلار، چۈنكى سېئىرنىڭ تاغلىق يۇرتىنى ئەساۋغا مەراس قىلىپ بەرگىنىم ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ يۇرتىدىن پۇت قويغۇچىلىك جاي سىلەرگە بەرمەيمەن.⁶ يەيدىغان تائامىڭلار بولسا ئۇلاردىن پۇلغا ئېلىپ، ئىچىدىغان سۇيىڭلارنىمۇ ئۇلاردىن پۇلغا ئېلىڭلار.⁷ مانا تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بولسا قولۇڭنىڭ ھەممە ئىشىغا بەرىكەت بېرىپ، بۇ چوڭ باياۋاندا قىلغان سەپىرىڭدىن خەۋەر ئېلىپ، بۇ قىرىق يىل تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سەن بىلەن بولغاچ ھېچنەمەڭ كەم بولمىدى» دەپ ئېيتتىن» دېدى.

⁸ بۇنىڭ ئۈچۈن بىز بولساق سېئىردا ئولتۇراقلىق بۇرادەرلىرىمىز بەنى-ئەساۋنىڭ يېنىدىن قايرىلىپ، تۈزلەڭلىك يولى بىلەن مېڭىپ ئېلات بىلەن يۈرۈپ، ئەسيون-گېبەردىن ئۆتۈپ، ئاندىن قايرىلىپ موئاب باياۋاننىڭ يولىغا چۈشۈپ ماڭدۇق.⁹ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ماڭا ئېيتتىكى: < سەن بولساڭ موئابقا ھۇجۇم قىلىپ، ئۇلار بىلەن سوقۇشمىغىن، چۈنكى مەن ئۆزۈم ئار يۇرتىنى لوتنىڭ ئەۋلادلىرىغا مەراس قىلىپ بەرگىنىم ئۈچۈن ئۇلارنىڭ يۇرتىدىن ساڭا ھېچ مەراس بەرمەيمەن» دېدى.

¹⁰ ئىلگىرى ئۇ يۇرتتا ئېمىيلار ئولتۇراقلىق ئىدى. ئۇلار بولسا ئاناقىيلارغا ئوخشاش چوڭ-چوڭ ئېگىز-ئېگىز بولۇپ، سانى تولا ئىدى.¹¹ ئاناقىيلارغا ئوخشاش ئۇلارمۇ گىگانتلارنىڭ قاتارىدا سانالدى. لېكىن موئابىيلار بولسا ئۇلارنى ئېمىيلار دەپ ئاتىدى.¹² قەدىمكى ۋاقىتتا سېئىرنىڭ ئۆزىدە خورىي دېگەن بىر قوۋم ئولتۇراقلىق ئىدى. لېكىن ئەساۋنىڭ ئەۋلادلىرى ئۇلارنى ھەيدەپ چىقىرىپ، ئۆز ئالدىدىن يوقىتىۋېتىپ، بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئۆزى خۇداۋەندە ئۇلارغا مەراس قىلىپ بەرگەن يۇرتقا بېرىپ ئولتۇرغاندەك، بۇلارمۇ ئۇلارنىڭ يۇرتىدا ئولتۇرۇۋالغانىدى.

¹³ < ئەمدى قويۇپ، زارەد جىلغىسىدىن ئۆتۈڭلار > دەپ خۇداۋەندە دېسە، بىز قويۇپ زارەد جىلغىسىدىن ئۆتۈپ كەتتۇق.¹⁴ بىز ئۆزىمىز قادېش-بارنېئادىن چىقىپ، زارەد جىلغىسىدىن ئۆتۈپ بولغۇچىلىك ئوتتۇز سەككىز يىل ئۆتۈپ كېتىپ، بۇ ۋاقىت ئىچىدە خۇداۋەندىنىڭ قىلغان قەسىمىگە مۇۋاپىق چېدىرگاھتىكى بۇ نەسلىنىڭ جەڭگە لايىق كىشىلىرىنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ كەتتى.¹⁵ ئۇلار ئۆلۈپ تۈگەپ بولمىغۇچىلىك، خۇداۋەندىنىڭ قولى چېدىرگاھتا ئۇلارنى يوقىتىشتىن يىغىلمىغانىدى.

¹⁶ جەڭگە لايىق بولغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ، قوۋمنىڭ ئىچىدىن تۈگەپ بولغىنىدا،
¹⁷ خۇداۋەندە ماڭا سۆز قىلىپ:

¹⁸ < بۇ كۈن سەن موئابنىڭ چېگرىسىدىكى ئار شەھىرىدىن ئۆتكىن.¹⁹ ئۆتۈپ، بەنى-ئامونغا يېقىن بارغىنىڭدا سەن ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىپ، ئۇلار بىلەن سوقۇشمىغىن، چۈنكى مەن بولسام

بەنى-ئاممونىنىڭ يۇرتىنى لوتنىڭ ئەۋلادلىرىغا مىراس قىلىپ بەرگەچ، ئۇنىڭدىن ھېچنېمىنى ساڭا مىراس قىلىپ بەرمەيمەن، دېدى.

²⁰ قەدىمكى ۋاقىتتا گىگانتلار ئاندا ئولتۇرغاچ بۇ يۇرتنى گىگانتلارنىڭ يۇرتىدەك سانالدى، لېكىن ئاممونىيلارنىڭ ئۆزى ئۇلارنى زامۇمىيلار دەپ ئاتىغانىدى. ²¹ ئۇلار بولسا ئانا قىيىلارغا ئوخشاش چوڭ-چوڭ بولۇپ سانى تولا، بويى ئېگىز بىر خەلق بولغانىدى. لېكىن خۇداۋەندە ئۇلارنى بەنى-ئاممونىنىڭ ئالدىدىن ۋەيران قىلغاچ بۇلار ئۇلارنى ھەيدەپ چىقىرىپ، يۇرتىدا ئولتۇرۇۋالغانىدى. ²² شۇنىڭغا ئوخشاش ئۇ سېئىردا ئولتۇرغان بەنى-ئەساۋ ئۈچۈنمۇ ئوخشاش ئىش قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئالدىدىن خورىيلارنى ۋەيران قىلغانىدى. بەنى-ئەساۋ بولسا ئۇلارنى چىقىرىۋېتىپ يۇرتىدا ئولتۇرۇۋېلىپ، بۇ كۈنگىچە ئاندا ئولتۇرماقتا. ²³ شۇنىڭدىنمۇ گازاغچە بار كەنتلەردە ئولتۇرغان ئاۋۋىيلارنىڭ ئۆزى كافتورىيلاردىن ۋەيران قىلىندى. بۇلار كافتوردىن چىقىپ كېلىپ، ئۇلارنىڭ يۇرتىدا ئولتۇرۇۋالدى.

²⁴ > ئەمدى سىلەر قوپۇپ چىقىپ، ئارنون جىلغىسىدىن ئۆتۈڭلار. مانا مەن ئۆزۈم خېشوننىڭ پادىشاھى ئامورىي سىخوننىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭ يۇرتىنى قولۇڭغا بەردىم. بۇنىڭ ئۈچۈن سەن قوپۇپ، يۇرتىنى ئېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن سوقۇشقىلى باشلىغىن. ²⁵ بۇ كۈندىن تارتىپ ئاسماننىڭ تېگىدىكى ھەممە خەلقلەرنىڭ ئۈستىگە سېنىڭ قورقۇنچۇڭنى ئەۋەتمەن. شۇنداقكى، ئۇلار سېنىڭ خەۋىرىڭنى ئاڭلىسا، سەندىن تترەپ، دەھشەتكە چۈشىدۇ، دەپ خۇداۋەندە ئېيتتى.

²⁶ ئۇ ۋاقىت مەن قادېموت چۆلىدىن خېشوننىڭ پادىشاھى سىخوننىڭ قېشىغا ئەلچىلەر ئەۋەتىپ سالام ئېيتقۇزۇپ: ²⁷ > يۇرتۇڭدىن ئۆتكىلى ماڭا ئىجازەت بەرگىن. مەن بولسام، يول بىلەن ئۆتتۈر مېڭىپ، خاھى ئوڭغا، خاھى چەپكە قايرىلمايمەن. ²⁸ يەيدىغان تا ئامم بولسا ماڭا پۇلغا سېتىپ بېرىپ، ئىچىدىغان سۈيىمنىڭ ئۆزىنىمۇ ماڭا پۇلغا سېتىپ بەرگىن. پەقەت پىيادە ئۆتۈپ بارغۇم بار. ²⁹ سېئىردا ئولتۇراقلىق بەنى-ئەساۋ بىلەن ئاردا ئولتۇراقلىق موئابىيلارنىڭ ئۆزى ماڭا شۇنداق ئىجازەت بەردى. مەن بولسام، ئىئورداندىن ئۆتۈپ تەڭرىمىز خۇداۋەندە بىزگە بېرىدىغان يۇرتقا كىرمەكچىدۇرمەن، دەپ ئېيتقۇزدۇم.

³⁰ لېكىن خېشوننىڭ پادىشاھى سىخون بولسا بىزنى ئۆز يۇرتىدىن ئۆتكىلى قويىمىدى. چۈنكى تەڭرىك خۇداۋەندە ئۇنىڭ زېھنىنى قاتۇرۇپ، ئەمدى بولغاندەك ئۇنى سېنىڭ قولۇڭغا تاپشۇرماق ئۈچۈن كۆڭۈلنى قاتتىق قىلدى. ³¹ خۇداۋەندە ئۆزى ماڭا سۆز قىلىپ: > مانا مەن ئەمدى سىخوننىڭ ئۆزى بىلەن ئۇنىڭ يۇرتىنى قولۇڭغا بەرگىلى باشلىدىم. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنى ئىگىلىۋالغىلى قەدەم قويغىن. شۇنداق قىلىپ ئۇنىڭ يۇرتىنى مىراس قىلىپ ئالسىن، دېدى.

³² ئۇ سىخوننىڭ ئۆزى ھەممە خەلقنى ئېلىپ كېلىپ، بىز بىلەن سوقۇشقىلى ياھازغىچە چىقتى. ³³ لېكىن تەڭرىمىز خۇداۋەندە ئۇنى قوللىمىزغا بەرگەچ بىز ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن ئوغۇللىرى ۋە ھەممە خەلقنى ئۇرۇپ مەغلۇپ قىلىپ، ³⁴ ئۇنىڭ بارچە شەھەرلىرىنى ئېلىپ، ھەممە شەھەرلىرىدىكى

ئەر بىلەن خوتۇن كىشى ۋە بالىلارنى يوقىتىپ، ھېچبىرىنى قويماي، ³⁵ يالغۇز چارۋا مالنىڭ ئۆزى بىلەن ئىگىلىۋالغان شەھەرلەرنىڭ غەنىمىتىنى ئۆزىمىز ئۈچۈن ئولجا قىلىپ ئالدۇق. ³⁶ شۇنداقكى، ئارنون جىلغىسىنىڭ يېنىدىكى ئاروئەر بىلەن ۋادىدىكى شەھەردىن تارتىپ گىلىيادىقچە سېپىللىرى بىزگە ئېگىز كەلگەن شەھەر تېپىلماي، بەلكى تەڭرىمىز خۇداۋەندە ھەممىسىنى قوللىمىزغا بەردى. ³⁷ لېكىن سەن بولساڭ بەنى-ئامموننىڭ يۇرتى بىلەن يابىوق جىلغىسىنىڭ يېنىدىكى ھەممە يەرلەر ۋە تاغلاردىكى شەھەرلەرگە قول تەگكۈزمەي ئۆتۈپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندە بىزگە مەنئى قىلغان ھېچنېمىنى ئالمىدىڭ.

3 ¹ ئاندىن بىز باشقا تەرەپكە قايرىلىپ، يول مېڭىپ باشانغا چىقتۇق. ئەمما باشاننىڭ پادىشاھى ئوگ ئۆزى ھەممە خەلقىنى ئالغاچ چىقىپ، بىز بىلەن سوقۇشقىلى ئەدرەيگە باردى. ² لېكىن خۇداۋەندە ماڭا سۆزلەپ: < سەن ئۇنىڭدىن ھېچ قورقمىغىن، چۈنكى مەن بولسام ئۇنىڭ ئۆزىنى ھەممە خەلقى ۋە يۇرتى بىلەن قوشۇپ سېنىڭ قولۇڭغا بەردىم. سەن ئۆزۈڭ ئۆزى خېشىۋىندا ئولتۇرۇپ ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى بولغان سخونغا قىلغىنىڭدەك ئۇنىڭغىمۇ قىلىسەن > دېدى.

³ دېگىنىدەك تەڭرىمىز خۇداۋەندە ئۆزى باشاننىڭ پادىشاھى ئوگنىمۇ ھەممە خەلقى بىلەن قوشۇپ قوللىمىزغا بەرگىنىدە بىز ئۇنى ئۇرۇپ، ئۇلاردىن ھېچكىمنى قويماي، ⁴ ئۇنىڭ ھەممە شەھەرلىرىنىمۇ ئېلىپ. ئۇلاردىن ئالمىغان ھېچ شەھەر قالمايدى. بۇ تەرىقىدە ئاتىش شەھەر ئېلىنىپ، باشاندىكى ئوگنىڭ مەملىكىتى بولغان ئارگوب يۇرتىنىڭ ھەممىسى ئىگىلەندى. ⁵ بۇ شەھەرلەرنىڭ ھەممىسى بولسا مەھكەم قىلىنىپ، سېپىللىرى ئېگىز-ئېگىز بولۇپ، دەرۋازىلىرى بالداقلانغانىدى. بۇنىڭدىن باشقا سېپىلسىز تولا شەھەرلەرنىمۇ ئېلىپ، ⁶ خېشىۋىننىڭ پادىشاھى سخونغا قىلغىنىمىزدەك قىلىپ، ئۇلارنى يوقىتىپ، ھەممە شەھەرلەردىكى ئەر بىلەن خوتۇن كىشى ۋە بالىلارنى يوقىتىۋەتتۇق. ⁷ ئەمما ھەممە چارۋا مال بىلەن شەھەرلەرنىڭ غەنىمەتلىرىنى ئۆزىمىز ئۈچۈن ئولجا قىلىپ ئالدۇق. ⁸ بۇ تەرىقىدە بىز ئارنوننىڭ ئۇ تەرىپىدىكى ئامورىيلارنىڭ ئىككىلا پادىشاھىنىڭ قولىدىن ئارنون جىلغىسىدىن تارتىپ خەرمون تېغىغىچە يۇرتىنى ئېلىۋالدۇق. ⁹ ئىلگىرىكى ۋاقىتتا سىدونىيلار ئۆزى بۇ خەرموننى سىريون دەپ ئاتاىپ، ئامورىيلار بولسا ئۇنىڭغا سېنىر دەپ ئات قويغانىدى. ¹⁰ بىز بولساق تۈزلەڭلىكتىكى ھەممە شەھەرلەرنى ئىگىلەپ، سالكا بىلەن ئەدرەيگىچە چىقىپ ھەممە گىلىياد بىلەن باشاننى ئېلىپ، باشاندىكى ئوگنىڭ مەملىكىتىنىڭ شەھەرلىرىنى ئىگىلىدۇق. ¹¹ باشاننىڭ پادىشاھى ئوگ بولسا گىگاتلارنىڭ نەسلىدىن يالغۇز ئۆزى قالغانىدى. ياتقان ئورنى ئۆزى تۆمۈردىن ياسىلىپ، ئۇزۇنلۇقى ئادەم گېزىدە توققۇز گەز توغرىسى تۆت گەز بولۇپ، بەنى-ئامموننىڭ راببا دېگەن شەھىرىدە قويۇلغاندۇر ئىمىش.

¹² بىز مەزكۇر يۇرتنى ئېلىپ بولغاندىن كېيىن، ئارنون جىلغىسىنىڭ يېنىدىكى ئاروئەر بىلەن گىلىيادنىڭ تاغلىق يۇرتى يېرىمىنى شەھەرلىرى بىلەن قوشۇپ، رۇبەنى بىلەن گادىيلارغا بەردىم. ¹³ ئەمما گىلىيادنىڭ قالغان ھەسسسى بىلەن ئوگنىڭ مەملىكىتى بولغان باشاننىڭ ھەممىسىنى، يەنى گىگانتلارنىڭ يۇرتى دەپ ئاتىلىپ، پۈتۈن ئارگوپ يۇرتى بولغان باشاننىڭ ھەممىسىنى ماناسسەنىڭ يېرىم قەبىلىسىگە بەردىم. ¹⁴ ماناسسەنىڭ ئوغلى يائىر بولسا گەشۇرىي بىلەن مائاكايلارنىڭ چېگرىلىرىغىچە ئارگوپنىڭ ھەممە يۇرتىنى ئېلىپ، باشان يۇرتىنى بۇ كۈنگىچە ئاتالغاندەك ئۆز ئىسمىدا يائىر كەنتلىرى دەپ ئاتىدى. ¹⁵ لېكىن ماكىرنىڭ ئۆزىگە مەن گىلىيادنى بېرىپ،

¹⁶ رۇبەنىي بىلەن گادىيلارغا گىلىيادتىن تارتىپ ئارنون جىلغىسىغىچە يۇرتنى بېرىپ، جىلغىسىنىڭ ئوتتۇرىسىنى چېگرا توختىتىپ، بەنى-ئاموننىڭ چېگرىسى بولغان يايىق جىلغىسىغىچە ئۇلارغا بەردىم. ¹⁷ بۇنىڭدىن باشقا تۈزلەڭلىكنى چېگرا بولغان ئىئوردانغا قوشۇپ، كىننەرەتتىن تارتىپ شەرق تەرىپىدە بولۇپ پىسگاننىڭ تۆۋىنىدە يېيىلغان تۈزلەڭلىكتىكى شور دېڭىزغىچە ئۇلارغا بەردىم.

¹⁸ ئۇ ۋاقىت مەن سىلەرگە بۇيرۇپ ئېيتتىمكى: < تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرگە بۇ يۇرتنى مىراس قىلىپ بەردى، لېكىن قانچەڭلار جەڭگە لايىق بولساڭلار، بۇرادەرلىرىڭلار بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئالدىدا قوراللىنىپ مېڭىڭلار. ¹⁹ لېكىن خوتۇن بىلەن بالا ۋە تولا بولغان چارۋا ماللىرىڭلار بولسا مەن سىلەرگە بەرگەن شەھەرلەردە قېلىپ، ²⁰ خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرگە ئارام بەرگەندەك بۇرادەرلىرىڭلارگىمۇ ئارام بېرىپ، ئۇلار ئۆزى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئىئورداننىڭ ئۇ تەرىپىدە ئۇلارغا بېرىدىغان يۇرتنى مىراس قىلىپ ئالغۇچىلىك ئاندا تۇرۇپ تۇرسۇن. ئاندىن كېيىن سىلەر مەن ئۆزۈڭلارغا بەرگەن مىراس ھەممىلىرىڭلارغا يېنىپ بېرىپ، ھەربىرىڭلار ئۆز مىراسىغا يانسۇن > دېدىم. ²¹ ئۇ ۋاقىت مەن يەشۇئاغا بۇيرۇپ ئېيتتىمكى: < سەن بولساڭ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە بۇ ئىككى پادىشاھقا نېمە قىلغىنى ئۆز كۆزلىرىڭ بىلەن كۆردۈڭ. سەن قەيەرگە چىقساڭ، خۇداۋەندە مەملىكەتلەرنىڭ ھەممىسىگە شۇنداق قىلىدۇ. ²² ئۇلاردىن ھېچ قورقماڭلار، چۈنكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنىڭ تەرىپىڭلاردىن جەڭ قىلىدۇ > دېدىم. ²³ ئۇ زامان مەن خۇداۋەندىگە دۇئا قىلىپ ئېيتتىمكى: ²⁴ < ئەي رەب خۇداۋەندە، سەن ئۆز بەندەڭگە ئۇلۇغۇقۇڭ بىلەن قۇدرەتلىك قولۇڭنى كۆرسەتتىڭ. چۈنكى سەندەك، ئەمەل قىلىپ چوڭ ئىشلار كۆرسەتكەندەك ئاسماندا ۋە يا يەردە ئەمەل قىلالايدىغان تەڭرى بارمۇ؟ ²⁵ ئەمدى مېنى ئۇ تەرىپىگە ئۆتۈپ، ئىئورداننىڭ يېنىدىكى ياخشى يۇرتنى كۆرۈپ، ئۇ ياخشى تاغلىق يۇرتنىڭ ئۆزى بىلەن لىۋانغا بىر قاراشقا نېسىپ قىلغىن > دېدىم. ²⁶ لېكىن خۇداۋەندە سىلەر ئۈچۈن ماڭا غەزەپلەنگەچ ماڭا قۇلاق سالماي، بەلكى ماڭا ئېيتتىكى: < ئەمدى بولدى. بۇ ئىش توغرىسىدا ماڭا يەنە سۆز قىلمىغىن. ²⁷ سەن پىسگاننىڭ چوققىسىغا چىقىپ كۆزلىرىڭنى غەرب بىلەن شىمال تەرىپىگە، جەنۇب بىلەن شەرق تەرىپىگە تىكىپ قارىۋالغىن، چۈنكى بۇ

ئىئورداننىڭ ئۆزىدىن ئۆتمەيسەن. ²⁸ ئەمما يەشۇئانى ئۆز مەنسىپىگە سېلىپ: «جورئەتلىك بولۇپ قورقمىغىن» دەپ ئۇنى قۇۋۋەتلەندۈرگەن. چۈنكى ئۇ ئۆزى بۇ قوۋمنىڭ ئالدىدا بېرىپ، سەن كۆرگەن يۇرتنى ئۇلارغا مىراس قىلىپ ئۆلەشتۈرۈپ بېرىدۇ» دېدى. ²⁹ ئۇ ۋاقىتتا بىز بەيت-پېئورنىڭ ئۆتتۈرىدىكى ۋادىدا توختاپ قالدۇق.

مۇسانىڭ خەلققە خۇدانىڭ ئەھدىسىگە چىڭ تۇتۇشقا چىكىلەيدىغان بايانى

4 ئەمدى ئەي ئىسرائىل، مەن سىلەرگە بىلدۈرىدىغان قانۇن بىلەن ئەھكاملىرى ئاڭلاپ ئەمەل قىلساڭلار، ھاياتلىق تېپىپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە سىلەرگە بېرىدىغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئىگىلىۋالسىلەر. ² سىلەر بولساڭلار مەن سىلەرگە بۇيرۇغانغا ھېچنېمىنى قوشماي، بۇنىڭدىن ھېچنېمىنىمۇ كېمەيتىمەي، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىدىن بولۇپ مەن سىلەرگە بۇيرۇغان ئەمەلنى تۇتۇڭلار. ³ خۇداۋەندىنىڭ ئۆزى بائال-پېئورنىڭ سەۋەبىدىن نېمە قىلغىنىنى ئۆز كۆزلىرىڭلار بىلەن كۆرمىدىڭلارمۇ؟ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە بولسا بائال-پېئورغا ئەگەشكەنلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاراشلاردىن يوقىتىۋەتتى ئەمەسمۇ؟ ⁴ لېكىن سىلەر، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىگە چاپلىشىپ تۇرغانلار بولساڭلار، ھەممەڭلار بۇ كۈنگىچە تىرىك قالىدىڭلار. ⁵ مانا مەن بولسام تەڭرىم خۇداۋەندىنىڭ ماڭا بۇيرۇغىنىدەك سىلەر ئاندا بېرىپ، ئۇنى مىراس ئالىدىغان يۇرتقا كىرگىنىڭلاردا ئۇلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلغىسىلەر دەپ، قانۇن بىلەن ئەھكاملارنى سىلەرگە ئۆگەتتىم. ⁶ ئەمدى سىلەر ئۇلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلىڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، تائىپىلەرنىڭ كۆز ئالدىدا دانىشمەنلىك بىلەن ئەقىلدارلىقىڭلار ئاشكارا بولۇپ، ئۇلار بۇ ھەممە قانۇنلارنى ئاڭلىغىنىدا: < مانا بۇ چوڭ قوۋم بولسا شەكسىز تولا دانا بولۇپ، ئەقىلدار بولغان بىر قوۋم ئىكەن > دەپ ئېيتىدۇ. ⁷ چۈنكى تەڭرىمىز خۇداۋەندە ئۆزى دۇئا قىلغىنىمىزدا بىزگە يېقىن بولغاندەك، تەڭرىسى ئۆزىگە يېقىن بولغان باشقا بىر چوڭ قوۋم قەيەردە بار؟ ⁸ مەن ئۆزۈم بۇ كۈن ئالدىڭلاردا قويغان بۇ قانۇننىڭ ھەممىسىگە ئوخشاش راست بەلگىلىمىلەر بىلەن ئەھكاملىرى بار چوڭ بىر قوۋم قەيەردە تېپىلىدۇ؟ ⁹ لېكىن سەن ئاگاھ بولۇپ ئېھتىيات قىلىپ، خاھى كۆزلىرىڭنىڭ كۆرگىنىنى ئۇنتۇپ قالماي، خاھى ھەممە ھايات كۈنلىرىڭدە يادىڭدىن چىقارماڭلار. بەلكى ئۇنى بالىلىرىڭ بىلەن نەۋرىلىرىڭگە تەلىم بېرىپ،

¹⁰ سىلەر خوربىنىڭ يېنىدا تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا تۇرغان كۈنۈڭدە خۇداۋەندە ماڭا سۆز قىلىپ: < ئۇلار بولسا يەر يۈزىدە ھايات تۇرغۇچىلىك مەندىن قورقۇپ تۇرۇپ، شۇنىمۇ ئۆز بالىلىرىغا ئۆگىتىپ قويسۇن دەپ، ئۇلارنىڭ ئۆزىگە سۆزلىرىمنى ئاڭلاتمىقىم ئۈچۈن خەلق ماڭا يىغدۇرۇپ قويغىن > دەپ ئېيتقىنىنى ئۇلارغا ئۆگەتكىن. ¹¹ ئۇ ۋاقىتتا سىلەر ھازىر بولۇپ

تاغنىڭ تۈۋىدە تۇرۇپ قېلىپ، تاغ ئۆزى ئاسمانغىچە يېتىدىغان ئوتتا كۆيۈپ تۇرۇپ، ئاندا قاراڭغۇلۇق، بۇلۇت ۋە زۇلمەت كۆرۈنگەن چاغدا،¹² خۇداۋەندە سىلەرگە ئوت ئىچىدىن سۆز قىلغىلى تۇردى. سىلەر بولساڭلار سۆزلەرنى ئاڭلاپ، ھېچ شەكىلنى كۆرمەي، يالغۇز ئاۋازنى ئاڭلىدىڭلار.¹³ ئۇ ئۆزىنىڭ سىلەرگە تۇتقىلى بۇيرۇغان ئەھدىسىنى، يەنى ئون ئەمرنى ئۆزۈڭلارغا بايان قىلىپ، بۇلارنى ئىككى تاش تاختىسىغا يېزىپ بەردى.¹⁴ ئۇ ھامان خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنىڭ توغراڭلاردا: < ئۇلار ئۇنى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن چىقىدىغان يۇرتتا ئۇلارنى تۇتسۇن دەپ، قانۇن بىلەن ئەھكاملارنى ئۆگەتكىن > دەپ ماڭا بۇيرۇدى.

¹⁵ خۇداۋەندە ئۆزى خورىبتا ئوت ئىچىدىن سىلەرگە سۆز قىلغان كۈندە سىلەر ھېچ شەكىلنى كۆرمىگەچ ئۆزۈڭلار ئۈچۈن ئاگاھ بولۇپ،¹⁶ بۇزۇلۇشتىن ئېھتىيات قىلىڭلار. ئويما بۇتسۇرتىنى ئەتمەي، خاھى ئەر كىشىنىڭكى خاھى خوتۇن كىشىنىڭ سۈرتى بولسۇن،¹⁷ خاھى يەر يۈزىدىكى چارۋىنىڭكى، خاھى ھاۋادا ئۇچۇپ يۈرۈپ قاناتلىق بولغان ئۇچارقاناتنىڭ سۈرتى بولسۇن،¹⁸ خاھى يەردە ئۆمىلەيدىغان جانۋارنىڭكى، خاھى يەر ئاستىدا سۇدا بولغان بېلىقنىڭكى بولسۇن، ھېچ بۇتسۇرتىنى ياسىمىغىن.¹⁹ سەن ئاسمان تەرىپىگە كۆزلىرىڭنى كۆتۈرۈپ، كۈن بىلەن ئاي ۋە ئاسماننىڭ ھەممە قوشۇنى بولغان يۇلتۇزلارنى كۆرسەڭ، ئۇلارغا باش ئېگىپ ئىبادەت قىلغىلى ئالدىنماغىن، چۈنكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى پايدىسى يەتسۇن دەپ، بۇلارنى ئاسماننىڭ تېگىدىكى ھەممە خەلقلەرگە بەردى.²⁰ لېكىن سىلەر بولساڭلار ئەمدى بولغىنىڭلاردەك خۇداۋەندە ئۆزى: < ئۇلار مېنىڭ مىراس قوۋمىم بولسۇن دەپ، سىلەرنى تۆمۈر تونۇرى بولغان مىسىردىن چىقىرىپ كەلدى.

²¹ ئەمما خۇداۋەندە سىلەرنىڭ سەۋەبىڭلاردىن مېنىڭ ئۈستۈمگە ئاچچىقلىنىپ: < سەن بولساڭ ئىئورداندىن ئۆتمەي، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان ياخشى يۇرتقا كىرمەيسەن > دەپ قەسەم قىلدى.²² بۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئىئورداندىن ئۆتمەي، بۇ يۇرتتا ئۆلمەن. لېكىن سىلەر بولساڭلار ئىئورداندىن ئۆتۈپ، ئۇ ياخشى يۇرتنى ئىگىلىۋالسىلەر.²³ ئۇنداق بولغاندىن كېيىن سىلەر تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ سىلەر بىلەن باغلىغان ئەھدىسىنى ئۇنتۇشتىن ئېھتىيات قىلىپ، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ بۇيرۇقىغا زىت تۇرۇپ، ئۆزۈڭلار ئۈچۈن ئويما بۇتسۇرتى بىلەن باشقا بىر نەرسىنىڭ سۈرتىنى ياسىماڭلار.²⁴ چۈنكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بولسا غەيرەتلىك بىر تەڭرى بولۇپ، يەپ كېتىدىغان بىر ئوتتەكتۇر.

²⁵ ئەگەر سىلەر ئۇ يۇرتتا ئۇزۇن ۋاقىت تۇرۇپ، بالا بىلەن نەۋرە كۆرگەندىن كېيىن بۇزۇلۇپ، بىر نەرسىنىڭ ئويما بۇتسۇرتىنى بۇت قىلىپ ياساپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغاننى قىلىپ، ئاچچىقنى كەلتۈرسەڭلار،²⁶ مەن بۇ كۈن ئۈستۈڭلارغا ئاسمان بىلەن يەرنى گۇۋاھ قىلىپ تۇرۇپ ئېيتىمەنكى، سىلەر ئىتتىك ھالدا بولۇپ، ئىئورداندىن ئۆتۈپ ئاندا كىرىپ

ئىگىلىۋالدىغان يۇرتتىن كېسىلىپ كېتىپ، ئاندا ئۇزۇن ھايات كۆرمەي، شەكسىز يوق قىلىنىپ كېتىسەلەر. ²⁷ خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنى تائىپىلەرنىڭ ئارىسىدا پاراگەندە قىلىپ، ئارىسىغا ھەيدىۋەتكەن تائىپىلەرنىڭ ئىچىدە خۇداۋەندە سىلەرنى كىچىك بىر قالدۇق قىلىپ قويدۇ. ²⁸ سىلەر ئاندا تۇرۇپ، ئادەم قولى بىلەن ياسىلىپ ياغاچ بىلەن تاشتىن ئېتىلىپ، خاھى ئاڭلىماي، خاھى كۆرەلمەي، خاھى يېمەي، خاھى پۇرايالىمايدىغان تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلىدىغان بولسىلەر.

²⁹ لېكىن ئەگەر سىلەر ئاندا تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنى تەلپ قىلىپ، پۈتۈن كۆڭۈل ۋە پۈتۈن جان بىلەن ئىزدەسەڭلار، ئۇنى تاپسىلەر. ³⁰ سەن كېلىدىغان كۈنلەردە تەڭلىككە چۈشۈپ، بۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئۈستۈڭگە كەلگىنىدە ئۆز تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە يېنىپ كېلىپ، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلايسەن. ³¹ چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە بولسا رەھىمدىل خۇدا بولغاچ ئۆزى سېنى تاشلاپ ھالاك قىلماي، قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭلارغا قىلغان ئەھدىسىنىمۇ ئۇنتۇمايدۇ.

³² خۇدا ئۆزى يەر يۈزىدە ئىنساننى پەيدا قىلغاندىن تارتىپ سەندىن ئىلگىرى ئۆتكەن زامانلار توغرىسىدا سوراپ باقساق، ئەجەب ئاسماننىڭ بىر چېتىدىن يەنە بىر چېتىگىچە مۇنداق بىر چوڭ ۋەقە بولۇپ بۇنىڭغا ئوخشاش بىر ئىش ئاڭلانغانمۇ؟ ³³ سەن خۇدانىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىغىنىڭدەك ھېچبىر قوۋم ئوتىنىڭ ئىچىدىن ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ تىرىك قالغانمۇ؟ ³⁴ ياكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەر ئۈچۈن مىسىردا كۆز ئالدىڭلاردا قىلغىنىنىڭ ھەممىسىدەك ھېچبىر تەڭرى ئۆز قوۋمىنى يەنە بىر قوۋمنىڭ ئارىسىدىن چىقارماق ئۈچۈن بالا ئەۋەتىپ، ئالامەت بىلەن مۇجىزىلەرنى كۆرسىتىپ، جەڭ چىقىرىپ، كۈچلۈك قولى بىلەن بەلەن بىلىكىنى ئۇزىتىپ، چوڭ ھەيۋەتلىك ۋەھىمىلەرنى كۆرسەتكەنمۇ؟ ³⁵ يالغۇز خۇداۋەندە ئۆزى تەڭرى بولۇپ ئۇنىڭدىن باشقىسى يوقتۇر دەپ بىلىمىڭلار ئۈچۈن، بۇنىڭ ھەممىسى ساڭا كۆرسىتىلدى. ³⁶ ساڭا تەلىم بەرمەك ئۈچۈن ئۇ ئۆزى ئاۋازىنى ئاسماندىن ساڭا ئاڭلىتىپ، يەردە ئۆزىنىڭ چوڭ ئوتىنى ساڭا كۆرسەتكىنىدە سەن ئۇنىڭ سۆزىنى ئوتىنىڭ ئىچىدىن ئاڭلىدىڭ. ³⁷ ئۇ ئۆزى سېنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىڭنى ياخشى كۆرگەچ ئۇلارنىڭ نەسلىرىنى ئىلغاپ، سەن بىلەن بولۇپ، چوڭ قۇۋۋىتى بىلەن سېنى مىسىردىن چىقىرىپ كېلىپ، ³⁸ سەندىن چوڭ بولۇپ قۇدرەتلىككە بولغان قوۋملارنى ئالدىڭدىن ھەيدىۋېتىپ، سېنى ئۇلارنىڭ يۇرتىغا كىرگۈزدى. ئەمدى بولغاندەك ئۇنى ساڭا مىراس قىلىپ بەرگەندىن كېيىن، ³⁹ سەن ئۆزۈڭ خۇداۋەندىنىڭ يۇقىرىدا، ئاسماندا تەڭرى بولۇپ، يەر يۈزىدە ئۇنىڭدىن باشقا بولمىغىنىنى بۇ كۈن بىلىپ، كۆڭلۈڭگە ئېلىپ، ⁴⁰ سەن ئۆزۈڭ بىلەن سەندىن كېيىنكى بالىلىرىڭغا ياخشى بولۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئەبەدىگىچە ساڭا بېرىدىغان يۇرتتا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرمىكىڭ ئۈچۈن مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان قانۇن بىلەن ئەمىرلىرىنى تۇتقايسەن» دېدى.

ئىئوردان دەرياسىنىڭ شەرق تەرىپىدىكى پاناھلىق شەھەرلىرى

⁴¹ ئۇ ۋاقىت مۇسا ئۆزى ئىئورداننىڭ ئۇ يېنى بولغان شەرق تەرىپىدە ئۈچ شەھەرنى ئاجرىتىپ، ⁴² بىر كىشى ئۇنىڭغا ئاداۋەت قىلماي، بىلمەسلىكتە بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ بۇ شەھەرلەرنىڭ بىرىگە قېچىپ كېتىپ تىرىك قالسۇن دەپ، ⁴³ رۇبەن قەبىلىسى ئۈچۈن چۆلنىڭ تۈزلەڭلىكىدىكى بېزەر، گاد قەبىلىسى ئۈچۈن گىلىياتىكى راموت ۋە ماناسسە قەبىلىسى ئۈچۈن باشاندىكى گولان دېگەن شەھەرلەرنى تەيىنلىدى.

مۇقەددەس قانۇن، جۈملىدىن «ئون ئەمر» نى ئەسلىش

⁴⁴ مۇسا ئۆزى بەنى-ئىسرائىلغا شۇ قانۇننى بۇيرۇپ، ⁴⁵ ئۇلار مىسىردىن چىققاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى بۇ شاھادەت بىلەن قانۇن ۋە ئەھكاملارنى بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئۆزىگە ئەمر قىلغان ئىدى. ⁴⁶ مۇسا، بۇرۇن خېشبوندا ئولتۇرۇپ ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى بولغان سخوننىڭ يۇرتىدىكى بەيت-پېئورنىڭ ئوتتۇرىدا، ئىئورداننىڭ ئۇ تەرىپىدىكى ۋادىدا بۇنى بۇيرۇغانىدى. چۈنكى بەنى-ئىسرائىل مىسىردىن چىقىپ بولغاندىن كېيىن، ئامورىيلارنى ئۇرغانىدى. ⁴⁷ ئۇلار مەزكۇر پادىشاھنىڭ يۇرتى بىلەن باشاننىڭ پادىشاھى ئوگىنىڭ يۇرتىنى ئېلىپ، ئىئورداننىڭ ئۇ يېنى بولغان شەرق تەرىپىدىكى ئامورىيلارنىڭ بۇ ئىككى پادىشاھنىڭ يۇرتلىرىنى ئىگىلەپ، ⁴⁸ ئارنون جىلغىسىنىڭ يېنىدىكى ئاروگەردىن تارتىپ سىيگون تېغى، يەنى خەرمونغىچە بېرىپ، ⁴⁹ ئىئورداننىڭ ئۇ يېنى بولغان شەرق تەرىپىدىكى تۈزلەڭلىك يۇرتىنى ئېلىپ، پىسگاننىڭ تۈپىدىكى تۈزلەڭلىك دېڭىزغىچە ئىگىلىۋالغانىدى.

5 ¹ ئەمما مۇسا ئۆزى ئىسرائىلنىڭ ھەممىسىنى جەم قىلىپ، ئۇلارغا ئېيتتىكى: «ئەي ئىسرائىل، مەن بۇ كۈن سىلەرگە بۇيرۇيدىغان قانۇن بىلەن ئەھكاملارنى ئاڭلاپ، بەجا كەلتۈرۈپ تۇتماق ئۈچۈن ئۇلارنى ئۆگىنىڭلار. ² تەڭرىمىز خۇداۋەندە ئۆزى خورېبتا بىز بىلەن بىر ئەھدە باغلىدى. ³ بۇ ئەھدىنىڭ ئۆزىنى خۇداۋەندە بىزنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىز بىلەن باغلىماي، بەلكى بىز تېخى ھايات بولۇپ، بۇ كۈن مۇندا تۇرغانلار بىلەن باغلىدى. ⁴ خۇداۋەندە ئۆزى تاغدا ئوت ئىچىدىن يۈزمۇيۈز سىلەرگە سۆز قىلدى. ⁵ سىلەر ئوتتىن قورقۇپ تاغقا چىقمىغاچ، مەن بولسام سىلەرگە خۇداۋەندىنىڭ نېمە سۆزلىگىنى ئېيتىپ بەرمەك ئۈچۈن خۇداۋەندە بىلەن سىلەرنىڭ ئوتتۇراڭلاردا تۇردۇم، ئۇ ئېيتتىكى:

⁶ مەن سېنى قۇللۇقنىڭ ئۆيى بولغان مىسىردىن چىقىرىپ كەلگەن رەب خۇدايىڭدۇرمەن. ⁷ مەندىن باشقا تەڭرىلىرىڭ بولمىسۇن. ⁸ ئۆزۈڭ ئۈچۈن بۇت ياسىمىغىن، خاھى يۇقىرىدا ئاسماندا، خاھى تۆۋەندە يەردە، خاھى يەر ئاستىدا سۇدا بولغان نەرسىلەردىن ھېچبىرىنىڭ

سۈرىتىنى ياسىمىغىن. ⁹ مۇنداقلارغا، خاھى سەجدە قىلماي، خاھى ئىبادەت قىلمىغىن، چۈنكى مەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بولسام، بىر غەيرەتلىك تەڭرى بولۇپ، كىمكى مېنى يامان كۆرسە، بالىلىرىدىن، ئۈچىنچى، دەرۋەقە تۆتىنچى نەسلىگىچە ئاتا-بوۋىلىرى قىلغان گۇناھلىرىنىڭ ئىنتىقامىنى ئالمەن. ¹⁰ لېكىن كىمكى مېنى دوست تۇتۇپ، مېنىڭ ئەمىرلىرىمنى تۇتسا، ئۇنىڭغا مىڭ نەسلىگىچە مەرھەمەت كۆرسىتىمەن.

¹¹ رەب خۇدايىڭنىڭ ئىسمىنى بەھۇدە ئىشلەتمىگىن، چۈنكى خۇداۋەندە ئۇنىڭ ئىسمىنى بەھۇدە ئىشلەتكۈچىگە جازا بەرمەي قويمايدۇ.

¹² رەب خۇدايىڭ ساڭا بۇيرۇغىنىدەك شابات كۈنىنى تۇتۇپ مۇقەددەس ساقلىغىن. ¹³ ئالتە كۈن ئىشلەپ، ھەممە ئەمەللىرىڭنى قىلغايسەن. ¹⁴ لېكىن يەتتىنچى كۈن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ شابات كۈنى بولغاچ ئۇ كۈندە، خاھى ئۆزۈڭ، خاھى ئوغلۇڭ، خاھى قىزىڭ، خاھى قۇلۇڭ، خاھى دېدىكىڭ، خاھى ئۇيۇڭ، خاھى ئېشىكىڭ، خاھى ئۇلغىڭنىڭ ھېچبىرى، خاھى دەرۋازىلىرىڭنىڭ ئىچىدىكى مۇساپىر ھېچ ئىش قىلمىسۇن. چۈنكى قۇل بىلەن دېدەكلىرىڭ بولسا سەندەك راھەت تاپسۇن. ¹⁵ ئۆزۈڭنىڭ مىسىر يۇرتىدا بىر قۇل بولۇپ تۇرۇپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ كۈچلۈك قول ۋە ئۇزىتىلغان بىلىكى بىلەن سېنى ئاندىن چىقىرىپ كەلگىنىنى يادىڭدا ساقلىغىن. بۇنىڭ ئۈچۈن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا شابات كۈنىنى تۇتقىلى بۇيرۇدى.

¹⁶ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ساڭا بۇيرۇغىنىدەك ئاتاڭ بىلەن ئاناڭغا ھۆرمەت قىلغىن. شۇنداق قىلساڭ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتتا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈپ ياخشىلىق تاپىسەن. ¹⁷ قاتىللىق قىلمىغىن.

¹⁸ زىنا قىلمىغىن.

¹⁹ ئوغرىلىق قىلمىغىن.

²⁰ ھەقمەسايەڭنىڭ ئۈستىدە يالغان گۇۋاھلىق بەرمىگىن. ²¹ ھەقمەسايەڭنىڭ خوتۇنىدىن تەمە قىلمىغىن ۋە يا ھەقمەسايەڭنىڭ ئۆيىدىن يا زىرائىتىدىن يا قۇلىدىن يا دېدىكىدىن يا ئۆيىدىن يا ئېشىكىدىن ۋە يا ھەقمەسايەڭنىڭ باشقا بىر نەرسىسىدىن تەمە قىلمىغىن.

²² بۇ سۆزلەر بولسا خۇداۋەندە ئۇلارنى تاغدا ئوت، بۇلۇت ۋە قاراڭغۇلۇقنىڭ ئىچىدىن ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن ھەممە جامائىتىڭلارغا سۆزلەپ، باشقا بىر نېمە دېمەي، بۇ سۆزلەرنى ئىككى دانە تاش تاختىسىغا يېزىپ ماڭا بەردى. ²³ سىلەر بولساڭلار قاراڭغۇلۇقنىڭ ئىچىدىن ئاۋازنى ئاڭلاپ، تاغنىڭ يېنىپ تۇرغىنىنى كۆرگىنىڭلاردا قەبىلىلىرىڭلارنىڭ ھەممە سەردارى بىلەن ئاقساقاللىرىڭلار قېشىمغا كېلىپ، ²⁴ ئېيتىڭلاركى: < مانا تەڭرىمىز خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز شان-شەرىپى بىلەن ئۇلۇغلىقىنى بىزگە كۆرسىتىپ، ئاۋازىنى ئوتنىڭ ئىچىدىن ئاڭلاتتى. بىز بولساق خۇدا ئۆزى ئىنسانغا سۆز قىلىپ، ئۇنى تىرىك قويغىنىنى بۇ كۈن كۆردۈق. ²⁵ لېكىن ئەمدى بىز نېمىشقا ئۆلەيلى؟ ئەگەر بىز تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى يەنە ئاڭلىساق، بۇ چوڭ ئوت بىزنى يەپ كېتىپ، ئۆلۈپ كەتمەيمىزمۇ؟ ²⁶ ھەممە تىرىك جانلارنىڭ ئىچىدە بىزگە

ئوخشاش ئوتنىڭ ئىچىدىن تىرىك تەڭرىنىڭ ئاۋازىنى ئىشىتىپ، قۇتۇلۇپ تىرىك قالغان كىم بار؟²⁷ ئەمدى سەن ئۆزۈڭ بېرىپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ ھەممە ئېيتقىنىنى ئۆزۈڭ ئاڭلاپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ ساڭا دېگەن سۆزىنىڭ ھەممىسىنى بىزگە دەپ بەرسەڭ، بىز ئاڭلاپ ئەمەل قىلىمىز» دېدىڭلار.

²⁸ سىلەر ماڭا گەپ قىلىپ تۇرغىنىڭلاردا، قىلغان سۆزلىرىڭلارنى خۇداۋەندە ئاڭلاپ، ئۆزى ماڭا ئېيتتىكى: < مەن بولسام بۇ قوۋمنىڭ ساڭا ئېيتقان سۆزىنى ئاڭلىدىم. ئۇلار بولسا ئوبدان گەپ قىلدى. ²⁹ كاشكى ئۇلارنىڭ شۇنداق كۆڭۈللىرى بولۇپ، مەندىن قورقۇپ ھەمىشە مېنىڭ ئەمىرلىرىمنى تۇتسا ئىدى، ئۇلارنىڭ ئۆزى بىلەن ئەۋلادلىرىغا ئەبەدىگىچە ياخشىلىق بولاتتى. ³⁰ ئەمدى سەن بېرىپ ئۇلارغا: «ئۆز چىدىرلىرىڭلارغا يېنىپ كېتىڭلار» دەپ ئېيتتىم. ³¹ لېكىن سەن ئۆزۈڭ مۇنداق مېنىڭ قېشىمدا تۇرغىن. تۇرساڭ، مەن ساڭا سۆز قىلىپ، مەن ئۇلارغا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتقا كىرگىنىدە ئەمەل قىلسۇن دەپ، سەن ئۇلارغا ئۆگىتىدىغان ھەممە ئەمىر، قانۇن ۋە ئەھكاملارنى ساڭا دەپ بېرىمەن» دېدى. ³² بۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر ئەمدى ئېھتىيات بىلەن تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ سىلەرگە بۇيرۇغىنىنى قىلىپ، خاھى ئوڭغا، خاھى چەپكە قايرىلماي، ³³ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەرگە بۇيرۇغان يولدا ھەمىشە ماڭساڭلار، ھاياتلىق تېپىپ ياشاپ، ياخشىلىق كۆرۈپ، سىلەر مىراس ئالىدىغان يۇرتتا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرسىلەر.

6 ¹ سىلەر مىراس ئالىدىغان يۇرتقا بارغىنىڭلاردا ئەمەل قىلسۇن دەپ، مېنىڭ سىلەرگە ئۆگەتمىكىم ئۈچۈن تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىدىن بۇيرۇلغان ئەمىر، قانۇن ۋە ئەھكاملار بۇ ئۆزىدۇر. ² سەن ئۆزۈڭ ئوغۇل نەۋرىلىرىڭ بىلەن قوشۇلۇپ، ھەممە ھايات كۈنلىرىڭدە تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭ مەن ساڭا دەپ بېرىدىغان ھەممە قانۇن بىلەن ئەمىرلىرىنى ساقلىساڭ، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرسەن. ³ ئەمدى ئەي ئىسرائىل، سەن قۇلاق سېلىپ، سەپىسېلىپ بېقىپ بۇنىڭغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلساڭ، سەن ياخشىلىق كۆرۈپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ساڭا ئېيتقاندەك سىلەر بولساڭلار سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان يۇرتتا تولا ئاۋۇپ كېتىسىلەر.

⁴ ئەي ئىسرائىل ئاڭلىغىنىكى، تەڭرىمىز رەب خۇداۋەندە ئۆزى بىردۇر. ⁵ سەن بولساڭ رەب خۇدايىڭنى پۈتۈن كۆڭلۈڭ بىلەن، پۈتۈن جېنىڭ بىلەن، پۈتۈن كۈچۈڭ بىلەنمۇ دوست تۇتقىن.

⁶ مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان بۇيرۇقلىرىمنى كۆڭلۈڭگە ئېلىپ، ⁷ ئۇلارنى بالىلىرىڭغىمۇ ئۇقتۇرۇڭ. سەن ئۆيۈڭدە ئولتۇرساڭ، يولدا ماڭساڭ، ياتساڭ، قوپساڭ، ھەر ۋاقىت ئۇلار توغرىسىدا سۆز قىلىپ تۇرۇپ، ⁸ ئۇلارنى قولۇڭغا بىر بەلگىدەك باغلاپ، پېشانەڭدە بىر

قاشقىدەك قويۇپ،⁹ ئۇلارنى ئۆيۈڭدىكى ئىشكەرنىڭ يان ياغىچى بىلەن دەرۋازىلىرىغا بېزىپ قويغىن.

¹⁰ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭ بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا ساڭا بەرگىلى ۋەدە قىلغان يۇرت بىلەن ئۆزۈڭ ياسىمىغان ياخشى شەھەرلەرگە سېنى كىرگۈزۈپ،¹¹ ئۆزۈڭ تولدۇرماي، ھەر خىل ياخشى نېمەتتىن تولۇقلۇق بولغان ئۆيلەرگە داخىل قىلىپ، ئۆزۈڭ كولىماي، ئىلگىرى كولانغان قۇدۇق بىلەن ئۆزۈڭ سالمىغان ئۆزۈم ۋە زەيتۇن باغلىرىنى ساڭا بېرىپ، ئۆزۈڭ يەپ تويغىنىڭدا،¹² سەن ئاگاھ بولۇپ، قۇللۇق ئۆيى بولغان مىسىر يۇرتىدىن سېنى چىقىرىپ كەلگەن خۇداۋەندىنى ئۇنتۇماي،
¹³ بەلكى تەڭرىڭ خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىپ، ئۇنىڭ ئىسمى بىلەن قەسەم قىلغىسىن.¹⁴ سىلەر بولساڭلار باشقا تەڭرىلەرگە ئەگەشمەي، چۆرەڭلاردىكى تائىپىلەرنىڭ مەبۇدلىرىنىڭ كەينىدىن يۈرمەڭلار.¹⁵ چۈنكى ئوتتۇراڭدىكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى بىر غەيرەتلىك تەڭرى بولغاچ، ئېھتىيات قىلىش ساڭا لازىمدۇر. بولمىسا تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى تۇتىشىپ، سېنى يەر يۈزىدىن يوقىتارمىكىن.

¹⁶ سىلەر ماساسادا ئۇنى سىنىغاندەك تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنى سىنىماي،¹⁷ بەلكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرگە بەرگەن شاھادەت بىلەن قانۇنلارنى ساداقەتلىك بىلەن ساقلاڭلار.
¹⁸ سەن بولساڭ خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە راست ۋە ياخشى بولغاننى قىلغىن. ئەگەر سەن ياخشىلىق كۆرۈپ، خۇداۋەندە قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا كىرگىلى خالاپ،¹⁹ خۇداۋەندە ئۆزى ئېيتقىنىدەك ئالدىڭدىن ھەممە دۈشمەنلىرىڭ ھەيدىۋېتىشىنى خالىساڭ، شۇنداق قىلغىن.

²⁰ كېيىنكى كۈنلەردە ئوغلۇڭ سەندىن: < تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ سىلەرگە بەرگەن شاھادەت بىلەن قانۇن ۋە ئەھكاملارنىڭ مەنىسى نېمىدۇر؟ > دەپ سورىسا،²¹ سەن ئوغلۇڭغا جاۋاب بېرىپ: < بىز بولساق مىسىردا تۇرۇپ، فىرەۋننىڭ قۇللىرى ئىدۇق، لېكىن خۇداۋەندە ئۆزى بىزنى كۈچلۈك قولى بىلەن مىسىردىن چىقىرىپ كەلدى.²² خۇداۋەندە بولسا بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا مىسىردا فىرەۋن بىلەن ئۇنىڭ پۈتۈن ئۆيىنىڭ ئۈستىگە چوڭ ھەيۋەتلىك ئالامەت بىلەن مۆجىزىلەرنى كۆرسىتىپ،²³ ئۆزى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا ۋەدە قىلغان يۇرتىغا كىرگۈزۈپ، ئۇنىڭ ئۆزىنى بىزگە بەرمەك ئۈچۈن بىزنى مىسىردىن چىقىرىپ كەلدى.²⁴ ئاندىن كېيىن خۇداۋەندە ئۆزى بىزنىڭ توغرىمىزدا، ياخشىلىق كۆرسۈن دەپ، بۇ ۋاقىتقىچە بولغاندەك بىزنى تىرىك ساقلىماق ئۈچۈن بىزگە بۇ ھەممە قانۇنلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلىپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندىدىن قورققىلى بۇيرۇدى.²⁵ ئەگەر بىز ئۇ ئۆزى بىزگە بۇيرۇغاندەك تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا بۇ ھەممە ئەمرلەرنى تۇتۇپ، ئۇلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلساق، بۇ ئۆزى بىزگە ئادالەت سانىلىدۇ > دەپ ئېيتىڭلار.

ئىسرائىلىيلار ۋە قانائان زېمىندىكىلەر

7¹ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنى ئۆزۈڭ ئەمدى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن كېتىپ بارغان يۇرتقا كىرگۈزۈپ، سەندىن چوڭ بولۇپ كۈچلۈكرەك بولغان خىتتىيلار، گىرگاشىيلار، ئامورىيلار، قانائانىيلار، پەرىزىيلەر، خىۋىيلار ۋە يەبۇسىيلار دېگەن يەتتە چوڭ تائىپىنى ئالدىڭدىن ھەيدىۋېتىپ، ² تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنى قولۇڭغا بەرسە، سەن ئۇلارنى يوقىتىۋېتىپ، خاھى ئۇلار بىلەن ئەھدە باغلاشماي، خاھى ئۇلارغا مەرھەمەت كۆرسەتمەي، ³ خاھى ئۇلار بىلەن قۇدا-باجا بولماي، خاھى ئۇلارنىڭ ئوغۇللىرىغا قىزلىرىڭنى بەرمەي، خاھى ئۇلارنىڭ قىزلىرىنى ئوغۇللىرىڭغا ئېلىپ بەرمىگىن. ⁴ بولمىسا ئۇلار سېنىڭ ئوغۇللىرىڭ مەندىن ئازدۇرۇپ، باشقا مەبۇدلارغا ئىبادەت قىلىشىغا سەۋەب بولىدۇ. بۇنىڭ بىلەن خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى ئۈستۈڭگە تۇتىشىپ، سىلەرنى ئىتتىك يوقىتىۋېتىدۇ. ⁵ بەلكى سىلەر بولساڭلار ئۇلارنىڭ قۇربانگاھلىرىنى يىقىتىپ، بۇت تۇرۇۋىكىلىرىنى سۇندۇرۇپ، ئاشىرى بۇتلىرىنى كېسىۋېتىپ، ئويما سۈرەتلىرىنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ، ئۇلارغا شۇنداق مۇئامىلە قىلىڭلار. ⁶ چۈنكى سەن بولساڭ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىگە مۇقەددەس بىر قوۋم بولغاچ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى ئۆز قوۋمىم بولسۇن دەپ، پۈتۈن يەر يۈزىدىكى ھەممە قوۋملارنىڭ ئىچىدىن ئىلغىۋالدى.

7⁷ خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنى باشقا قوۋملارنىڭ ھەممىسىدىن تولا ئىكەن دەپ، ياخشى كۆرۈپ ئىلغىمىدى. سىلەر بولساڭلار باشقا قوۋملاردىن كىچىك ئەمەسمۇسىلەر؟ ⁸ بەلكى خۇداۋەندە سىلەرنى دوست تۇتۇپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭلارغا قىلغان قەسىمنى ساقلىماق ئۈچۈن خۇداۋەندە ئۆزى كۈچلۈك قولى بىلەن سىلەرنى قۇللۇق ئۆيىدىن چىقىرىپ، مىسىر پادىشاھى فرەۋنىنىڭ قولىدىن ئاجراتتى. ⁹ ئەمدى بىلگەيسەنكى، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بەرھەق خۇدا بولىدۇ. كىمكى ئۇنى دوست تۇتۇپ ئەمىرلىرىنى تۇتسا، مىڭ نەسلىگىچە ئەھدىسىنى ساقلاپ مەرھەمەت كۆرسىتىدىغان بىر ۋاپادار خۇدادۇر. ¹⁰ لېكىن ئۇنى يامان كۆرگۈچىلەر بولسا يۈز-خاتىرە قىلماي، ئۇلارنى ھالاك قىلىپ، كىمكى ئۇنىڭغا ئاداۋەت قىلسا، ئۇنى يۈز-خاتىرە قىلىپ جازاسىز قويمايدۇ.

¹¹ ئۇنىڭ ئۈچۈن سەن بولساڭ مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەمىر بىلەن قانۇن ۋە ھۆكۈملەرنى تۇتۇپ، ئۇلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلغىن.

¹² ئەگەر سىلەر بۇ ئەھكاملارنى ئاڭلاپ ئۇناپ، ئۇلارغا مۇۋاپىق ئەمەل قىلساڭلار، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىمۇ سەن ئۈچۈن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا قەسەم بىلەن قىلغان ۋەدە ۋە مەرھەمەتنى ساقلاپ، ¹³ سېنى دوست تۇتۇپ بەرىكەتلەپ، ئۆزى ساڭا بەرگىلى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا بارغىنىڭدا سېنى ئاۋۇتۇپ، قورسىقىڭنىڭ مېۋىسى بىلەن يېرىڭنىڭ ھوسۇلىغا بەرىكەت بېرىپ، بۇغداي، شاراب ۋە يېغىڭنى بەرىكەتلەپ، كالاڭنىڭ موزىيى بىلەن قويۇڭنىڭ قوزىسىنى ئاۋۇتىدۇ. ¹⁴ سەن بولساڭ ھەممە باشقا قوۋملاردىن زىيادە بەرىكەت تېپىپ، ئىچىڭدىكى ھېچبىر ئەر ئۇرۇقسىز بولۇپ، خوتۇن كىشى تۇغماس قالماي، چارۋا مېلىڭنىڭ

ئىچىدە ھېچبىر سۇۋاي قالمىدۇ. ¹⁵ خۇداۋەندە ئۆزى ھەر خىل كېسەللىكتىن سېنى ساقلاپ، مىسىرنىڭ سەن بىلىدىغان يامان كېسەللىرىنى ساڭا يۇقتۇرماي، بەلكى بۇنى سېنى يامان كۆرگۈچىلەرنىڭ ھەممىسىگە سالىدۇ.

¹⁶ سەن بولساڭ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنىڭ قولۇڭغا تۇتۇپ بېرىدىغان ھەممە قوۋمنى يوقىتىۋېتىپ، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە رەھىم قىلماي، ساڭا تۇزاق بولمىسۇن دەپ، ئۇلارنىڭ تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلمىغان. ¹⁷ ئەگەر ئۆز كۆڭلۈڭدە: < بۇ خەلقلەر مەندىن چوڭراق ئەمەسمۇ؟ قانداق قىلىپ ئۇلارنى ھەيدىۋەتەلەيمەن؟ > دېسەڭ، ¹⁸ ئۇلاردىن قورقماي، بەلكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ فىرەۋن بىلەن ھەممە مىسىرلىقلارغا نېمە قىلغىنىنى ئويلاپ، ¹⁹ ئۆز كۆزۈڭ بىلەن كۆرگەن چوڭ بالالارنى ياد قىلىپ، ئالامەت بىلەن مۆجىزىلەرنى خاتىرەڭگە كەلتۈرۈپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ كۈچلۈك قول ۋە ئۈزۈتىلغان بىلىكى بىلەن سېنى چىقىرىپ كەلگىنىنى زىكىر قىلغىن. مانا تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سەن ئۇلاردىن قورقۇپ تۇرغان خەلقلەرنىڭ ھەممىسىگە شۇنداق قىلىدۇ. ²⁰ بۇنىڭدىن باشقا تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن سەندىن يوشۇرۇنۇپ قالغانلار يوق بولۇپ كەتكۈچىلىك، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ھەربىلەر ئەۋەتىدۇ. ²¹ سەن ئۇلاردىن ھېچ قورقمىغىن، چۈنكى ئۆزى چوڭ بولۇپ ھەيۋەتلىك بىر خۇدا بولغان تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئوتتۇراڭدىدۇر. ²² تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنىڭ ئالدىڭدىن بۇ تائىپىلەرنى ھەيدىۋېتىدۇ. لېكىن ئاستا-ئاستا شۇنى قىلىدۇ. ۋەھشىي ھايۋانلار ئاۋۇپ، ساڭا زىيان يەتكۈزمىسۇن دەپ، ئۇلارنى بىر دەمدە يوقاتمىغايىسەن. ²³ ئەمما تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنى سېنىڭ قولۇڭغا بېرىپ، ئۇلار يوق بولۇپ كەتكۈچىلىك ئارىسىغا چوڭ پاراكەندىلىكنى ئەۋەتىدۇ. ²⁴ ئۇ ئۇلارنىڭ پادىشاھلىرىنى سېنىڭ قولۇڭغا تاپشۇرغىنىدا، سەن بۇلارنىڭ ئىسىملىرىنى ئاسماننىڭ تېگىدە تېپىلمىغۇچىلىك يوق قىلىۋېتىسەن. سەن ئۇلارنى يوقىتىۋەتمىگۈچە ھېچكىم ساڭا زىت تۇرالمىدۇ. ²⁵ ئۇلارنىڭ بۇتسۈرەتلىرى بولسا ئۇلارنى ئوتتا كۆيدۈرۈۋېتىسەلەر. لېكىن سەن بولساڭ بۇلارنىڭ ئۆزىدە بار ئالتۇن بىلەن كۈمۈشنى تەلەپ قىلمىغىن. بۇ ئۆزى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچىلىك بولغاچ بۇنىڭدىن ئۆزۈڭ ئۈچۈن ھېچنېمىنى ئالمىغىن. بولمىسا ساڭا بىر تۇزاق بولىدۇ. ²⁶ ئۆزۈم يوقىتىلمايمەن دەپ، يىرگىنچىلىك بىر نەرسىنى ئۆيۈڭگە كىرگۈزمىگىن. ئۇ ئۆزى يوقىتىلىشقا تاپشۇرۇلغاچ، ئۇنى ھارام ۋە يىرگىنچىلىك سانمىغىسەن.

بەرىكەتلەيدىغان خۇدانىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىش كېرەك

8 ¹ سىلەر بولساڭلار ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈپ ئاۋۇپ، خۇداۋەندە ئۆزى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭلارغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئالمىقڭلار ئۈچۈن مەن بۇ كۈن سىلەرگە بېرىدىغان ئەمەللىرىڭلارنىڭ ھەممىسىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرگىن. ² تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى

تۆۋەن قىلىپ، مېنىڭ ئەمىرلىرىمنى تۇتارمىكىن ياكى تۇتاسمىكىن دەپ، كۆڭلۈڭدىكى خىيالىنى بىلىپ، سېنى سىنىماق ئۈچۈن قىرىق يىل ئىچىدە تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ماڭدۇرغان چۆلىدىكى ھەممە يوللىرىڭنى ياد قىلغىن. ³ ئۇ سېنى تۆۋەن قىلىپ ئاچ قويۇپ: < ئىنسان بولسا يالغۇز نان بىلەن ياشىماي، بەلكى خۇداۋەندىنىڭ ئاغزىدىن چىققان ھەر سۆز بىلەن ياشايدۇ > دەپ بىلمىكىڭلار ئۈچۈن، خاھى سەن، خاھى ئاتا-بوۋىلىرىڭ بىلمىگەن ماننا دېگەن تائامنى ساڭا يېگۈزدى. ⁴ بۇ قىرىق يىل ئىچىدە ئېگىنلىرىڭ بولسا يىرتىلماي، پۈتۈك ئۆزى ئىششىمىدى. ⁵ بۇنىڭدىن سەن: < بىر كىشى ئوغلىغا تەنبىھ بەرگەندەك تەڭرىم خۇداۋەندىمۇ ماڭا تەنبىھ بېرىدۇ > دەپ ئۆز كۆڭلۈڭدە بىلىپ، ⁶ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئەمىرلىرىنى تۇتۇپ، ئۇنىڭ يوللىرىدا يۈرۈپ، ئۇنىڭدىن قورققايسەن. ⁷ چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى ۋادى بىلەن تاغلاردىكى چوڭقۇر سۇ بىلەن بۇلاقلاردىن چىقىپ تۇرغان سۇ ئېقىنلىرى بار بىر يۇرتقا، ⁸ بۇغداي بىلەن ئارپا، ئۈزۈم تېلى بىلەن ئەنجۈر ۋە ئانار دەرەخلىرى بار بىر يۇرتنىڭ ئۆزىگە كىرگۈزۈپ، ئەۋزەل زەبىتۈن دەرەخلىرى بىلەن ھەسەل بار بىر يۇرتقا داخىل قىلىپ، ⁹ تاشلىرىنىڭ تۆمۈرى بولۇپ، تاغلىرىدىن مىس كولىنىپ، ئۆزۈڭ ئاندا كەملىك تارتماي، نېنىڭنى يەپ، ھېچ نەرسەڭ كەم بولمايدىغان بىر يۇرتقا كىرگۈزىدۇ. ¹⁰ ئاندا سەن يەپ تويۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن ياخشى يۇرت ئۈچۈن ھەمدۇسانا ئېيتىسەن.

¹¹ ئۇنىڭ ئۈچۈن سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى ئۇنتۇماي، ئۇنىڭ مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەمىر، ئەھكام ۋە قانۇنلارنى تۇتماي قېلىشتىن ئېھتىيات قىلغىن. ¹² بەلكى سەن يەپ تويۇپ، چىرايلىق ئۆيلەر ياساپ ئىچىدە ئولتۇرۇپ، ¹³ سېنىڭ كالا بىلەن قويلىرىڭ ئاۋۇپ، ئالتۇن بىلەن كۈمۈشۈڭ زىيادە بولۇپ، ھەر نە بارىڭ زىيادىلىشىپ كەتسە، ¹⁴ ئۆز كۆڭلۈڭدە مۇتەكەببۇر بولۇپ، سېنى قۇللۇق ئۆيى بولغان مىسىردىن چىقىرىپ كەلگەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى ئۇنتۇمىغىن. ¹⁵ ئۇ ئۆزى سېنى چوڭ ۋە ۋەھىملىك بولغان باياۋاننىڭ ئوتتۇرىسىدىن باشلاپ بېرىپ، زەھەرلىك يىلان بىلەن چاپانلارنىڭ ئارىسىدىن ئۆتكۈزۈپ، سۈيى يوق قۇرۇق يەردىن ماڭدۇرۇپ، ئاندا سەن ئۈچۈن قاتتىق قورام تاشتىن سۇ چىقىرىپ، ¹⁶ سەن توغرۇلۇق: < ئۇنى تۆۋەن قىلىپ سىنىغاندىن كېيىن ياخشىلىق قىلاي > دەپ باياۋاندا ساڭا ئاتا-بوۋىلىرىڭ بىلمىگەن ماننا دېگەن تائامنى بېرىپ تۇرمىدىمۇ؟ ¹⁷ سەن ئۆز كۆڭلۈڭدە: < ئۆز قۇدرىتىم بىلەن قولۇمنىڭ كۈچىدىن ئۆزۈمگە بۇ ھەممە دۆلەتنى تاپتۇردۇم > دېمەي، ¹⁸ بەلكى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ قەسەم قىلىپ ئاتا-بوۋىلىرىڭ بىلەن باغلىغان ئەھدىسىنى تۇتقىلى خالاپ، بۇ كۈنگىچە بولغاندەك ئۆزۈڭگە دۆلەت يىغىقلى قۇدرەت بېرىپ تۇرغىنىنى يادىڭغا كەلتۈرگىن. ¹⁹ لېكىن ئەگەر سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى ئۇنتۇپ، باشقا تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلىپ ئۇلارغا باش ئەگسەڭ، بۇ كۈن سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا گۇۋاھلىق بېرىمەنكى، شەكسىز ھالدا بولۇپ، ²⁰ تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغىنىڭلار ئۈچۈن خۇداۋەندە ئالدىڭلاردىن يوقاتقان تائىپلەردەك يوق بولۇپ كېتىسىلەر.

مۇسانىڭ ئىككى تاش تاختىسى توغرىلۇق ئەسلىتىپ ئاگاھ بېرىشى

9¹ ئەي ئىسرائىل، ئاڭلىغىن! سەن بولساڭ ئەمدى ئاندا كىرىپ، سەندىن تولا بولۇپ كۈچلۈكرەك بولغان قوۋملارنى بېسىپ، ئاسمانغا تاقاشقۇدەك تەرىقىدە مەھكەم قىلىنغان شەھەرلەرنى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن ئىئورداندىن ئۆتۈپ، ² سەن ئۇلار توغرىسىدا: < بەنى-ئاناقنىڭ ئۆزىگە كىمنىڭ كۈچى يېتىدۇ؟ > دەپ ئېيتىلغان سۆزنى ئاڭلاپ، ئۆزى چوڭ بولۇپ بويى ئېگىز بىر تائىپە بولغان ئاناقىيلارنى مەغلۇپ قىلغىلى بارسەن. ³ ئەمدى بىلگەيسەنكى، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى يەپ كېتىدىغان بىر ئوتتەك ئالدىڭدا يۈرۈپ، ئۇلارنى يوقىتىپ ئالدىڭدا پەس قىلغىچ، سەن ئۇلارنى قوغلىۋېتىپ، خۇداۋەندە ساڭا ئېيتقاندەك ئىتتىك يوقىتىۋېتىسەن. ⁴ ئەمما تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇلارنى ئالدىڭدىن ھەيدىۋەتسە، سەن ئۆز كۆڭلۈڭدە: < مېنىڭ ئادالەتتىم ئۈچۈن خۇداۋەندە مېنى بۇ يۇرتقا كىرگۈزۈپ، ماڭا ئۇنى ئالغىلى قويدى > دەپ ئېيتىمىغىن، چۈنكى بۇ تائىپىلەرنىڭ يامانلىقى ئۈچۈن خۇداۋەندە ئۇلارنى سېنىڭ ئالدىڭدىن ھەيدىۋېتىدۇ. ⁵ سەن بولساڭ ئۆز ئادالەت بىلەن توغرىلىق ئۈچۈن ئۇلارنىڭ يۇرتىغا كىرىپ، ئۇنى مىراس قىلىپ ئالمايسەن، بەلكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە بۇ تائىپىلەرنىڭ يامانلىقى ئۈچۈن ئۇلارنى ھەيدىۋېتىپ، ئۆزى قەسەم بىلەن سېنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىڭ بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا باغلىغان ئەھدىنى بەجا كەلتۈرگىلى خالىدى.

⁶ ئەمدى بىلگەيسەنكى، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنىڭ ئادالەتنىڭ ئۈچۈن بۇ ياخشى يۇرتنى ساڭا مىراس قىلىپ بەرمىدى. چۈنكى سەن بولساڭ بويىنى قاتتىق بىر قوۋم ئىكەنسەن. ⁷ ئۆز تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى باياۋاندا قانداق غەزەپلەندۈرگىنىڭنى ياد قىلىپ ئۇنتۇمىغىن. سەن بولساڭ مىسىر يۇرتىدىن چىقىپ كەتكىنىڭدىن تارتىپ ئەمدى بۇ يەرگە يەتكۈچىلىك خۇداۋەندىگە ئاسىيلىق قىلىپ كەلدىڭلار. ⁸ خورېينىڭ يېنىدىمۇ خۇداۋەندىنىڭ غەزىپىنى كەلتۈردۈڭلار. شۇنداقكى، خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرگە ئاچچىقلىنىپ، سىلەرنى ھالاك قىلغىلى خالىدى. ⁹ مەن ئۆزۈم بولسام، خۇداۋەندە سىلەر بىلەن باغلىغان ئەھدىسىنىڭ تاختىلىرىنى قوبۇل قىلىپ، بۇ تاش تاختىلىرىنىڭ ئۆزىنى تاپشۇرۇۋالماق ئۈچۈن تاغقا چىققىنىمدا قىرىق كېچە قىرىق كۈندۈز تاغدا قېلىپ، نان يېمەي، سۇ ئىچمەي تۇردۇم. ¹⁰ ئاندا خۇداۋەندە ماڭا ئۆز بارمىقى بىلەن خەت يۈزىگە ئىككى تاش تاختىسىنى بەردى. ئۇنىڭدا پۈتۈلگەن خەت بولسا خۇداۋەندە ئۆزى سىلەر تاغنىڭ يېنىدا جەم بولغان كۈندە تاغ تەرىپىدىن ئوتنىڭ ئىچىدىن سىلەرگە ئېيتقان سۆزگە ئوخشاش ئىدى. ¹¹ ئۇ قىرىق كۈن بىلەن قىرىق كېچە ئۆتۈپ بولغاندا خۇداۋەندە ماڭا ئەھدىنىڭ تاختىلىرى بولغان بۇ ئىككى تاش تاختىسىنى بەردى. ¹² ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ماڭا سۆز قىلىپ: < سەن قوپۇپ مۇندىن ئىتتىك چۈشكىن، چۈنكى سەن مىسىردىن چىقىرىپ كەلگەن قوۋم بولسا بۇزۇلۇپ كېتىپ، مەن ئۇلارغا بۇيرۇغان يولدىن يېنىپ كېتىپ، ئۆزىگە بىر ئويما سۈرىتىنى ياسىدى > دېدى.

¹³ شۇنى دەپ، خۇداۋەندە ماڭا يەنە سۆز قىلىپ: < بۇ قوۋمنىڭ بويىنى قاتتىق بىر قوۋم ئىكەنلىكىنى كۆردۈم. ¹⁴ ئەمدى مېنى قويغىنكى، مەن ئۇلارنى يوقىتىپ، ئۇلارنىڭ ئىسمىنى ئاسماننىڭ تېگىدىن ئۆچۈرۈۋەتكەيمەن. ئەمما سەن بولساڭ مەن سېنى بۇ قوۋمدىن كۈچلۈك ۋە چوڭ بىر قوۋم قىلىمەن > دەپ ئېيتتى.

¹⁵ ئۇ ۋاقىت مەن يېنىپ كېتىپ، ئوتتىن يېنىپ تۇرغان تاغنىڭ ئۆزىدىن چۈشۈپ، ئىككى قولۇمدا ئەھدىنىڭ ئىككى تاختىسىنى تۇتۇپ ئېلىپ كەلدىم. ¹⁶ قارىسام، سىلەرنىڭ ئۆز تەڭرىڭلار خۇداۋەندىگە گۇناھ قىلىپ، ئۆزۈڭلارغا قۇيۇلغان بىر موزاي سۈرىتىنى ياسىغىنىڭلار بىلەن خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرگە بۇيرۇغان يولدىن يېنىپ كەتكىنىڭلارنى كۆردۈم. ¹⁷ ئۇ ۋاقىت مەن بۇ ئىككى تاختىنى ئېلىپ، ئۇلارنى ئىككى قولۇم بىلەن كۈتۈرۈپ تاشلاپ، ئۇلارنى كۆز ئالدىڭلاردا سۇندۇرۇۋەتتىم. ¹⁸ ئاندىن كېيىن مەن بولسام سىلەر ئۆزۈڭلار خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامانلىق قىلىپ، ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈپ قىلغان ھەممە گۇناھىڭلار ئۈچۈن ئۆزۈم خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىقىلىپ، يەنە ئاۋۋالقىدەك قىرىق كېچە قىرىق كۈندۈزگىچە نان يېمەي، سۇ ئىچمەي يېتىپ قالدىم. ¹⁹ چۈنكى مەن ئۆزۈم خۇداۋەندىنىڭ سىلەرنى ھالاك قىلماق ئۈچۈن ئۆزۈڭلارغا كەلتۈرىدىغان قەھەر بىلەن غەزىبىدىن قورققان ئىدىم. لېكىن خۇداۋەندە بولسا بۇ مەرتىۋىمۇ مېنىڭ سۆزۈمنى ئاڭلىدى. ²⁰ خۇداۋەندە ھارۇنغىمۇ قاتتىق ئاچچىقلىنىپ، ئۇنى ھالاك قىلماقچى ئىدى، لېكىن مەن ھارۇن ئۈچۈنمۇ دۇئا قىلدىم. ²¹ ئەمما سىلەر ياساپ، گۇناھىڭلارغا سەۋەب بولغان موزاي بولسا مەن ئۇنى ئېلىپ ئوتتا كۆيدۈرۈپ سوقۇپ، ئۇندەك قىلىپ توپىدەك بولغىنىدا توپىسىنى تاغدىن چۈشۈپ ئېقىپ تۇرغان ئېقىنغا چېچىۋەتتىم. ²² مۇندىن باشقا سىلەر بولساڭلار تاپىرا، ماسسا قىبرىوت ۋە ھاتاۋە دېگەن جايلاردا خۇداۋەندىنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈردۈڭلار. ²³ شۇنداق ھەم خۇداۋەندە سىلەرنى قادىش-بارىئادىن ئەۋەتىپ: < ئەمدى سىلەر چىقىپ، مەن ئۆزۈڭگە بېرىدىغان يۇرتنى ئىگىلىۋېلىڭلار > دېگىنىدە سىلەر تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ سۆزىگە ئاسىيلىق قىلىپ ئۇنىڭغا ئىشەنمەي، بۇيرۇقىغا قۇلاق سالىمىڭلار. ²⁴ مەن سىلەر بىلەن تونۇشقان كۈندىن تارتىپ خۇداۋەندىگە ئاسىيلىق قىلىپ كەلدىڭلار.

مۇسانىڭ دۇئاسى

²⁵ مەن بولسام، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىقىلىپ، قىرىق كېچە قىرىق كۈندۈز ياتقىنىمدا خۇداۋەندىنىڭ ئۆزى سىلەرنىڭ توغراڭلاردا: < مەن ئۇلارنى يوقىتىۋەتكەيمەن > دېگىنى ئۈچۈن يىقىلىپ يېتىپ، ²⁶ خۇداۋەندىگە دۇئا قىلىپ ئېيتتىمكى: < ئەي رەب خۇداۋەندە، سەن ئۆزۈڭ چوڭ قۇدرىتىڭ بىلەن قۇتقۇزۇپ، كۈچلۈك قول بىلەن مىسىردىن چىقىرىپ كېلىپ، مىراسىڭ بولغان قوۋمىڭنى ھالاك قىلماي، ²⁷ بەلكى ئۆز بەندىلىرىڭ بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبنى ياد قىلىپ، بۇ قوۋمنىڭ قاتتىقلىقىغا قارىماي، يامانلىقى بىلەن گۇناھىغا نەزەر سالىمىغىن. ²⁸ بولمىسا سەن ئۆزۈڭ بىزنى چىقارغان يۇرتىڭ ئۆزىدە: < مەن خۇداۋەندە

ئۆزى ئۇلارغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا ئۇلارنى ئېلىپ كىرەلمەي، ئۆزى ئۇلارنى يامان كۆرگىنى ئۈچۈن باياۋانغا ئېلىپ بېرىپ، ئۆلتۈرۈۋەتەي دەپ، ئۇلارنى چىقىرىپ كەتتى دەپ ئېيتىدۇ. ²⁹ ھەرقانداق بولسا، ئۇلار ئۆزى سەن چوڭ قۇدرىتىڭ ئىشلىتىپ، كۈچلۈك بىلىمىڭ بىلەن چىقىرىپ كېلىپ، ئۆز مىراسىڭ بولغان قوۋمىڭ ئەمەسمۇ؟» دېدىم.

ئىككى يېڭى تاش تاختىسى

10 ¹ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ماڭا ئېيتتىكى: < سەن ئۆزۈڭ ئۈچۈن ئىلگىرىكىدەك تاشتىن ئىككى تاختىنى ياساپ، ياغاچتىن بىر ساندۇقىنىمۇ ئېتىپ، مېنىڭ قېشىمغا تاغقا ئېلىپ چىققىن. ² مەن ئۆزۈم سەن سۇندۇرۇۋەتكەن ئىلگىرىكى ئىككى تاختىدا بار سۆزلەرنى يېزىپ بېرى. ئاندىن كېيىن سەن بۇلارنى مەزكۇر ساندۇقتا قويىسەن» دېدى. ³ شۇنى دېسە، مەن ئۆزۈم ئاكتاسىيە ياغىچىدىن بىر ساندۇق ئېتىپ، ئىلگىرىكىدەك تاشتىن ئىككى تاختىنى ياساپ، بۇ ئىككى تاختىنى قولۇمغا ئېلىپ تاغقا چىقتىم. ⁴ چىقسام، خۇداۋەندە ئۆزى سىلەر ئاندا جەم بولغان كۈندە تاغ تەرىپىدىن ئوتنىڭ ئىچىدىن سىلەرگە ئېيتىپ بەرگەن ئون ئەمەرنى ئىلگىرىكىدەك بۇ ئىككى تاختىغا پۈتتى. پۈتۈپ، خۇداۋەندە بۇلارنى ماڭا تاپشۇرۇپ بەردى. ⁵ ئاندىن كېيىن مەن يېنىپ كېتىپ تاغدىن چۈشۈپ، تاختىلارنى ئۆزۈم ئەتكەن ساندۇقتا قويۇپ قويدۇم. ئاندا ئۇلار ئۆزى خۇداۋەندە ماڭا بۇيرۇغاندەك قويۇقلۇق تۇردى.

ھارۇننىڭ ئۆلۈمى، لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىسى

⁶ ئاندىن كېيىن بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئۆزى بەنى-يائىئاقان كۆللىرى دېگەن جايدىن چىقىپ، موسىپراغا ماڭدى. ئاندا ھارۇن ۋاپات بولۇپ، ئۇ يەردە دەپنە قىلىنىپ، ئۇنىڭ ئوغلى ئېلىئازار بولسا ئۇنىڭ ئورنىدا كاھىن بولدى. ⁷ ئاندىن ئۇلار ئۇ يەردىن چىقىپ گۇدگوداغا ماڭدى. گۇدگودادىن چىقىپ، سۇ ئېقىنلىرى بار يوتباتا دېگەن بىر جايغا باردى. ⁸ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئۆزى لاۋىي قەبىلىسىنى ئىلغاپ، بۇ كۈنگىچە بولغاندەك ئۇلار خۇداۋەندىنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى كۆتۈرۈپ، خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا تۇرۇپ، ئۇنىڭ ئالدىدا خىزمەت قىلىپ ئۇنىڭ ئىسمى بىلەن بەرىكەت ئوقۇسۇن دەپ، تەيىنلەپ قويدى. ⁹ ئۇنىڭ ئۈچۈن لاۋىي ئۆزى بۇرادەرلىرىنىڭ ئارىسىدا نېسىۋە ۋە يا مىراس تاپماي، بەلكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۇنىڭ ئۆزىگە ئېيتقاندەك خۇداۋەندە ئۆزى ئۇنىڭ مىراس ھەسسىسى بولىدۇ.

¹⁰ مەن بولسام، ئىلگىرىكى ۋاقىتىكىدەك قىرىق كېچە بىلەن قىرىق كۈندۈز تاغدا تۇرۇپ قالدىم. خۇداۋەندە ئۆزى بۇ نۆۋەتتىمۇ ماڭا قۇلاق سېلىپ، سېنى ھالاك قىلغىلى خالىمىدى. ¹¹ ئاندىن كېيىن خۇداۋەندە ماڭا سۆز قىلىپ: < سەن قويۇپ، قوۋمىڭنىڭ ئالدىدا مېڭىپ، مەن

ئۇلارغا بېرىمەن دەپ، ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن ئۇلارنى ماڭدۇرغىن دەيدى.

خۇدانىڭ ئۇلۇغلىقى ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش كېرەكلىكى

¹² ئەمدى ئەي ئىسرائىل، سەن بولساڭ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، ھەمىشە ئۇنىڭ يوللىرىدا يۈرۈپ ئۇنى دوست تۇتۇپ، ھەممە كۆڭۈل ۋە ھەممە جېنىڭ بىلەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئىبادىتىنى قىلىپ، ¹³ مەن ساڭا ياخشى بولسۇن دەپ، خۇداۋەندە تەرىپىدىن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەمر بىلەن قانۇنلارنى تۇتۇشۇڭدىن باشقا بىر نېمىنى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سەندىن تەلەپ قىلامدۇ؟ ¹⁴ مانا ئاسمانلار بىلەن ئاسمانلارنىڭ ئاسمانى، يەر يۈزى بىلەن پۈتۈن بارلىقى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭكىدۇر. ¹⁵ لېكىن خۇداۋەندە بولسا پەقەت ئاتا-بوۋىلىرىڭنى دوست تۇتۇپ، بۇ كۈندىكىدەك ئۇلاردىن كېيىن نەسلىنى خاس قىلىپ، ھەممە خەلقلەرنىڭ ئارىسىدا سىلەرنى ئىلغىۋالدى. ¹⁶ ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆڭلۈڭلارنىڭ خەتلىك ئېتىنى خەتنە قىلىپ، مۇندىن كېيىن بوينۇڭ قاتتىق قىلىپ تۇرماڭلار. ¹⁷ چۈنكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە بولسا تەڭرىلەرنىڭ تەڭرىسى بىلەن خۇداۋەندىلەرنىڭ خۇداۋەندىسى بولۇپ، يۈز-خاتىرە قىلماي، پارا ئالمايدىغان قۇدرەتلىك ۋە ھەيۋەتلىك ئۇلۇغ خۇدا بولۇپ، ¹⁸ ئۆزى بېتىم بىلەن تۇلنىڭ ھەققىنى تاپتۇرۇپ، مۇساپىرنى دوست تۇتۇپ، ئۇنىڭغا تائام بىلەن ئېگىن بېرىپ تۇرىدۇ. ¹⁹ ئۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر بولساڭلار مۇساپىرنىمۇ دوست تۇتقايسىلەر. ئۆزۈڭلار مىسىر يۇرتىدا تۇرۇپ، مۇساپىر بولغان ھەممەسۇمۇسلەر؟ ²⁰ سەن بولساڭ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە چاپلىشىپ، ئۇنىڭ ئىسمى بىلەن قەسەم قىلغايسەن. ²¹ ئۇ ئۆزى سېنىڭ پەخىرىڭ بولۇپ، سەن ئۆز كۆزلىرىڭ بىلەن كۆرگەندەك سېنىڭ ئۆزۈڭگە چوڭ ئاجايىپ ئىشلار قىلغان تەڭرىڭدۇر. ²² ئاتا-بوۋىلىرىڭلار بولسا مىسىرغا چۈشۈپ بارغىنىدا يەتمىش كىشى ئىدى، لېكىن ئەمدى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى ئاۋۇتۇپ، ئاسماننىڭ يۇلتۇزلىرىدەك نۇرغۇن قىلدى.

ئىتائەت قىلىش ۋە ئىتائەت قىلماسلىقنىڭ ئاقىۋەتلىرى

11 ¹ ئەمدى سەن ئۆز تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، ئۇنىڭ پەرمانلىرى بىلەن قانۇنلىرىنى، ئەھكامى بىلەن ئەمىرلىرىنى ھەمىشە ساقلىغىن. ² بۇنى بىلىڭلاركى، مەن بۇ كۈن گەپ قىلسام، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ بەرگەن تەنبىھىنى بىلمەي، ئۇنىڭ شان-شەرىپى بىلەن ئۇزىتىلغان كۈچلۈك بىلىكىنى كۆرمىگەن بالىلىرىڭلارغا سۆزلەپ تۇرمايمەن. ³ ئۇلار بولسا ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ مىسىرنىڭ پادىشاھى فىرەۋن بىلەن ئۇنىڭ ھەممە يۇرتىغا قانداق ئالامەت بىلەن نېمە-نېمە ئىشلارنى كۆرسىتىپ،

⁴ مىسىرنىڭ قوشۇنى بىلەن ئۇلارنىڭ ئات ھارۋىلىرىغا نېمە قىلىپ، ئۇلار ئۆزى سىلەرنى قوغلاپ كەلگەندە قىزىل دېڭىزنىڭ سۈيىنى ئۈستىگە باستۇرۇپ، خۇداۋەندە ئۆزى ئۇ كۈنى ئۇلارنى يوقىتىۋېتىپ،

⁵ سىلەر بۇ جايغا يېتىپ كەلگۈچىلىك ئۇنىڭ باياۋاندا سىلەرگە نېمە-نېمە قىلىپ، ⁶ ئېلىپ بېرىپ، رۇبەنىڭ ئوغۇللىرى بولغان داتان بىلەن ئابىرامغا نېمە بالايىپەت كەلتۈرۈپ، قانداق ھەممە ئىسرائىلنىڭ ئالدىدا يەرنىڭ ئاغزىنى ئاچۇرۇپ، ئۇلارنى ئۆي چىدىرلىرى بىلەن قوشۇپ بارچە تەئەللۇقلىرى بىلەن قېتىپ يىتتۈرۈۋەتكىنىنى كۆرمىدى. ⁷ ئەمما سىلەر بولسا ئىلغار خۇداۋەندىنىڭ قىلغان ھەممە چوڭ ئىشلىرىنى ئۆز كۆزلىرىڭلار بىلەن كۆردۈڭلار ئەمەسمۇ؟ ⁸ بۇنىڭ ئۈچۈن مەن بۇ كۈن سىلەرگە بېرىدىغان ئەمىرلەرنى تۇتۇڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، جۇرئەت تېپىپ، سىلەر ئۇنى ئالغىلى كېتىپ بارغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئىگىلەپ، ⁹ خۇداۋەندە ئۆزى قەسەم قىلىپ ئاتا-بوۋىلىرىڭلار بىلەن نەسلىگە بەرگىلى ۋەدە قىلىپ سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان يۇرتتا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرىسىلەر.

¹⁰ چۈنكى سەن ئاندا كىرىپ ئىگىلەيدىغان يۇرت ئۆزى بولسا ئۇزۇن چىقىپ كەلگەن مىسىر يۇرتىدەك ئەمەستۇر. سەن ئاندا تېرىم تەرتىپ، ئوتباشلىققا قىلغاندەك پۈتۈك بىلەن بېسىپ سۇغارتىشنىڭ. ¹¹ لېكىن سىلەر ئالماق ئۈچۈن كېتىپ بارغان يۇرت بولسا ئۇ ئۆزى ئاسماننىڭ يامغۇرىدىن سۇ ئىچىدىغان تاغلىق بىلەن جىلغىلىق بىر يۇرت بولۇپ، ¹² ئۇنىڭ ئۆزى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بېقىپ، يىلنىڭ بېشىدىن ئاخىرىغىچە تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ كۆزلىرى ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەمىشە تىكىلىپ تۇرىدىغان بىر يۇرت بولىدۇ. ¹³ سىلەر مەن بۇ كۈن سىلەرگە بېرىدىغان ئەمىرلىرىنى ئاڭلاپ، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، پۈتۈن كۆڭۈل ۋە پۈتۈن جېنىڭلار بىلەن ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلساڭلار، ¹⁴ ئۆز ۋاقتىدا يۇرتۇڭلارغا يامغۇر يېغىپ، ئەتە ياز بىلەن كۈز يامغۇرى چۈشۈپ، بۇغداي بىلەن شاراب ۋە يېغىننى يىغىدىغان بولسىن. ¹⁵ يەپ تويغاپسەن دەپ، بۇنىڭدىن باشقا چارۋا ماللىرىڭ ئۈچۈن ئېتىزلىقىڭدا ئوت-خەس پەيدا قىلىنىدۇ.

¹⁶ لېكىن سىلەر بولسا ئىلغار كۆڭلۈڭلار بۇزۇلۇپ قېلىشتىن ئاگاھ بولۇپ، ئۆزۈڭلار باشقا مەبۇدلارغا ئىبادەت قىلىپ، ئۇلارغا باش ئېگىشتىن ئېھتىيات قىلىڭلار. ¹⁷ بولمىسا خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى سىلەرگە تۇتۇشۇپ، ئاسماننىڭ ئىشىكىنى ئېتىۋېتىپ يامغۇر ياغدىرماي قويۇپ، يەرنىڭ ھوسۇلىنى بەرگۈزمەي قويسا، خۇداۋەندە سىلەرگە بېرىدىغان ياخشى يۇرتتىن ئىتتىك يوق بولۇپ كېتىسىلەر. ¹⁸ ئۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر ئەمدى بۇ سۆزلىرىمنى كۆڭۈل بىلەن زېھنىڭلارغا ئېلىپ، ئۇلارنى قوللىرىڭلارغا بىر بەلگىدەك باغلاپ، پېشانەڭلاردا بىر قاشقىدەك قويۇڭلار. ¹⁹ سىلەر ئۆيۈڭلاردا ئولتۇرساڭلار، يولدا ماڭساڭلار، ياتساڭلار، قوپساڭلار، ئۇلار توغرىسىدا سۆزلەپ، ئۇلارنى بالىلىرىڭلارغا ئۆگىتىپ قويۇپ، ²⁰ ئۇلارنى ئۆيۈڭلاردىكى ئىشىكلەرنىڭ يان يامغىچى بىلەن دەرۋازىلىرىڭلارغا يېزىڭلار. ²¹ بىز ئۆزىمىز بىلەن بالىلىرىمىز خۇداۋەندە قەسەم قىلىپ، ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا: < سىلەرگە بېرىمەن > دەپ ۋەدە قىلغان يۇرتتا، پەلەك ئۆزى يەرنىڭ

ئۈستىگە بىر گۈمبەزدەك تۇرغۇچىلىك، ئولتۇرغايىمىز دەپ شۇنداق قىلىنغانلار.²² چۈنكى ئەگەر سىلەر مەن سىلەرگە بېرىدىغان ھەممە بۇ ئەمىرلەرنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈپ، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، ھەممىشە ئۇنىڭ يوللىرىدا يۈرۈپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە چاپلىشىپ تۇرساڭلار،²³ خۇداۋەندە ئۆزى بۇ ھەممە تائىپىلەرنى ئالدىڭلاردىن ھەيدىۋەتكىنى بىلەن ئۆزۈڭلاردىن چوڭ بولۇپ كۈچلۈكرەك قوۋملارنى مەغلۇپ قىلىدىغان بولسىلەر.²⁴ پۇتۇڭلار دەسسەگەن ھەر جاي سىلەرنىڭكى بولۇپ، چۆلدىن تارتىپ لىۋانغىچە، فىرات دەرياسى دېگەن دەريادىن تارتىپ غەربتىكى دېڭىزغىچە يۇرتۇڭلار يېيىلىدىغان بولىدۇ.²⁵ ھېچكىم سىلەرگە زىت تۇرالماي، بەلكى قەيەرگە كىرسەڭلار، ئۇنىڭ ئۈستىگە تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى ئېيتقىنىدەك سىلەرنىڭ قورقۇنچۇڭلارنى سالىدۇ.

²⁶ مانا مەن بۇ كۈن ئالدىڭلاردا **بەرىكەت بىلەن لەنەت** قويىمەن.

²⁷ ئەگەر سىلەر مەن بۇ كۈن تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىدىن سىلەرگە بېرىدىغان ئەمىرلەرنى ئاڭلىساڭلار، بەرىكەت تاپسىلەر.

²⁸ لېكىن ئەگەر تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىماي، بەلكى مەن سىلەرگە بۇيرۇغان يولدىن يېنىپ، تونۇمىغان باشقا تەڭرىلەرگە ئەگەشسەڭلار، لەنەت تاپسىلەر.

²⁹ تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ئۆزۈڭ ئۇنى ئىگىلىماق ئۈچۈن بېرىدىغان يۇرتقا كىرگۈزسە، سەن گەربىزىم دېگەن تاغنى بەرىكەتنىڭ جايى قىلىپ، ئېبال تېغىنىڭ ئۆزىنى لەنەتنىڭ جايى قىلىپ قويغىن.³⁰ مەلۇم بولغاندەك بۇ ئىككى تاغ ئۆزى ئىئورداننىڭ ئۇ تەرىپىدە بولۇپ، چۆلدە ئولتۇراقلىق قاناتاننىلارنىڭ يۇرتىدىكى غەرب يولىنىڭ ئارقىسىدا تېپىلىپ، گىلگالنىڭ ئوتتۇرىدىكى مورەھنىڭ دۇب دەرهخلىكىنىڭ يېنىدا باردۇر.³¹ سىلەر بولساڭلار تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەرگە بېرىدىغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئىگىلىمەك ئۈچۈن ئەمدى ئىئورداندىن ئۆتسىلەر. ئۇنى ئېلىپ، ئاندا ئولتۇرغىنىڭلاردا،³² مەن بۇ كۈن سىلەرگە بېرىدىغان ھەممە قانۇن بىلەن ئەھكاملارنى تۇتۇپ، ئەمەلگە كەلتۈرۈڭلار.

قۇربانلىق قىلىشقا بولىدىغان مۇقەددەس جاي

12 بۇ قانۇن بىلەن ئەھكاملار بولسا سىلەر ئۇلارنى ساقلاپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ئۆزى ئىگىلىسۇن دەپ سىلەرگە بەرگەن يۇرتتا دۇنيادىكى ھايات كۈنلىرىڭلارنىڭ ھەممىسىدە ئەمەلگە كەلتۈرۈپ،

² سىلەر ھەيدەۋېتىدىغان تائىپىلەرنىڭ ئۆزى ئۆز تەڭرىلىرىگە ئىبادەت قىلماق ئۈچۈن ئېگىز تاغ بىلەن دۆڭلۈكلەرنىڭ ئۈستىدە ياسىغان، ھەربىر كۆك دەرخنىڭ تېگىدە تەييار قىلغان ئىبادەتگاھلىرىنى بۇزۇپ ۋەيران قىلىپ،³ ئۇلارنىڭ قۇربانگاھلىرىنى يىقىتىپ، بۇت

تۈۋرۈكلىرىنى سۇندۇرۇپ، ئاشىرى بۇنلىرىنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ، ئويما بۇتسۈرەتلىرىنى پارە-پارە قىلىپ، ئىسىملىرىنى ئۇ جايدىن يوق قىلىۋېتىشقا. ⁴ لېكىن سىلەر بولسا ئۇلار تەڭرىڭلار خۇداۋەندىگە ئىبادەت قىلغىنىڭلاردا ئۇلاردەك قىلماي، ⁵ بەلكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز ئىسمىنى ئاندا قويماق ئۈچۈن ھەممە قەبىلىلىرىڭلارنىڭ ئىچىدىن قايسى جايىنى ئىلغىغان بولسا، سىلەر ئۇنى ئىزدەپ، ئاندا بېرىپ، ⁶ كۆيدۈرمە قۇربانلىقنىڭ بىلەن سوپۇم قۇربانلىقلىرىڭلارنى، ئوندىن بىر ئۇلۇش بىلەن پۇلاڭلارنى قۇربانلىقلىرىڭلارنى، ئاتىغان نەرسىنىڭ ئۆزى بىلەن خۇش-رىزا قۇربانلىقلىرىڭلارنى، كالا بىلەن قويلىرىڭلارنىڭ تۇنجىلىرىنى ئاندا كەلتۈرۈپ ئۆتكۈزۈپ، ⁷ تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يەپ، ئۆي خەلقىڭلار بىلەن قوشۇلۇپ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى بەرىكەتلىگەن قوللىرىڭلارنىڭ تاپقان نېمىتىدىن خۇشلۇق قىلىڭلار. ⁸ ئۇ ۋاقىت بىز بۇ يەردە تۇرۇپ، ھەرىمىز ئۆزى ياخشى كۆرگەن ئىشنى قىلغاندەك ئاندا قىلماڭلار. ⁹ چۈنكى سىلەر تېخى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەرگە بېرىدىغان مىراس جاي بىلەن ئارامگاھقا يەتمىدىڭلار ئەمەسمۇ؟ ¹⁰ لېكىن سىلەر ئىئورداندىن ئۆتۈپ، تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەرگە مىراس قىلىپ بەرگەن يۇرتقا بېرىپ، ئۇ ئۆزى چۆرەڭلاردىكى دۈشمەنلىرىڭلاردىن سىلەرگە ئارام بېرىپ، سىلەر تىنچ-ئامان ئولتۇرغىنىڭلاردا، ¹¹ تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز ئىسمىنى ئاندا قويماق ئۈچۈن قايسى جايىنى ئىلغىسا، مەن سىلەرگە بۇيرۇغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاندا ئېلىپ بېرىپ، كۆيدۈرمە قۇربانلىق بىلەن سوپۇم قۇربانلىقلىرىڭلارنى، ئوندىن بىر ئۇلۇش بىلەن پۇلاڭلارنى قۇربانلىق ۋە خۇداۋەندە ئۈچۈن ئاتىغان ياخشى نەرسىلىرىڭلارنىڭ ھەممىسىنى ئاندا ئۆتكۈزۈپ، ¹² ئۆزۈڭلار بىلەن ئوغۇل قىزلىرىڭلار، قۇل بىلەن دېدەكلىرىڭلار ۋە ئاراڭلاردا ھېچ ھەسسەسى بىلەن مىراسى بولماي، دەرۋازىلىرىڭلارنىڭ ئىچىدە ئولتۇرغان لاۋىيىلار بىلەن قوشۇلۇپ، ئۆز تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا خۇشلۇق قىلىڭلار. ¹³ ئەمما ساڭا خۇش كۆرۈنگەن باشقا بىر جايدا كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىڭنى ئۆتكۈزۈشتىن ئېھتىيات قىلىپ، ¹⁴ خۇداۋەندە ئۆزى قەبىلىلىرىڭنىڭ ئىچىدىن قايسى جايىنى ئىلغىسا، ئاندا كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىڭلارنى ئۆتكۈزۈپ، مەن ساڭا بۇيرۇغاننىڭ ھەممىسىنى ئەمەلگە كەلتۈرگەيسىەن.

قان يېمەسلىك توغرىسىدا

¹⁵ ھەرقانداق بولسا، سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن بەرىكەتكە قاراپ قايسى شەھىرنىڭ بولسا دەرۋازىسىدا خالىغىنىڭچە بوغۇزلاپ يېسەڭ بولىدۇ. بۇ ئۆزى كىيىك ۋە يا بۇغا گۆشى بولغاندەك پاك ياكى ناپاك كىشى بولسۇن، ھەرقايسى ئۇنىڭدىن يېسە بولىدۇ. ¹⁶ لېكىن قاننى يېمەي، ئۇنى سۈدەك يەرگە تۆكۈۋېتىڭلار. ¹⁷ ئەمما سەن بولساڭ ئۆز دەرۋازىلىرىڭدا، خاھى ئاشلىقىڭنىڭ ئوندىن بىر ئۇلۇشى، خاھى شاراب بىلەن يېغىڭنىڭ ئوندىن بىر ئۇلۇشى بولسۇن، خاھى كالا بىلەن قويلىرىڭنىڭ تۇنجىلىرى، خاھى خۇداۋەندىگە ئاتىغان نەرسىلىرىڭ

بولسۇن، خاھى خۇش-رىزا قۇربانلىقلىرىنىڭ، خاھى قولۇڭ كەلتۈرگەن ھەدىيە بولسۇن، بۇلاردىن ھېچنېمىنى يېمەي،¹⁸ بەلكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى تەيىنلىگەن جاينىڭ ئۆزىدە تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا سەن ئۆزۈڭ ئوغۇل بىلەن قىرىڭ، قۇل بىلەن دېدىڭىڭ ۋە دەۋرۋازىلىرىڭدا ئولتۇراقلىق لاۋىيغا قوشۇلۇپ بۇنىڭدىن يەپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا قوللىرىڭنىڭ ھەممە تاپقان نەرسىلىرىدىن خۇشلۇق قىلغىن.¹⁹ لېكىن دۇنيادىكى ھايات كۈنلىرىڭنىڭ ھەممىسىدە لاۋىيلارنى ئۇنتۇشتىن ئېھتىيات قىلغىن.

²⁰ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆز ۋەدىسىگە مۇۋاپىق زېمىننىڭ كەڭرىتىكىنىدە سەن گۆش يېگىلى ئارزۇ قىلىپ، گۆش يېسەم بولاتتى دەپ خىيال قىلساڭ، قانچە خالساڭ شۇنچە گۆش يېسەڭ بولىدۇ.²¹ ئەگەر تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆز ئىسمىنى ئاندا قويماق ئۈچۈن ئىلغىغان جاي ئۆزى سەندىن زىيادە نېرى بولسا، سەن ئۆزۈڭ مەن ساڭا بۇيرۇغاندەك خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن كالا بىلەن قويلاردىن قانچىلىك خالساڭ بوغۇزلاپ، ئۆز دەۋرۋازىلىرىڭدا يېسەڭ بولىدۇ.²² لېكىن سىلەر بۇنى كىيىك بىلەن بۇغىنىڭ گۆشىنى يېگەندەك يېگەيسىلەر. شۇنداق ھەم پاك ھەم ناپاك كىشى ئۇنىڭدىن يېگەي.

²³ ئەمما يالغۇز قان يېيىشتىن ئېھتىيات قىلغىن، چۈنكى قان ئۆزى جان بولغاچ، جاننىڭ ئۆزىنى گۆش بىلەن بىللە يېمىگىن.²⁴ سەن ئۇنى ھەرگىز يېمەي، بەلكى ئۇنى سۇدەك يەرگە تۆكۈپ،²⁵ ئۆزۈم بىلەن مەندىن كېيىن كېلىدىغان بالىلىرىمغا ياخشىلىق تەگسۇن دەپ، خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە توغرا ئىش قىلاي دېسەڭ، بۇنىڭدىن ھەرگىز يېمىگىن.²⁶ لېكىن سەن كەلتۈرىدىغان مۇقەددەس ھەدىيە بىلەن ئاتىغان نەرسىلىرىڭنىڭ ئۆزىنى خۇداۋەندە ئىلغايدىغان جايغا كەلتۈرۈپ،²⁷ كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىڭ بولسا، خاھى گۆشى، خاھى قېنى بولسۇن، ئىككىلىسىنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ قۇربانگاھىدا ئۆتكۈزۈپ، سويۇم قۇربانلىقلىرىڭ بولسا يالغۇز قېنىنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ قۇربانگاھىغا تۆكۈپ، گۆشىنى يېگەيسەن.²⁸ ئۆزۈم بىلەن مەندىن كېيىن كېلىدىغان بالىلىرىمغا ئەبەدىگىچە ياخشىلىق تەگسۇن دەپ، تەڭرىم خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە توغرا ئىش قىلاي دېسەڭ، مەن ساڭا بېرىدىغان بۇ ھەممە سۆزلەرنى ئاڭلاپ تۇتقايسەن.

²⁹ ئۇلارنى ئۆز ئالدىدىن ھەيدىۋېتەي دەپ، سەن قوغلىغىلى بېرىدىغان تائىپىلەرنىڭ ئۆزى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ كۈچىدىن ۋەيران قىلىنغاچ، ئۆزۈڭ ئۇلارنى ھەيدىۋېتىپ يۇرتىدا ئولتۇرۇۋالساڭ،³⁰ ئاگاھ بولۇپ، ئۇلار سېنىڭ ئالدىڭدىن ۋەيران قىلىنغاندىن كېيىن، چىرمىشىپ ئۇلارغا ئەگىشىشتىن ئېھتىيات قىلىپ، بۇ تائىپىلەر ئۆزى قايسى تەرىقىدە ئىبادەت قىلغان بولسا، مەنمۇ ئۇلاردەك قىلاي دەپ، ئۇلارنىڭ تەڭرىلىرى توغرىسىدا سورىماڭ.³¹ تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە ئىبادەت قىلساڭ، بۇ تەرىقىدە قىلمىغايەن، چۈنكى ئۇلار بولسا ئۆز تەڭرىلىرىگە ئىززەت كۆرسەتمەك ئۈچۈن خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىك بولۇپ، ئۇ ئۆزى يامان كۆرگەن ھەر خىل ئىشلارنى قىلىپ، تەڭرىلىرىمىزگە ئاتايلى دەپ، ئۆز ئوغۇل بىلەن قىزلىرىنى ئوتتا كۆيدۈرگەن.

يالغان پەيغەمبەرلەردىن ۋە بۆتپەرەسلىكتىن ئاگاھلاندۇرۇش

13 ئەمما سىلەر بولساڭلار مەن سىلەرگە بۇيرۇغىنىمنىڭ ھەممىسىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈڭلار. شۇنداقكى، سەن بۇنىڭغا ھېچنېمىنى قوشماي، ھېچنېمىنىمۇ كېمەيتىمگەيسەن.

2 ئەگەر ئاراڭدا بىر پەيغەمبەر ياكى بىر چۈش كۆرگۈچى قويۇپ، ساڭا ئالامەت بىلەن مۆجىزە ۋەدە قىلىپ: ³ > ئەمدى كەلگىن، سەن تونۇمىغان باشقا تەڭرىلەرگە ئەگىشىپ ئىبادەت قىلايلى، دەپ ئېيتىپ، ساڭا ۋەدە قىلغان ئالامەت بىلەن مۆجىزىلىرى ۋەقە بولسىمۇ، ⁴ سەن بۇ پەيغەمبەرنىڭ سۆزىنى ئاڭلىماي، بۇ چۈش كۆرگۈچىگە قۇلاق سالمىغىن. چۈنكى تەڭرىڭلار خۇداۋەندە سىلەرنىڭ توغراڭلاردا: > ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىنى پۈتۈن كۆڭۈل ۋە پۈتۈن جېنى بىلەن دوست تۇتىدۇمۇ ياكى ئەمەسمۇ؟ دەپ بىلمەك ئۈچۈن، سىلەرنى يالغۇز سىنىڭ خالايدۇ. ⁵ سىلەر بولساڭلار تەڭرىڭلار خۇداۋەندىگە ئەگىشىپ، ئۇنىڭدىن قورقۇپ ئەمەللىرىنى تۇتۇپ، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە چاپلىشىپ تۇرغايلىسىلەر. ⁶ لېكىن ئۇ پەيغەمبەر ۋە يا چۈش كۆرگۈچى بولسا سىلەرنى مىسىر يۇرتىدىن چىقىرىپ ئۇ قۇللۇق ئۆيىدىن قۇتقۇزۇپ كەلگەن تەڭرىڭلار خۇداۋەندىدىن سېنى ئازدۇرىدىغان سۆز قىلىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا ماڭغىلى بۇيرۇغان يولدىن ئېزىقتۇرغىلى خالىغاچ، ئۆلتۈرۈلسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن يامان نېمىنى ئاراڭدىن چىقىرىۋەتكەيسەن.

7 ئەگەر ئاناڭنىڭ ئوغلى بولغان بۇرادىرىڭ يا ئوغلۇڭ يا قىزىڭ يا قۇچىڭدىكى خوتۇن ۋە يا ساڭا ئۆز جېنىڭدەك ئامراق بولغان دوستۇڭنىڭ ئۆزى مەخپىي تەرىقىدە سېنى ئازدۇرغىلى خالاپ: > كەلگىن، بىز بولساق، خاھى سەن خاھى، ئاتا-بوۋىلىرىڭ تونۇمىغان تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلايلى، دەپ ئېيتىپ، ⁸ سىلەرنىڭ چۆرەڭلاردا ئولتۇرۇپ، ساڭا يېقىن ياكى نېرى بولۇپ، يەرنىڭ بىر چېتىدىن تارتىپ يەرنىڭ يەنە بىر چېتىگىچە ئولتۇرغان تائىپىلەرنىڭ تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلدۇرغىلى خالسا، ⁹ سەن ئۇنىڭغا ئۇنىماي، قۇلاقمۇ سالماي، ئۇنىڭ ئۆزىگە مەرھەمەت كۆرسەتمەي، رەھىمسىز تۇرۇپ، ئۇنى ئايىماي، ¹⁰ بەلكى ئۇنى ئۆلتۈرگەيسەن. ئۇنى ئۆلتۈرمەك ئۈچۈن ئاۋۋال سېنىڭ قولۇڭ كۆتۈرۈلۈپ، ئاندىن ھەممە جامائەتنىڭ قولى كۆتۈرۈلسۇن. ¹¹ ئۇ ئۆزى سېنى قۇللۇق ئۆيۈڭ بولغان مىسىر يۇرتىدىن چىقىرىپ كەلگەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى تاشلىغىلى ئازدۇرغىلى خالىغىنى ئۈچۈن ئۇنى چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرگەيسەن. ¹² ئىسرائىلنىڭ ھەممىسى بۇنى ئاڭلىغىنىدا قورقۇپ، ئاراڭدا ھېچكىم مۇنداق يامانلىق يەنە قىلمايدۇ.

13 ئەگەر تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا ئولتۇرغىلى بېرىدىغان شەھەرلەرنىڭ يېرىدە سەن بىر خەۋەرنىڭ چىققىنىنى ئىشلىتىپ،

14 سېنىڭ ئاراڭدا بەدخۇي ئادەملەر قويۇپ: > كېلىڭلار، بىز بېرىپ سىلەر تونۇمىغان تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلايلى، دەپ، ئۆز شەھىرىنىڭ خەلقىنى ئازدۇرۇپ تۇرغىنىنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلىساڭ،

¹⁵ سەن شۇنىڭ توغرىسىدا سوراپ بېقىپ، تەپتىش قىلىپ، دىققەت بىلەن تەھقىقلىگەيسەن. ئەگەر ئاراڭدا مۇنداق يىرگىنچلىك ئىشنىڭ ۋەقە بولغىنى راست چىقىپ، تايىن مەلۇم بولسا، ¹⁶ سەن بۇ شەھەرنىڭ ئولتۇرغۇچىلىرىنى قىلىچ بىسى بىلەن ئۇرۇپ، ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن پۈتۈن بارلىقىنى يوقىتىپ، ئانداكى چارۋا مېلىنىمۇ قىلىچ بىسى بىلەن ئۇرۇپ، ¹⁷ ئانداكى ھەممە ئولجىنى ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى مەيدانغا يىغىپ، شەھەرنىڭ ئۆزىنى ئاندا ئالغان ھەممە ئولجا بىلەن قوشۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا ئوتتا كۆيدۈرۈۋەتكەيسەن. ئۇ ئۆزى ئەبەدىگە بىر دۆۋە بولۇپ، ھەرگىز يەنە قۇرۇلمىسۇن. ¹⁸ ئەمما خۇداۋەندە ئۆزى ئۆز قەھر غەزىپىدىن يېنىپ، ساڭا مەرھەمەت كۆرسىتىپ شەپقەت قىلىپ، ئۆزى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا ۋەدە قىلغاندەك سېنى ئاۋۇتۇش ئۈچۈن، غەنىيمەتتىن ھېچنېمە سېنىڭ قولىڭدا قالمىسۇن. ¹⁹ سەن بولساڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، ئۇنىڭ مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ھەممە ئەمىرلىرىنى تۇنۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە توغرا بولغىنىنى قىلىپ تۇرغايەن.

14 ¹ سەلەر بولساڭلار تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ بالىلىرى بولۇپ تۇرۇپ، ئۆلگەنلەرنىڭ سەۋەبىدىن بەدىنىڭلارغا زەخم قىلمەي، ئىككى قېشىڭنىڭ ئۇلاشمىسىنى چۈشۈرۈۋەتمىگىن.

² چۈنكى سەن بولساڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە مۇقەددەس بىر قوۋم بولغاچ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى خاس قوۋمىم بولسۇن دەپ، پۈتۈن يەر يۈزىدىكى ھەممە قوۋملارنىڭ ئىچىدىن ئىلغىۋالدى.

ھالال ۋە ھارام جانىۋارلار ۋە مال-مۈلۈك توغرىسىدىكى نىزاملار

³ سەن بولساڭ ھارام بىر نېمىنى يېمىگىن.

⁴ چارۋا ھايۋانلارنىڭ ئىچىدىن سىلەرگە يېگىلى جايىز بولغىنى شۇ، يەنى كالا، قوي ۋە ئۆچكە، ⁵ بۇغا، كىيىك، كىچىك بۇغا، تاغ تېكىسى، بۆكەن، ياۋا كالا ۋە ياۋا قوچقار بولۇپ، ⁶ چارۋا ھايۋانلارنىڭ ئىچىدىن تۇياقلىرى پۈتۈن ئاچىماق بولۇپ ئىككىگە بۆلۈنۈپ، ئۆزى كۆشەيدىغان چارۋا ھايۋانلارنىڭ ھەممىسىنى يېسەڭلار بولىدۇ.

⁷ لېكىن كۆشەيدىغان چارۋا ھايۋانلار بىلەن ئاچىماق تۇياقلىق ھايۋانلارنىڭ ئىچىدىن سىلەرگە يېگىلى جايىز بولمىغان ھايۋانلاردىن تۆگە، ياۋا توشقان ۋە تاغ توشقىنى دېگەن ھايۋانلار بولىدۇ، چۈنكى ئۇلار ئۆزى كۆشىگىنى بىلەن تۇياقلىرى بولمىغاچ سىلەرگە ھارام بولسۇن.

⁸ توڭگۇز بولسا تۇيىقى بولغىنى بىلەن كۆشىمىگىنى ئۈچۈن سىلەرگە ھارام بولسۇن. مەزكۇر ھايۋانلارنىڭ گۆشىدىن يېمەي، ئۇلارنىڭ ئۆلۈكلىرىگىمۇ تەگمەڭلار.

⁹ سۇدا يۈرىدىغان ھەممە جانىۋارلار بولسا ئۇلارنىڭ ئىچىدىن قاناتلىق بولۇپ، تېرە ئورنىدا قاسىرىقى بولغان جانىۋارلاردىن يېسەڭلار بولىدۇ.

¹⁰ لېكىن قاننى بىلەن قاسىرىقى بولمىغان ھېچ مۇنداق بىر جانىۋارنى يېمەڭلار. بۇ ئۆزى سىلەرگە ھارام بولسۇن.

¹¹ ھەممە پاك ئۇچارقاناتلاردىن يېسەڭلار بولىدۇ.

¹² لېكىن سىلەرگە يېڭىلى جايىز بولمىغان ئۇچارقاناتلار شۇ، يەنى قارىقۇش، بېلىقچىقۇش ۋە دېڭىز قۇشى، ¹³ لاپچىن، شۇڭقار، سار بىلەن ئۇنىڭ خىللىرى، ¹⁴ ھەممە قاغىلار قايسى خىلدىن بولسا، ¹⁵ تۆڭكۈش، كاككۇك، چاپكا، قارىچىغا ۋە ئۇنىڭ خىللىرى، ¹⁶ مۈشۈكياپلاق، ھۇۋقۇش ۋە ئاققۇ، ¹⁷ ساقىقۇش بىلەن قۇماي ۋە قاشقالداق، ¹⁸ لەيلەك، قوتان ۋە ئۇنىڭ خىللىرى، ھۆيۈپ بىلەن شەبەرەك دېگەنلەر ھارام بولسۇن.

¹⁹ بۇنىڭدىن باشقا ئۇچىدىغان ئۇششاق جانىۋارلارنىڭ ھەممىسى سىلەرگە ھارام بولۇپ يېيىلمىسۇن.

²⁰ لېكىن پاك بولۇپ ئۇچىدىغان جانىۋارلارنىڭ ھەممىسىدىن يېسەڭلار بولىدۇ.

²¹ ئۆزى ئۆلۈپ قالغان بىر ھايۋاننى يېمەڭلار. دەرۋازىلىرىڭدا ئولتۇرغان مۇساپىرغا بەرسەڭ بولىدۇ. ئۇ ئۆزى ئۇنى يېسۇن. بولمىسا ئۇنى غەيرىي يۇرتلۇق كىشىگە ساتساڭ بولىدۇ. چۈنكى سەن بولساڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ مۇقەددەس قوۋمىدۇرسەن. بىر ئوغلاق بولسا ئۇنى ئانىسىنىڭ سۈتىدە پىشۇرمىغىن.

²² ھەر يىلى ئېتىزلىقىڭدا ئۇنايدىغان ھەممە ئاشلىقنىڭ ئوندىن بىر ئۆلۈشىنى بېرىپ، ²³ ئاشلىق، شاراب ۋە يېغىڭنىڭ ئوندىن بىر ئۆلۈشىنى، كالا بىلەن ئۇششاق چارۋا مېلىڭنىڭ تۇنجىلىرىغا قوشۇپ كەلتۈرۈپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا ئۇنىڭ ئۆز ئىسمى ئۈچۈن تەيىنلىگەن جايدا يەپ، ھەممە تەڭرىڭ خۇداۋەندىدىن قورققىلى ئۆگەنگەيسەن. ²⁴ ئەمما يول ئۆزى ساڭا زىيادە ئۇزۇن بولۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئاندا ئۆز ئىسمىنى قويماق ئۈچۈن توختاتقان جايدا مەزكۇر نەرسىلەرنى ئېلىپ بارالمىساڭ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرىكەت بەرگەچ، ²⁵ ئۇنى سېتىپ، پۇلنى چىڭىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئىلىغىغان جايدا ئالغاچ بېرىپ، ²⁶ كۆڭلۈڭ ھەر نە ئارزۇ قىلسا، كالا يا ئۇششاق چارۋا مال، شاراب يا ھاراق ئېلىپ، ھەرنېمە خالىساڭ بۇ پۇلغا سېتىۋېلىپ، ئۆز ئۆي خەلقىڭ بىلەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا خۇشلۇق قىلغىن.

²⁷ ئۆز دەرۋازىلىرىڭدىكى لاۋىنىمۇ ئۇنتۇمىغىن، چۈنكى ئۇنىڭ سەن بىلەن بىللە ھەسسسى ۋە يا مىراسى يوقتۇر. ²⁸ ھەر ئۈچىنچى يىلنىڭ ئاخىرىدا سەن ئۇ يىل ئىچىدە چىققان ھوسۇلنىڭ ئوندىن بىر ئۆلۈشىنى ئايرىپ، ئۇنى شەھەرلەرنىڭ دەرۋازىلىرىدا دۆۋىلەپ قويغايىسەن. ²⁹ ئاندىن كېيىن سەن بىلەن بىللە ھەسسسى ۋە يا مىراسى بولمىغان لاۋىي ئۆزى بىلەن دەرۋازىلىرىڭدا

ئولتۇرغان مۇساپىر ۋە يېتىم بىلەن تۇل خوتۇن كېلىپ، ئۇنىڭدىن يەپ تويۇن. تەڭرىم خۇداۋەندە مېنى ھەر ئىشىمدا بەرىكەتلىسۇن دېسەڭ، مۇنداق قىلغايىسەن.

15 ¹ ھەر يەتتىنچى يىلنى ئازادلىقنىڭ بىر يىلى قىلغايىسەن. ² بۇ ئازادلىقنىڭ قائىدىسى شۇنداق بولسۇنكى، ھەركىم ئۆز ھەقىقىيەتلىك قەرز بەرگەن بولسا، شۇنىڭدىن ئۆتۈپ، خۇداۋەندىنىڭ يىلى ئېلان قىلىنغاچ ئۆز ھەقىقىيەتلىك ۋە يا بۇرادىرىدىن بىر نېمىنى تەلەپ قىلمىسۇن. ³ غەيرىي يۇرتلۇق كىشى بولسا ئۇنىڭدىن تەلەپ قىلساڭ بولىدۇ، لېكىن بۇرادىرىڭنىڭ قولىدا بىر نېمەڭ بولسا، بۇنىڭدىن ئۆتكەيسەن. ⁴ ھەرقانداق بولسا، راست كەمبەغەل سەندە تېپىلمايدۇ، چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنىڭ ئىگىدارچىلىق قىلمىقىڭ ئۈچۈن ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتتا سېنى كەڭرى بەرىكەتلىمەكچى بولىدۇ. ⁵ لېكىن ئۇنداق بولسۇن دېسەڭ، سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان بۇ ھەممە ئەمىرلەرنى تۇتقايىسەن. ⁶ چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا ئېيتقىنىدەك سېنى بەرىكەتلىگەچ ئۆزۈڭ ھېچكىمدىن قەرز ئالماي، تولا تائىپلەرگە قەرز بېرىپ، تولا قوۋملارنىڭ ئۈستىگە ھۆكۈمەت قىلسەن. لېكىن ئۇلار ئۆزى سېنىڭ ئۈستۈڭگە ھۆكۈمەت قىلمايدۇ.

⁷ ئەگەر تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتتىكى بىر شەھەرنىڭ دەۋرىسىدا بۇرادىرىڭ بولغان بىر كەمبەغەل بولسا، بۇ كەمبەغەل بۇرادىرىڭنىڭ ئۆزىگە ئۆز كۆڭلۈڭنى قاتۇرۇپ، قولۇڭنى يىغماي، ⁸ بەلكى قولۇڭنى ئۇنىڭغا كەڭرى ئېچىپ، مۇھتاجلىقىغا نېمە لازىم كەلسە، ئۇنىڭغا بەرگىن. ⁹ < ئازادلىق يىلى بولغان يەتتىنچى يىل يېقىنلاشتى ئەمەسمۇ؟ > دەپ كۆڭلۈڭدە يامان خىيال قىلىپ، ئۇنىڭغا ھېچنېمە بەرمەي، يامان كۆز بىلەن بۇرادىرىڭغا قاراشتىن ئېھتىيات قىلغىن. بولمىسا ئۇ سېنىڭ ئۈستۈڭدە خۇداۋەندىگە پەرياد قىلىپ، گەدىنىڭگە گۇناھ چۈشىدۇ. ¹⁰ سەن خۇشلۇق بىلەن ئۇنىڭغا بېرىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگە بەرگىنىڭدە كۆڭلۈڭ ئاغرىمىسۇن، چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى بەرگەن نەرسەڭ ئۈچۈن سەن ھەر نېمە قىلساڭ، قوللىرىڭنىڭ ئىشلىرىغا بەرىكەت بېرىدۇ. ¹¹ كەمبەغەل كىشىلەر يۇرتۇڭدىن يوق بولۇپ كەتمىگەچ، مەن ساڭا بۇيرۇپ: < يۇرتۇڭدىكى بۇرادىرىڭ بىلەن بىچارە ۋە كەمبەغەللەرگە خۇشلۇق بىلەن ئۆز قولۇڭنى ئاچقايىسەن > دەپ ئېيتىمەن.

¹² ئەگەر ئۆز قوۋمىدىن بولغان بىر ئىبرانىي ئەر ۋە يا ئىبرانىي خوتۇن كىشى ئۆز-ئۆزىنى ساڭا سېتىپ، ئالتە يىل خىزمىتىڭنى قىلغان بولسا، سەن ئۇنى يەتتىنچى يىلدا خىزمىتىڭدىن ئازاد قىلىۋەتكەيسەن. ¹³ ئەمما ئۇنى خىزمىتىڭدىن ئازاد قىلىپ قويغىنىڭدا ئۇنى قۇرۇق قول كەتكۈزەي، ¹⁴ بەلكى پاداك، خامنىڭ ۋە ئۆزۈم سىققۇچۇڭدىن ئېلىنغان ھەدىيەلەردىن

ئۇنىڭغا سۇنۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن نېمىتىدىن ئۇنىڭغا بەرگەيسەن. ¹⁵ سەن ئۆزۈڭ مىسىر يۇرتىدا قۇل بولۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى قۇتقۇزغىنىنى يادىڭغا كەلتۈرمىكىڭ ئۈچۈن بۇ كۈن ساڭا بۇنى بۇيرۇيمەن.

¹⁶ لېكىن ئەگەر قۇلۇڭ ساڭا سۆزلەپ: < مەن سېنىڭكىدە ياخشى تۇرۇپ، سەن بىلەن ئۆيۈڭنى دوست تۇتۇپ، سەندىن كەتكىلى خالمايمەن > دېسە، ¹⁷ سەن بىر مىخنى ئېلىپ، قۇلقىدىن ئىشىكىگە مىخلىغىن. ئاندىن كېيىن ئۇ ئۆزى ئەبەدىگىچە سېنىڭ قۇلۇڭ بولىدۇ. دېدىكىڭ بولسا ئۇنىڭغا ئوخشاش تەرىقىدە قىلغايىسەن. ¹⁸ مېنىڭ قۇلۇمنى خىزمىتىمدىن ئازاد قىلىپ بەرگىلى ماڭا ئېغىر بولىدۇ دەپ ئويلىمىغىن. ئۇ بولسا ئالتە يىل ساڭا خىزمەت قىلغىنى بىلەن بىر مەدىكاردىن ساڭا ئىككى مەرتىۋە چوڭراق پايدا بەرمىدىمۇ؟ شۇنداق قىلساڭ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ھەممە ئىشىڭدا بەرىكەتلەيدۇ.

¹⁹ كالا بىلەن ئۇششاق چارۋا مېلىڭنىڭ ھەممە ئەركەك تۇنجىلىرىنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە ئاتاپ، كالاڭنىڭ تۇنجىسىنى ئىشىڭغا سالماي، قويۇڭنىڭ تۇنجىسىنىمۇ قىر قىمىغىن. ²⁰ خۇداۋەندە ئۆزى ئىلغىغان جايدا ھەر يىل ئۆز ئۆي خەلقىڭ بىلەن بىللە ئۇنىڭ ئۆزىنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا يېگەيسەن. ²¹ لېكىن ئەگەر ئۇ ئەيىبناق بولۇپ، ئاقساق يا كور بولسا ۋە يا ئۇنىڭ باشقا يامان ئەيىبى بولسا، ئۇنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە قۇربانلىق قىلماي، ²² شەھەرلىرىڭنىڭ دەرۋازىلىرىدا ئۇنى يېگەيسەن. ئۇ ئۆزى كىيىك ياكى بۇغا گۆشى بولغاندەك ھەم پاك ھەم ناپاك كىشى ئۇنىڭدىن يېسۇن. ²³ ئەمما قاننى يېمەي، ئۇنى سۈدەك يەرگە تۈكۈۋەتكىن.

ھېيتلار

16 ¹ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئابىب ئايدا كېچىسى سېنى مىسىردىن چىقارغاچ، سەن ئابىب ئايىنى ساقلاپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ پاسىڭا ھېيتىنى تۇتۇپ، ² خۇداۋەندە ئۆز ئىسمى ئۈچۈن ئىلغىغان جايدا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۈچۈن ئۆز ئۇششاق چارۋا مېلىڭ بىلەن كالىلىرىڭدىن پاسىڭا قۇربانلىقنى ئېلىپ بوغۇزلىغىن. ³ بۇنىڭ بىلەن سەن ئۆرلىتىلگەن نەرسىنى يېمەي، بەلكى يەتتە كۈنگىچە تەڭلىك نېنى بولغان پېتىر نېنىنى شۇنىڭ بىلەن يېگەيسەن. چۈنكى سەن مىسىر يۇرتىدىن ئالدىراشلىق بىلەن چىقتىڭ. شۇنداق قىلىپ، ھەممە ھايات كۈنلىرىڭدە سەن مىسىر يۇرتىدىن چىققان كۈنىنى ياد قىلىپ تۇرغايىسەن. ⁴ يەتتە كۈنگىچىلىك پۈتۈن يۇرتۇڭدا سەن بىلەن ھېچبىر خېمىرتۇرۇچ تېپىلمىسۇن. شۇنداق ھەم سەن ئاۋۋالقى كۈننىڭ ئاخشىمدا سويغان گۆشتىن كېچىسى ئەتىگىچە ھېچ نەرسە تۇرۇپ قالمىسۇن. ⁵ پاسىڭا قۇربانلىقنىڭ ئۆزىنى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان شەھەرلەرنىڭ قايسىسىدا بولسا، بوغۇزلىماي، ⁶ بەلكى سېنىڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆز ئىسمى ئۈچۈن

ئىلغىغان جايغا ئېلىپ بېرىپ، سەن مىسىردىن چىققان ۋاقىتتا، يەنى ئاخشامدا كۈن پاتقىنىدا پاسىغا قۇربانلىقنىڭ ئۆزىنى ئاندا بوغۇزلاپ،⁷ ئۇنى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆز ئىسمى ئۈچۈن ئىلغىغان جايدا يەپ، ئەتىسى ئۆز چېدىرلىرىغا يېنىپ بارغايىسەن.

⁸ ئالتە كۈنگىچە سەن پېتىر نان يەپ، يەتتىنچى كۈن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھېيت يىغىلىش كۈنى بولغاچ ئۇ كۈندە ھېچ ئىش قىلمىغايىسەن.

⁹ سەن ئۆزۈڭ ئۈچۈن يەتتە ھەپتىنى ساناپ، ئورغاق قويغان ۋاقىتتىن تارتىپ بۇ يەتتە ھەپتە ھېسابلاپ،¹⁰ ئاندىن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھەپتە ھېيتىنى تۇتۇپ، قولىڭنىڭ خۇش-رىزالىق ھەدىيەسىنى ئېلىپ كېلىپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن نېمىتىگە قاراپ قولىڭدىن كېلىشىچە كەلتۈرگەيسىەن.¹¹ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆز ئىسمى ئۈچۈن ئىلغىغان جايدا ئۆز ئوغلۇڭ بىلەن قىزىڭ، قۇلۇڭ بىلەن دېدىكىڭ، دەرۋازىلىرىڭدا ئولتۇرغان لاۋىي بىلەن سېنىڭكىدىكى مۇساپىر بىللە بولۇپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا خۇشلۇق قىلغايىسەن.¹² ئۆزۈڭنىڭ مىسىردا قۇل بولغىنىڭنى ياد قىلىپ، بۇ قانۇنلارنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرگىن.

¹³ سەن خامان بىلەن سىققۇچۇڭنىڭ ھوسۇلىنى يىغساڭ، يەتتە كۈنگىچىلىك سايىۋەن ھېيتىنى تۇتۇپ،¹⁴ بۇ ھېيتنىڭ ئۆزىدە ئۆز ئوغلۇڭ بىلەن قىزىڭ، قۇلۇڭ بىلەن دېدىكىڭ، دەرۋازىلىرىڭدىكى لاۋىي بىلەن مۇساپىر كىشى، يېتىم بىلەن تۇل خوتۇن بىللە بولۇپ خۇشلۇق قىلغىن.¹⁵ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنىڭ تاپقان ھەممە ھوسۇلۇڭ بىلەن قوللىرىڭنىڭ ھەممە ئىشىغا بەرىكەت بېرىپ، كامىل خۇشلۇق ئاتا قىلغاچ، خۇداۋەندە ئۆزى ئىلغىغان جايدا يەتتە كۈنگىچىلىك تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھېيتىنى تۇتقايسىەن.

¹⁶ يىلدا ئۈچ مەرتىۋە، يەنى پېتىر نان ھېيتى، ھەپتە ھېيتى ۋە سايىۋەن ھېيتىدا ھەممە ئەر كىشىلىرىنىڭ ئۆزى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا ئۆزى ئىلغىغان جايدا ھازىر بولسۇن. لېكىن ھېچ كىشى خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىغا قۇرۇق قول كەلمەي،¹⁷ بەلكى ھەركىم ئۆز قولىدىن كېلىشىچە بېرىپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن نېمىتىگە قاراپ كەلتۈرگەيسىەن.

ھەق ھۆكۈم

¹⁸ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان ھەممە شەھەرلەرنىڭ دەرۋازىلىرىدا سەن ئۆزۈڭ ھاكىم بىلەن مەنەسەپدارلار ئىلغاپ تىكلگىن. ئۇلار بولسا خەلقنى ھەق ھۆكۈم بىلەن سۈرسۇن.¹⁹ سەن بولساڭ ھەقنى تولغىماي، يۈز-خاتىرە قىلماي، پارمۇ ئالمىغىن، چۈنكى پارا بولسا دانالارنىڭ كۆزلىرىنى كور قىلىپ، ئادىللارنىڭ دەۋاسىنى تولغىيدۇ.²⁰ ئەگەر سەن: < مەن ياشاپ، تەڭرىم خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتنى ئىگىلىۋەلەي > دېسەڭ، ساپ ئادالەتنى ئىزدىگىن.

ھەرقانداق بۆتپەرەسلىكتىن يىراق تۇرۇش

²¹ سەن ئۆزۈڭ ئۈچۈن ياساپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭكى بولىدىغان قۇربانگاھنىڭ يېنىدا ھېچبىر خىل دەرەختىن ئۇنىڭغا تېۋىنماق ئۈچۈن ئاشىرە بۆتدەك قىلىپ سالماي، ²² ئۆزۈڭ ئۈچۈن بۇت تۈۋرۈكىمۇ ياسىمىغان، چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە مۇنداقلارنى يامان كۆرىدۇ.

17 ¹ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە قۇربانلىق قىلماق ئۈچۈن كالا ۋە يا ئۇششاق چارۋا مېلىدىن ئەيىنئاق بىر ھايۋاننى ئېلىپ ئۆتكۈزۈمگىن. چۈنكى بۇ ئۆزى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىكتۇر.

² ئەگەر سېنىڭ ئاراڭدا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان شەھەرلەرنىڭ بىرىنىڭ دەرۋازىسىنىڭ ئىچىدە بىر كىم تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، ئۇنىڭ ئەھدىسىنى بۇزۇپ، ³ مېنىڭ ئەمرىمگە زىت ئىشنى قىلىپ، باشقا مەبۇدلارغا ئىبادەت قىلغىلى بېرىپ ئۇلارغا سەجدە قىلىپ، كۈن بىلەن ئاي ۋە ئاسماننىڭ ھەممە يۇلتۇزلىرىغا باش ئەگسە، ⁴ بۇنىڭ خەۋىرى ساڭا ئىشلىتىلىپ، ئۇنىڭ توغرىسىدا ئاڭلىغان بولساڭ، ھامان دىققەت بىلەن بۇ ئىشنى تەپتىش قىلغىن. مۇنداق ھارام ئىش ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە قىلىنغىنى راست چىقسا، ⁵ سەن بۇ يامان ئىشنى قىلغان ئەر ۋە يا خوتۇن كىشىنى دەرۋازىلىرىڭغا ئېلىپ، ئەر ۋە يا خوتۇن بولسا مەيلى دەپ، گۇناھكارنى چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرگىن.

⁶ ئەمما ئاۋۋال ئۆزى ئىككى ۋە يا ئۈچ گۇۋاھنىڭ سۆزى بىلەن ئۆلتۈرۈلسۇن، چۈنكى ئۆلتۈرۈلىدىغان كىشى يالغۇز بىر گۇۋاھنىڭ سۆزى بىلەن ئۆلتۈرۈلمىسۇن. ⁷ ئۇنى ئۆلتۈرمەك ئۈچۈن ئاۋۋال گۇۋاھلار ئۇنىڭغا قولىنى كۆتۈرۈپ، ئاندىن ھەممە قوۋم ئۇنىڭغا قولىنى كۆتۈرسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن يامان ئىشنى ئۆزۈڭدىن چىقىرىۋەتكەيسەن.

⁸ ئەگەر قان تۆكۈش يا ھەق تالىشىش يا ئۇرۇش ۋە يا دەرۋازىلىرىڭدا تالىشىدىغان باشقا بىر ئىشنىڭ دەۋاسى چىقىپ قېلىپ، بۇ ئۆزى ساڭا كەسكىلى زىيادە تەس بولسا، سەن قوپۇپ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئىلىنغان جايغا بېرىپ، ⁹ بەنى-لاۋىدىن بولغان كاھىنلار بىلەن ئۇ ۋاقىتتىكى ھاكىمنىڭ قېشىغا چىقىپ، ئۇلاردىن سورىغىسەن. ئۇلار ئۆزى ساڭا نېمە ھەق ئىكەنلىكىنى دەپ بەرسۇن. ¹⁰ ئۇ ۋاقىت سەن ئۇلارنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئىلىنغان جايدا ساڭا بايان قىلىدىغىنىغا مۇۋاپىق قىلىپ، ساڭا بېرىدىغان ھەممە تەلىمنى تۇتۇپ، ئەمەلگە كەلتۈرۈپ، ¹¹ ساڭا ئۆگىتىدىغان قانۇن بايان توختىتىدىغان ھۆكۈمى بويىچە قىلىپ، ساڭا بىلەن قىلىدىغان سۆزدىن، خاھى ئوڭغا، خاھى چەپكە قايرىلمىغىسەن. ¹² لېكىن ئەگەر بىر كىم بوينىنى قاتۇرۇپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا خىزمەت قىلىپ تۇرغان كاھىن بىلەن ھاكىمغا قۇلاق سالمىسا، ئۇ كىشى ئۆزى ئۆلتۈرۈلسۇن. سەن بولساڭ ئىسرائىلنىڭ ئىچىدىن ھەر يامان ئىشنى چىقىرىۋەتكەيسەن. ¹³ پۈتۈن قوۋم بولسا بۇنى ئاڭلاپ قورقۇپ، يەنە بوينىنى قاتۇرمىسۇن.

پادشاھلىق

¹⁴ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتقا كىرىپ ئۇنى ئىگىلەپ، ئاندا ئولتۇرۇۋالغىنىڭدا: < مەن بولسام چۆرەمدىكى ھەممە تائىپىلەردەك ئۈستۈمگە **بىر پادشاھ قوياي** > دېسەڭ. ¹⁵ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئىلغىغان كىشىنى ئۈستۈڭگە پادشاھ قىلىپ قويغايسەن. سەن بۇرادەرلىرىڭدىن بىرىنى ئۈستۈڭگە پادشاھ قىلىپ قويۇپ، بۇرادىرىڭ بولمىغان غەيرىي يۇرتلۇق كىشىنى ئۈستۈڭگە پادشاھ قىلىپ قويغايسەن. ¹⁶ لېكىن ئۇ ئۆز-ئۆزىگە تولا ئاتنى تاپتۇرماي، بۇ تولا ئاتنىڭ ئۆزىنى ئېلىپ كەلسۇن دەپ، ئۆز خەلقىنى مىسىرغا ياندۇرۇپ ئەۋەتمىسۇن. چۈنكى خۇداۋەندە سىلەرگە: < سىلەر بۇ يول بىلەن يېنىپ بارماڭلار > دەپ ئېيتىمىدۇمۇ؟ ¹⁷ شۇنداق ھەم ئۇ ئۆزى تولا خوتۇن ئالمىسۇن. بولمىسا ئۇنىڭ كۆڭلى بۇزۇلسا كېرەك، ئۆز ئۆزىگە تولا ئالتۇن بىلەن كۈمۈشنىمۇ يىغمىسۇن. ¹⁸ ئۇ ئۆز تەختىدە ئولتۇرغۇزۇلغىنىدا لاۋىي كاھىنلىرىنىڭ قېشىدىكى قانۇن كىتابىنى ئالدۇرۇپ كېلىپ، ئۇنى بىر كىتابقا كۆچۈرۈۋېلىپ، ¹⁹ بۇنى ئۆزى بىلەن ساقلاپ، ھەممە ھايات كۈنلىرىدە ئوقۇپ تۇرۇپ، ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ قورقۇنچىسىنى ئۆگىنىپ، بۇ قانۇننىڭ ھەممە سۆزى بىلەن بەلگىمىلىرىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈپ: ²⁰ < كۆڭلۈم بۇرادەرلىرىمنىڭ ئۈستىگە يوغانلىق قىلماي تۇرۇپ، ئۆزۈم ئەمىردىن، خاھى ئوڭغا، خاھى چەپكە قايرىلماي يۈرۈپ، مەن بىلەن ئوغۇللىرىم ئۆز يۇرتىمىزدا ئىسرائىلنىڭ قوۋمىنىڭ ئارىسىدا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرەيلى دەپ، شۇنداق قىلىپ تۇرسۇن.

لاۋىيلار ۋە كاھىنلارنىڭ نېسىۋىسى

18 ¹ لاۋىي كاھىنلار بىلەن پۈتۈن لاۋىي قەبىلىسى بولسا قالغان ئىسرائىل بىلەن نېسىۋە ۋە يا مىراس تاپماي، خۇداۋەندىنىڭ ئاتەش قۇربانلىقى بىلەن ئۇنىڭ مىراسىدىن يەپ، ² بۇرادەرلىرى بىلەن ئۇلارنىڭ ھېچ مىراس ھەسسىسى بولمىغاچ ئۇنىڭ ئۇلارغا ئېيتقىنىدەك خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنىڭ مىراس ھەسسىسى بولىدۇ. ³ كاھىنلار بولسا كالا بىلەن قوي قۇربانلىق قىلغان، خەلق تىن ئالدىدىغان ھەققى شۇ، يەنى قۇربانلىقنىڭ ئالدى قولى، ئىككى ئەڭگى ۋە قېرىنى بولسۇن. ⁴ بۇنىڭدىن باشقا ئاشلىق، شاراب ۋە يېغىننىڭ يېڭىلىقى بېرىلىپ، قويلارنىڭ يۇڭىنىڭ باش قىرغىمىنىمۇ ئۇلارغا بەرگەيسەن. ⁵ چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇنى، ئۇ ئۆزى بىلەن ئوغۇللىرى خۇداۋەندىنىڭ نامىدا خىزمەت قىلسۇن دەپ، سېنىڭ ھەممە قەبىلىلىرىڭنىڭ ئارىسىدىن ئىلغىدى. ⁶ لېكىن ئەگەر ھەممە ئىسرائىلنىڭ ئىچىدىكى شەھەرلىرىڭنىڭ بىرىدە ئولتۇراقلىق بىر ئىبن-لاۋىي كۆچۈپ چىقىپ، خۇداۋەندە ئىلغىغان جاينىڭ ئۆزىگە پۈتۈن كۆڭۈل خۇشلۇقى بىلەن كەلسە، ⁷ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا تۇرغان ھەممە ئۆزىگە لاۋىي بۇرادەرلىرىدەك تەڭرىسى خۇداۋەندىنىڭ نامىدا خىزمەت قىلسۇن. ⁸ ئانا مىراسىدىن باشقا، ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە باراۋەر يېمەك-ئىچمەك تەگسۇن.

سېھىر-چادۇگەرلىك يىرگىنچتۇر

⁹ سەن ئۆزۈڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتقا كىرسەڭ، بۇ بۇتپەرەس قوۋملارنىڭ يىرگىنچلىك ئىشلىرىنى ئۆگەنمىگىن. ¹⁰ سېنىڭ ئىچىڭدە ئوغلى ۋە يا قىزىنى ئوتتىن ئۆتكۈزۈپ، پال بېقىپ، رەم سېلىپ، ئەپسۇن ئوقۇپ، چادۇگەرلىك قىلىپ، ¹¹ جىنكەشلىك قىلىپ، روھلاردىن گەپ سوراپ، رەمال بولۇپ ئۆلگەنلەردىن مەسلەھەت سورايدىغان كىشىلەر تېپىلمىسۇن. ¹² چۈنكى كىمكى مۇنداق ئىشلارنى قىلسا، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىك سانىلىدۇ. تەڭرىڭ خۇداۋەندە بولسا مۇنداق يىرگىنچلىك ئىشلارنىڭ سەۋەبىدىن بۇ تائىپىلەرنى ئالدىڭلاردىن چىقىرىدۇ. ¹³ سەن بولساڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا كامىل بولغايىسەن. ¹⁴ سەن ئەمدى چىقىرىدىغان تائىپىلەر بولسا ئۆزى رەم سېلىپ، پال بېقىپ تۇرغان كىشىلەرگە قۇلاق سالسىمۇ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى مۇنداق ئىشتىن توسقاندۇر.

پەيغەمبەرلىك

¹⁵ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى قوۋمىڭنىڭ ئارىسىدا ئۆز بۇرادەرلىرىڭنىڭ ئىچىدىن سىلەرگە مەندەك بىر پەيغەمبەرنى قويۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئۆزىگە قۇلاق سېلىڭلار. ¹⁶ سىلەر خوربىنىڭ يېنىدا جەم بولغان كۈندە سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىدىن تەلەپ قىلىپ: < تەڭرىم خۇداۋەندىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ، بۇ چوڭ ئوتنى يەنە كۆرمىسەم بولاتتى، بولمىسا ئۆلۈپ كېتىمەن > دەپ سورىغىنىڭدەك بولىدۇ. ¹⁷ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ماڭا ئېيتتىكى: < ئۇلارنىڭ قىلغان سۆزى راستتۇر. ¹⁸ مەن ئۇلارغا ئۆز بۇرادەرلىرىنىڭ ئارىسىدىن سەندەك بىر پەيغەمبەرنى قويۇرۇپ، ئۇنىڭ ئاغزىغا سۆزلىرىمنى سالمەن. ئۇ بولسا مەن ئۇنىڭ ئۆزىگە بۇيرۇغىنىمنىڭ ھەممىسىنى ئۇلارغا دەپ بېرىدۇ. ¹⁹ ئەگەر بىرىكىم ئۇ ئۆزى مېنىڭ نامىدا قىلىدىغان سۆزلەرگە قۇلاق سالمىسا، مەن ئۆزۈم بۇنى ئۇنىڭدىن تەلەپ قىلىمەن.

²⁰ لېكىن ئۆز بوينىنى قاتۇرۇپ، ئۆزۈم ئۇنىڭغا بۇيرۇمىغان سۆزلەرنى مېنىڭ نامىدا قىلسا ۋە يا باشقا تەڭرىلەرنىڭ نامىدا سۆزلىسە، ئۇنداق پەيغەمبەرنىڭ ئۆزى ئۆلتۈرۈلسۇن. ²¹ ئەگەر سەن ئۆز كۆڭلۈڭدە: < خۇداۋەندە تەرىپىدىن سۆز قىلىنغىنى قانداق قىلىپ پەرق ئېتەلەيمىز؟ > دېسەڭ، ²² بىلگىنىكى، ئەگەر خۇداۋەندىنىڭ نامىدا سۆزلىگەن پەيغەمبەرنىڭ ئۆزى ئېيتقىنىدەك ۋەقە بولۇپ، توغرا چىقىپ قالمىسا، بۇ ئۆزى خۇداۋەندە تەرىپىدىن سۆزلەنگەن بىر نېمە بولماي، بەلكى پەيغەمبەر ئۆز بوينىنى قاتۇرۇپ سۆز قىلغاندۇر. سەن بولساڭ ئۇنىڭدىن ھېچ قورقمىغايىسەن.

پاناھلىق شەھەرلىرى

19 تەڭرىك خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتىنىڭ خەلقلىرىنى تەڭرىك خۇداۋەندە ئۆزى ۋەيران قىلغاچ، سەن ئۇلارنى ھەيدىۋېتىپ، ئۇلارنىڭ شەھەرلىرى بىلەن ئۆيلىرىدە ئولتۇرۇۋالغىنىڭدا،² سەن تەڭرىك خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا مۈلۈك قىلىپ بېرىدىغان يۇرتۇڭدا ئۆزۈڭ ئۈچۈن ئۈچ شەھەرنى ئىلغىۋېلىپ،³ كىمكى بىر كىشىنى ئۆلتۈرگەن بولسا، ئاندا قاچالسۇن دەپ، ئۇلارغا بېرىدىغان يوللارنى ئوبدان راستلاپ، تەڭرىك خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتنى ئۈچ قىسىمغا بۆلگەيسەن.

4 بىر ئۆلتۈرگۈچىنىڭ تىرىك قالمىقى ئۈچۈن ئۇ يەرگە قاچالايدىغان شەرتى شۇ، يەنى بىرىكم ئاداۋەت قىلماي، بىلمەسلىكتە ئۆز ھەقىقىيلىكىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن بولسا، ئاندا قاچسۇن.

5 مەسىلەن بىرىكم ئۆز ھەقىقىيلىكى بىلەن بىللە ئوتۇن كەسكىلى جاڭگالغا بېرىپ، قولغا پالتىنى ئېلىپ دەرەخ كەسكىلى تۇرغىنىدا، پالتا ئۆزى سېپىدىن چىقىپ كېتىپ، باشقا كىشىگە تېگىپ كېتىپ ئۇنى ئۆلتۈرسە، ئۇنداق بىر كىشى ئۆزى مەزكۇر شەھەرلەرنىڭ بىرىگە قېچىپ، تىرىك قالسۇن.⁶ بولمىسا ئەگەر يول زىيادە ئۇزۇن بولسا، ئۇ ئۆزى باشقىسىغا ئاداۋەت تۇتمىغاچ ئۆلۈمگە لايىق بولمىسىمۇ، قان ئىنتىقامىنى ئالغۇچى ئۆز كۆڭۈل ئاچقىدىن كۆيۈپ تۇرغان چاغدا ئۇنى قوغلاپ بېرىپ، تۇتۇپ ئۆلتۈرۈۋېتىشى مۇمكىن.⁷ ئۇنىڭ ئۈچۈن مەن ساڭا بۇيرۇپ: < سەن ئۆزۈڭ ئۈچۈن ئۈچ شەھەرنى ئىلغىۋالغىن > دەپ ئېيتتىم.

8 تەڭرىك خۇداۋەندە ئۆزى ئاتا-بوۋىلىرىڭغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلغاندەك < يۇرتۇڭنىڭ زېمىنىنى كەڭرىتىپ، سىلەرگە بېرىمەن > دەپ ئاتا-بوۋىلىرىڭغا ۋەدە قىلغان پۈتۈن يۇرتنى ساڭا بەرگەندە،⁹ سەن ئۆزۈڭ مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان بۇ ھەممە ئەمىرلەرنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈپ، تەڭرىك خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، ھەمىشە ئۇنىڭ يوللىرىدا يۈرسەڭ، مەزكۇر ئۈچ شەھەرگە يەنە ئۈچىنى قوشقايسەن.¹⁰ تەڭرىك خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتتا ناھەق قان تۆكۈلۈپ، خۇن گۇناھى گەدىنىڭگە كېلىپ قالماسلىقى ئۈچۈن شۇنداق قىلغىن.

11 لېكىن ئەگەر بىرىكم ھەقىقىيلىكىگە ئاداۋەت تۇتۇپ، ئۇنى ماراپ ئولتۇرۇپ، ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىلىپ، ئۇنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋېتىپ، بۇ شەھەرلەرنىڭ بىرىگە قاچسا،¹² ئۇنىڭ شەھىرىنىڭ ئاقساقاللىرى ئۆزى كىشى ئەۋەتىپ ئۇنى ياندۇرۇپ كېلىپ، ئۆلتۈرۈلسۇن دەپ، ئۇنى قان ئىنتىقامىنى ئالغۇچىنىڭ قولىغا تاپشۇرسۇن.¹³ سەن ئۇنىڭغا ھېچ مەرھەمەت كۆرسەتمەي، بەلكى ماڭا ياخشى بولسۇن دەپ، ناھەق قان تۆكۈشنى ئىسرائىلدىن چىقارغىن.

14 سەن ئۆزۈڭ تەڭرىك خۇداۋەندە ساڭا مۈلۈك قىلىپ بېرىدىغان يۇرتتا تاپىدىغان مىراس ھەسسەڭدە ئۆزى بۇرۇنقىلارنىڭ تەرىپىدىن توختىتىلىپ ھەقىقىيلىكى بولغان قىرنى يۆتكىمىگىن.

گۇۋاھلىق بېرىش

¹⁵ بىركىمنىڭ بەدكارلىقى ۋە يا قايسى بىر گۇناھى توغرىسىدا گۇۋاھلىق لازىم كەلسە، يالغۇز بىر گۇۋاھنىڭ گۇۋاھلىقى كۇپايە بولماي، بەلكى ئىككى ياكى ئۈچ گۇۋاھنىڭ سۆزى بىلەن ئىش كېسىلسۇن. ¹⁶ ئەگەر بىر يالغان گۇۋاھ قويۇپ، بىركىمنىڭ گۇناھى توغرىسىدا گۇۋاھلىق بەرسە، ¹⁷ دەۋالاشىپ قالغان بۇ ئىككى كىشى خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا، ئۇ ۋاقىتتىكى كاھىن بىلەن ھاكىملارنىڭ ئالدىدا ھازىر بولسۇن. ¹⁸ ھاكىملار ئۆزى بۇنى دىققەت بىلەن تەپتىش قىلغىنىدا بۇ گۇۋاھنىڭ ئۆزى يالغان گۇۋاھ بولۇپ، ئۆزى ئۆز بۇرادىرىگە قارشى يالغان گۇۋاھلىق بەرگىنى مەلۇم بولۇپ قالسا، ¹⁹ سىلەر ئۇنىڭ ئۆزىگە ئۇ ئۆزى ئۆز بۇرادىرىگە نېمە قىلغىلى قەستلىگەن بولسا، شۇنداق قىلىڭلار. بۇ تەرىقىدە سىلەر ئاراڭلاردىن مۇنداق يامانلىقنى چىقىرىڭلار. ²⁰ قالغان خەلقىمۇ بۇنى ئاڭلاپ قورقۇپ كېتىپ، يەنە مۇنداق يامان ئىشنى سېنىڭ ئاراڭدا قىلمايدۇ. ²¹ سەن ئۇنىڭغا ھېچ مەرھەمەت كۆرسەتمەي، بەلكى جان ئورنىغا جان، كۆز ئورنىغا كۆز، چىش ئورنىغا چىش، قول ئورنىغا قول، پۇت ئورنىغا پۇت ئېلىنسۇن.

دۈشمەنلەر بىلەن جەڭ قىلىش

20 ¹ ئەگەر سەن ئۆز دۈشمەنلىرىڭگە جەڭ قىلغىلى بېرىپ، ئات بىلەن ھارۋىلارنى كۆرۈپ، ئۆزۈڭدىن تولا بولغان بىر قوۋمغا ئۇچرىساڭ، سېنى مىسىر يۇرتىدىن چىقىرىپ كەلگەن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سەن بىلەن بولغاچ ئۇلاردىن ھېچ قورقمىغايەن. ² سىلەر جەڭگە كىرگىلى تۇرغىنىڭلاردا كاھىن ئۆزى ئالدىغا ئۆتۈپ، خەلققە سۆزلەپ، ³ ئۇلارغا: < ئەي ئىسرائىل، ئاڭلاڭلار. سىلەر بولساڭلار بۇ كۈن دۈشمەنلىرىڭلار بىلەن سوقۇشقىلى تەييار بولدۇڭلار. كۆڭۈللىرىڭلار جۈرئەتسىز بولمىسۇن. سىلەر قورقماي تۇرۇپ، بىئارام بولماي، ئۇلاردىن دەھشەتمۇ يېمەڭلار. ⁴ چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سىلەرنى دۈشمەنلىرىڭلاردىن قۇتقۇزماق ئۈچۈن سىلەرنىڭ تەرىپىڭلاردىن جەڭ قىلغىلى سىلەر بىلەن بىللە بارىدۇ ئەمەسمۇ؟ > دەپ ئېيتسۇن. ⁵ مەنەسپدارلارمۇ خەلققە سۆزلەپ ئېيتسۇنكى: < بىركىم بىر يېڭى ئۆينى ياساپ، بۇنىڭ ئۆزىنى مۇقەددەس قىلمىغان بولسا، ئۆز ئۆيىگە يېنىپ بارسۇن. بولمىسا ئۇ ئۆزى جەڭدە ئۆلۈپ قالسا، باشقا كىشى كېلىپ، ئۇنى مۇقەددەس قىلىدۇ. ⁶ ئەگەر بىركىم بىر ئۈزۈمزارلىقنى سېلىپ، تېخى ئۇنىڭ مېۋىسىنى يېمىگەن بولسا، يېنىپ بارسۇن. بولمىسا ئۇ ئۆزى جەڭدە ئۆلۈپ قالسا، باشقا كىشى كېلىپ ئۇنىڭ مېۋىسىنى يەيدۇ. ⁷ ئەگەر بىركىم بىر خوتۇن بىلەن ۋەدىلەشكەن بولۇپ، تېخى ئۇنى ئۆزىگە خوتۇن قىلىپ ئالمىغان بولسا، يېنىپ بارسۇن. بولمىسا ئۇ ئۆزى جەڭدە ئۆلۈپ قالسا، باشقا كىشى كېلىپ ئۇنى ئۆزىگە خوتۇن قىلىپ ئالىدۇ. ⁸ شۇنى دەپ، مەنەسپدارلار ئۆزى خەلققە يەنە سۆزلەپ: < ئەگەر بىركىم قورقۇنچاق بولۇپ، كۆڭلى جۈرئەتسىز بولسا، يېنىپ بارسۇن. بولمىسا ئۇنىڭ بۇرادەرلىرىنىڭ كۆڭلى ئۇنىڭ كۆڭلىدەك قورقۇنچىدىن

تولۇشى مۇمكىن، دەپ ئېيتسۇن. ⁹ مەنەسپدارلار ئۆزى خەلققە مۇنداق سۆزلىگەندىن كېيىن، ئۇلار خەلقنىڭ ئالدىدا بارغىلى قوشۇنلارنىڭ ئۈستىگە سەردارلار تىكلەسۇن.

¹⁰ سەن ئۇنىڭ بىلەن سوقۇشقىلى بىر شەھەرگە يېقىنلاشقنىڭدا ئاۋۋال ئۇنىڭغا سۈلھى توغرىسىدا سۆز قىلغىن. ¹¹ ئەگەر < سۈلھى خالاي > دەپ جاۋاب بېرىپ، ئۆز دەرۋازىلىرىنى ساڭا ئاچسا، ئانداكى ھەممە ئولتۇرغۇچىلار ساڭا تەۋە بولۇپ، سېنىڭ خىزمىتىڭنى قىلسۇن. ¹² لېكىن سەن بىلەن سۈلھى تۈزۈشقىلى ئۇنىماي، بەلكى سەن بىلەن جەڭ قىلغىلى خالسا، سەن ئۇنى قورشىۋالغايىسەن. ¹³ ئەگەر تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇنى قولۇڭغا بەرسە، ئانداكى ھەممە ئەر كىشىلەرنى قىلىچ بىسى بىلەن ئۇرغىن. ¹⁴ لېكىن خوتۇن بىلەن بالىلىرى، كالا بىلەن شەھەردىكى ھەر نە بارنى ئولجا قىلىپ، ئۇنىڭ ھەممە غەنىمىتىنى ئېلىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆز دۈشمەنلىرىڭدىن ساڭا تاپتۇرۇپ بەرگەن ئولجىدىن يەپ سۆيۈنگەيسەن. ¹⁵ سەندىن نېرىراق بولۇپ، بۇ تائىپىلەرنىڭكى بولمىغان شەھەرلەرگە مۇنداق قىلغايىسەن.

¹⁶ لېكىن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان بولۇپ بۇ تائىپىلەرنىڭكى بولغان شەھەرلەر بولسا ئۇلارنىڭ ئىچىدە جېنى بار ھېچنېمىنى تىرىك قويماي، ¹⁷ بەلكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بۇيرۇغاندەك خىتتىي بىلەن ئامورىيلار، قانا ئانىي بىلەن پەرىزىيلەر، خىۋۆيى بىلەن يەبۇسىيلار دېگەنلەرنىڭ ھەممىسىنى يوقىتىۋەتكىن. ¹⁸ ئۇلار ئۆزى ئۆز تەڭرىلىرىنىڭ ئىززىتى ئۈچۈن قىلغان ھەممە يىرگىنچلىك ئىشلىرىنى بىزگە ئۆگىتىپ، تەڭرىمىز خۇداۋەندىگە گۇناھ قىلىشىمىزغا سەۋەب بولمىسۇن دەپ، شۇنداق قىلغايىسەن.

¹⁹ ئەگەر بىر شەھەرنى ئالماق ئۈچۈن ئۇزۇن ۋاقىت ئۇنى قورشاپ تۇرغىلى ساڭا لازىم كەلسە، ئۇنىڭ چۆرىسىدىكى دەرەخلەرنى پالتا بىلەن كېسىپ يوقاتمىغىن. ئۇلارنىڭ مېۋىسىنى يېسەڭ بولىدۇ، لېكىن ئۇلارنى كەسمىگەيسەن، چۈنكى يەردىكى دەرەخلەر بولسا سەن ئۆزۈڭ قورشىۋالىدىغان ئادەممۇ؟ ²⁰ لېكىن سەن ئۇلار توغرىسىدا بۇلار مېۋىلىك دەرەخ ئەمەس دەپ بىلىدىغان دەرەخلەرنى كېسىپ يوقىتىپ، ئۆزۈڭ بىلەن سوقۇشقان شەھەرگە قارشى مۇنداقلاردىن دالدا ياساپ، ئۇنى مەغلۇپ قىلغايىسەن.

كىم قاتىللىق قىلدى دەپ مەلۇم بولمىسا

21 ¹ ئەگەر تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا مۈلۈك قىلىپ بېرىدىغان يۇرتتا كىم ئۇنى ئۆلتۈردى دەپ مەلۇم بولمىسا، دالدا يېتىقلىق بىر ئۆلۈك تېپىلسا، ² ئاقساقاللىرىڭ بىلەن ھاكىملىرىڭ چىقىپ، ئۆلۈك تېپىلغان يەر بىلەن چۆرىسىدىكى شەھەرلەرنىڭ ئارىلىقىنى ئۆلچەسۇن. ³ شۇنى قىلىپ بولۇپ، ئۆلتۈرۈلگەن كىشىنىڭ جايىغا يېقىن بولغان شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرى ئىشقا سېلىنماي، بويۇنتۇرۇقمۇ كۆتۈرمىگەن غۇنچىن تېپىۋالسۇن. ⁴ بۇ

غۇنجاننىڭ ئۆزىنى ئاقساقاللار ئۆزى سۈيى ئېقىپ تۇرۇپ، قوش ھەيدىلىپ تېرىلمىغان جىلغىغا ئېلىپ بېرىپ، ئۇ جىلغىنىڭ ئۆزىدە غۇنجاننىڭ بويىنى سۇندۇرۇۋەتسۇن. ⁵ ئۇ ۋاقىت لاۋىيىنىڭ ئوغۇللىرى بولغان كاھىنلار ھازىر بولسۇن، چۈنكى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇلارنى ئۆز ئالدىدا خىزمەت قىلىپ، خۇداۋەندىنىڭ نامىدا بەرىكەت ئوقۇغىلى ئىلغىغان. ئۇلارنىڭ سۆزىگە مۇۋاپىقمۇ ھەممە تالاش بىلەن ھەممە ئۇرۇشنىڭ دەۋالىرى كېسىلسۇن. ⁶ ئاندىن كېيىن ئۆلتۈرۈلگەن ئادەمنىڭ ئۆلۈكى تېپىلغان يەرنىڭ يېقىنىدىكى شەھەرلەردە ئۆلتۈرۈلگەن ئاقساقاللارنىڭ ھەممىسى كېلىپ، جىلغىدا بويىنى سۇندۇرۇلغان غۇنجاننىڭ تۆپىسىدە ئۆز قوللىرىنى يۇيۇپ، ⁷ گۇۋاھلىق بېرىپ: < قوللىرىمىز بولسا بۇ قاننى تۆكۈمدى، كۆزلىرىمىز ئۆزى بۇ ئىش كۆرمىدى. ⁸ ئەي خۇداۋەندە سەن ئۆزۈڭ قوتقۇزغان قوۋمىڭ ئىسرائىلنى كەچۈرۈپ، قوۋمىڭ ئىسرائىلنىڭ ھېچبىرىنىڭ گەدىنىگە ناھەق قان كەلتۈرمىگەن > دەپ ئېيتسا، بۇ قان گۇناھى ئۇلاردىن كەچۈرۈلگەن. ⁹ بۇ تەرىقىدە سەن خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە توغرا بولغىنىنى قىلىپ، ناھەق قان تۆكۈشنىڭ گۇناھىنى ئۆزۈڭدىن چىقىرىۋەتكەيسەن.

خوتۇنلۇققا ئېلىنغان ئەسىر

¹⁰ ئەگەر سەن دۈشمەنلىرىڭگە قارشى جەڭ قىلغىلى چىققىنىڭدا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇلارنى قولۇڭغا بەرگەچ، ئەسىرلەر ئېلىپ، ¹¹ بۇ ئەسىرلەرنىڭ ئارىسىدا بىر چىرايلىق خوتۇننى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا مايىل بولۇپ ئۇنى ئۆزۈڭگە خوتۇن قىلىپ ئالغىلى خالساڭ، ¹² ئۇنى ئۆز ئۆيۈڭگە ئېلىپ بېرىپ، ئۇ ئۆزى بېشىنى چۈشۈرۈپ، تىرىناقلىرىنى كەستۈرۈپ، ¹³ ئەسىرلىكتە كېيگەن ئېگىنلىرىنى سېلىۋېتىپ، ئۆيۈڭدە ئولتۇرۇپ بىر ئايغىچە ئاتا-ئانىسى ئۈچۈن ماتەم تۇتقاندىن كېيىن، سەن ئۇنىڭ قېشىغا كىرىپ، ئۇنى ئۆزۈڭگە خوتۇن قىلىپ ئالغىيسەن. ¹⁴ شۇنى قىلىپ بولۇپ، كۆڭلۈڭ ئۇنىڭغا چۈشمەسە، ئۇنى قەيەرگە خالسا بارغىلى قويۇپ، ئۇنى پۇلغا ساتماي، ئۇنىڭغا يېقىنلىق قىلغاندىن كېيىن ئۇنى دېدەكتەك كۆرمىگەن.

تۇنجىلىق ھەككى

¹⁵ ئەگەر بىر ئادەمنىڭ ئىككى خوتۇنى بولۇپ، بىرىنى دوست تۇتۇپ، يەنە بىرىگە ئۆچلۈك قىلىپ، خاھى ئامراق خوتۇن، خاھى ئۆچ خوتۇندىن بولسۇن، ئىككىلىسىدىن ئوغۇللار تېپىپ، تۇنجىسى ئۆچ خوتۇندىن تاپقان بولسا، ¹⁶ ئۇ كىشى ئۆز بارىنى مىراس ئۈچۈن ئۆلەشتۈرۈپ بەرگەندە، ئۆچ خوتۇننىڭ ئوغلى تۇنجىسى بولغاندىن كېيىن، تۇنجىلىق ھەققىنى ئامراق خوتۇننىڭ ئوغلىغا ئۆتكۈزۈپ بەرمەي، ¹⁷ بەلكى ئۆچ خوتۇننىڭ ئوغلىنى تۇنجىسىدەك ساناپ، بۇ ئۆزى ئۇنىڭ قۇۋۋىتىنىڭ تۇنجىسى بولۇپ تۇنجىلىققا ھەقدار بولغاچ، ئۆز ھەممە بارىنىڭ ئىككى ھەسسسىنى ئۇنىڭغا بەرسۇن.

ئىتائەتسىز ئوغۇل

¹⁸ ئەگەر بىر بەدخۇي ئىتائەتسىز ئوغۇل ئاتا-ئانىسىنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي، ئۇلار ئۇنىڭغا تايانچ بەرسىمۇ، ئۇلارغا قۇلاق سالمىسا، ¹⁹ ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى ئۆزى ئۇنى شەھەرنىڭ دەۋرىزىسىغا ئېلىپ بېرىپ، شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرىنىڭ قېشىغا كەلتۈرۈپ، ²⁰ شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرىنىڭ ئۆزىگە ئەرز قىلىپ: < بۇ ئوغلىمىز ئۆزى بەدخۇي بولۇپ، ئىتائەتسىزلىك قىلىپ سۆزىمىزنى ئاڭلىماي يۈرۈپ، پۇل بۇزغۇچى بولۇپ، شارابخور بولۇپ قالدى > دەپ ئېيتسۇن. ²¹ ئۇ ۋاقىت شەھەرنىڭ ھەممە خەلقى بىر بولۇپ ئۇنى چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن ئۆزۈڭدىن يامان ئىشنى چىقىرىۋەتسەڭ، پۈتۈن ئىسرائىل بۇنى ئاڭلاپ قورقىدىغان بولىدۇ.

ۆلۈم جازاسىغا لايىق بولغان جىنايەتچىنىڭ كۆمۈلۈشى

²² ئەگەر بىر كىم ئۆلۈم جازاسىغا لايىق بولغۇدەك بىر گۇناھقا گىرىپتار بولغىنى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلۈپ، ئۇنى بىر ياغاچقا ئېسىپ قويساڭ. ²³ ئۆلۈكى پۈتۈن كېچە ياغاچتا قالماي، بەلكى ئېسىلغان بىر كىشى ئۆزى خۇدا تەرىپىدىن مەلئۇن بولغاچ ئۆلۈكىنى ئوخشاش كۈندە كۆمۈپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بەرگەن يۇرتى ناپاك قىلمىغايسەن.

تۈرلۈك بەلگىلىمىلەر

22 ¹ ئەگەر سەن بۇرادىرىڭنىڭ ئۇيى ياكى قوينىڭ ئېزىقىپ كەتكىنىنى كۆرسەڭ، بۇنىڭدىن خەۋەر ئېلىشتىن ئۆزۈڭنى ئايىماي، ئۇنى بۇرادىرىڭنىڭ قېشىغا يەتكۈزگەيسەن. ² ئەگەر بۇرادىرىڭ ساڭا يېقىن ئولتۇرمىسا ۋە يا ئۇنى بىلمىسەڭ، بۇ ھايۋاننى ئۆز ئۆيۈڭگە ئېلىپ كېلىپ، بۇرادىرىڭ ئۇنى سورىغۇچىلىك ئۇنى ئۆزۈڭ بىلەن ساقلاپ، ئاندىن ئۇنى ئۇنىڭغا تاپشۇرۇپ بەرگەيسەن. ³ ئوخشاش بۇ تەرىقىدە سەن ئۇنىڭ ئېشىكى بىلەن قىلىپ، ئېگىنلىرى بولسىمۇ، شۇنداق قىلىپ بۇرادىرىڭنىڭ قايسى يىتكەن نەرسىسىنى تاپساڭ، بۇ تەرىقىدە قىلىپ ئۆزۈڭنى ئايىمغايسەن. ⁴ ئەگەر بۇرادىرىڭنىڭ ئېشىكى ۋە يا ئۇنىڭ يولدا يىقىلىپ چۈشكىنىنى كۆرسەڭ، ھايۋانغا ياردەم بېرىشتىن ئۆزۈڭنى ئايىماي، بۇرادىرىڭگە مەدەت بېرىشىپ ئۇنى كۆتۈرۈپ قويۇرغايەن.

⁵ خوتۇن كىشى بولسا ئەر كىشى كىيىدىغىنىنى كىيىمىسۇن. شۇنىڭغا ئوخشاش ئەر كىشى ئۆزى خوتۇن كىشىنىڭ ئېگىنىنى كىيىمىسۇن. چۈنكى كىمكى مۇنداق قىلسا، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىك ئىش قىلىدۇ.

⁶ ئەگەر سەن يولۇڭدا كېتىپ بېرىپ، بىر دەرەختە ۋە يا يەردە تۇخۇملىرىنى بېسىپ يېتىپ تۇخۇم بىلەن بالىسى بار بىر ئۇچارقاتنىڭ ئۇۋىسىغا ئۇچراپ قالساڭ، سەن ھەم ئانىسىنى ھەم بالىلىرىنى ئالماي، ⁷ بەلكى ماڭا ياخشى بولۇپ ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرەي دەپ، ئانىسىنى ئۇچۇپ كەتكىلى قويۇپ، يالغۇز بالىلىرىنى ئالغايەن.

⁸ سەن بىر يېڭى ئۆينى ياسىساڭ، ئۆگزەڭگە بىر توشما تام ياسىغىن. بولمىسا بىر كىم ئۇنىڭدىن يىقىلىپ چۈشسە، ئۆزۈڭنىڭ ئۈستىگە قان تۆكۈشنىڭ گۇناھىنى كەلتۈرۈشۈڭ مۇمكىن.

⁹ ئۆز ئۈزۈمزارلىقىڭغا ئىككى خىل ئۇرۇق تېرىمىغىن. ئۇنداق قىلساڭ، سەن تېرىغان ئۇرۇقنىڭ ھوسۇلى ئۆزى بىلەن ئۈزۈمزارلىقىڭ مېۋىسىنىڭ ھەممىسى ناپاك ھېسابلىنىدۇ. ¹⁰ سەن بولساڭ ئۆي بىلەن ئېشەكنى بىر قوشۇپ، يەر ھەيدىمىگىن. ¹¹ ئىككى خىل يېتىپ توفۇلۇپ، يۇڭ بىلەن كاناپ يېتىپ ئېتىلگەن ئېگىنى كىمىگىن. ¹² سەن ئۆزۈڭ يېپىنغان توننىڭ تۆت بۇلۇڭىغا پۈپۈكلەر قويغايەن.

نىكاھ توغرىسىدا

¹³ ئەگەر بىر ئادەم خوتۇن ئېلىپ، ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلغاندىن كېيىن كۆڭلى ئۇنىڭغا چۈشمىگەچ، ¹⁴ ئۇنىڭ ئۈستىگە سەت سۆز قىلىپ، توغرىسىدا يامان گەپ چىقىرىپ: < مەن بۇ خوتۇننى ئالدىم، لېكىن ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلسام، ئۇنىڭ پاك قىز ئېمەسلىكىنى بىلىدىم > دەپ ئېيتسا، ¹⁵ قىزنىڭ ئاتا-ئانىسى ئۆزى قىزنىڭ پاكلىقىنىڭ ئىسپاتىنى ئېلىپ، دەرۋازىدا ئولتۇرۇپ شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرى بولغان كىشىلەرگە كەلتۈرسۇن. ¹⁶ كەلتۈرۈپ، قىزنىڭ ئانىسى ئاقساقاللارغا سۆز قىلىپ: < مەن ئۆز قىزىمنى بۇ كىشىگە خوتۇن قىلىپ بەردىم، لېكىن ئۇنىڭ كۆڭلى قىزغا چۈشمىگەچ، ¹⁷ ئۇنىڭ ئۈستىگە سەت سۆز قىلىپ: «قىزىڭنىڭ پاك قىز ئېمەسلىكىنى بىلىپ قالدىم» دەيدۇ. ئەمما مانا قىزىمنىڭ پاكلىقىنىڭ ئىسپاتلىرى مۇنداق بار > دەپ ئېيتسۇن. شۇنى دەپ، ئۇلار ياغلىقنى ئاقساقاللارنىڭ ئالدىدا بېيىپ قويسۇن. ¹⁸ ئۇ ۋاقىت شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرى بۇ كىشىنى ئېلىپ، ئۇنىڭغا جازا بېرىپ، ¹⁹ < سەن ئىسرائىلدىكى بىر پاك قىز توغرىسىدا يامان گەپ قىلىپ چىقارغىنىڭ ئۈچۈن يۈز شېقەل كۈمۈشنى تۆلەپ، قىزنىڭ ئاتىسىغا بېرىسەن > دەپ توختاتسۇن. ئەمما قىز ئۆزى ئۇنىڭ خوتۇنى بولۇپ، ئەر ئۆزى ھايات تۇرغۇچىلىك ئۈنى قويۇپ بەرمىسۇن.

²⁰ لېكىن بۇ سۆز راست چىقىپ قېلىپ، قىزنىڭ پاكلىقىنىڭ ئىسپاتى تېپىلمىسا، ²¹ قىزنى ئانىسىنىڭ ئۆيىنىڭ دەرۋازىسىدىن چىقىرىپ، ئۇ ئۆزى ئاتىسىنىڭ ئۆيىدە زىنا قىلىپ ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە سەت ئىشنى قىلغۇچ، شەھەرنىڭ ئادەملىرى ئۇنى چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن ئاراڭدىن يامان ئىشنى چىقىرىۋەتكەيسەن.

²² ئەگەر بىر ئادەم ئېرى بار خوتۇن بىلەن زىنا قىلىپ، تۇتۇلۇپ قالسا، زىنا قىلىشقان ئادەم

ۋە خوتۇن ئىككىلىسى ئۆلتۈرۈلسۇن. بۇ تەرىقىدە ئىسرائىلنىڭ ئىچىدىن يامان ئىشنى چىقىرىۋەتكەيسەن.

²³ ئەگەر بىر كىشى بىلەن ۋەدىلەشكەن بىر قىزنى شەھەردە تېپىپ، ئۇنىڭ بىلەن ياتسا، ²⁴ ئىككىلىسىنى شەھەرنىڭ دەرۋازىسىغا ئېلىپ چىقىپ، چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈڭلار. قىز بولسا شەھەردە بولۇپ تۇرۇپ، توۋلىمىغىنى ئۈچۈن، ئەر بولسا باشقىسىنىڭ ۋەدىلەشكەن خوتۇنى بىلەن ياتقىنى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن ئاراڭدىن يامان ئىشنى چىقىرىۋەتكەيسەن.

²⁵ لېكىن ئەگەر بۇ ئەر كىشى ئۆزى باشقىسى بىلەن ۋەدىلەشكەن قىزنى سەھرادا تۇتۇۋېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن ياتسا، يالغۇز ئۇنىڭ بىلەن ياتقان ئەر كىشى ئۆلتۈرۈلسۇن. ²⁶ ئەمما قىز بولسا ئۇنىڭغا بىر نېمە قىلمىغابىسەن، چۈنكى قىز ئۆزى ئۆلۈمگە لايىق گۇناھ قىلمىغان. بۇ ئىش بولسا بىر كىشى ھەقىقەتەنمۇ قارشى قويۇپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتكەنگە ئوخشاش بىر ئىش بولسۇن. ²⁷ چۈنكى ئۇ ئۆزى باشقىسىغا ۋەدىلەشكەن قىزنى سەھرادا تۇتۇۋالغاج، بۇ ئۆزى توۋلىغان بولسىمۇ، ئۇنى قۇتقۇزىدىغان كىشى تېپىلمىغاندۇر.

²⁸ ئەمما ئەگەر بىر كىشى ئەر بىلەن ۋەدىلەشمىگەن بىر قىزنى تۇتۇۋېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن يېتىپ، ئىككىلىسى تۇتۇلسا، ²⁹ قىز بىلەن ياتقان ئادەم ئۇنىڭ ئۆزىگە يېقىنلىق قىلغىنى ئۈچۈن قىزنىڭ ئاتىسىغا ئەللىك شېقەل كۈمۈش بېرىپ، قىزنى ئۆزىگە خوتۇن قىلىپ ئېلىپ، ئۆزى ھايات تۇرغۇچىلىك ئۇنى قويۇپ بەرمىسۇن.

23 ¹ ھېچكىم ئاتىسىنىڭ خوتۇنىنى ئېلىپ، ئاتىسىنىڭ يوتقىنىنى ئاچمىسۇن.

خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدىغانلار

² كىمكى سوقۇلۇش ۋە يا كېسىلىش بىلەن ئاختا بولۇپ قالغان بولسا، خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدۇ.

³ كىمكى زىنادىن تۇغۇلغان بولسا، خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدۇ، ھەتتا ئونىنچى نەسلىگىچە مۇنداقلاردىن ھېچكىم خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدۇ. ⁴ ھېچبىر ئاممىنى ۋە يا ھېچبىر موئابىي خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدۇ، ھەتتا ئونىنچى نەسلىگىچە ئۇلاردىن ھېچكىم خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرەلمەيدۇ. ⁵ سەۋەب شۇكى، سىلەر مىسىردىن چىققىنىڭلاردا ئۇلار يېگۈلۈك بىلەن ئىچكۈلۈك ئېلىپ ئالدىڭلارغا چىقماي تۇرۇپ، ئۈستۈڭلارغا لەنەت ئوقۇسۇن دەپ، ئارام-ناھارايىمدىكى پېتىردىن بولغان بىلئام بەن-بېئورنى كىرغا ئېلىپ، سىلەرگە قارشى ئەۋەتكەندى. ⁶ لېكىن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە بولسا بىلئامنىڭ

سۆزىنى ئاڭلىماي، بەلكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنى دوست تۇتقاچ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سەن ئۈچۈن ئۇنىڭ لەنتىنى بەرىكەتكە ئايلاندۇردى.

⁷ سەن بولساڭ ھەممە كۈنلىرىڭدە ئۇلارنىڭ ئامانلىقى بىلەن سائادەتلىكىنى ھەرگىز ئىزدىمىگىن.

⁸ لېكىن ئىدىئومىي ئۆزى بۇرادىرىنىڭ بولغاچ، ساڭا يىرگىنچلىك بولمىسۇن. مىسىرلىقمۇ ساڭا يىرگىنچلىك بولمىسۇن، چۈنكى ئۇنىڭ يۇرتىدا مۇساپىر بولۇپ ئولتۇرغان ئىدىڭلار. ⁹ بۇلارنىڭ ئۈچىنچى نەسلىدە تۇغۇلغان بالىلار بولسا خۇداۋەندىنىڭ جامائىتىگە كىرسە بولىدۇ.

تۈرلۈك بەلگىلىمىلەر

¹⁰ سەن دۈشمەنلىرىڭگە قارشى چىقىپ چىدىر تىكسەڭ، ھەرقانداق ناپاڭلىقتىن ئېھتىيات قىلغىن. ¹¹ ئەگەر ئاراڭدا كېچىسى بىرىكىدىن شەيتان ئاتلاپ ناپاڭ بولغان بولسا، چىدىرگاھقا كىرمەي، چىدىرگاھنىڭ سىرتىدىكى بىر جايغا بېرىپ،

¹² ئاخشام بولسا، سۇغا چۆمۈلۈپ، كۈن ياتقىنىدا چىدىرگاھقا يېنىپ بارسۇن.

¹³ خالا جاي ئۈچۈن چىدىرگاھنىڭ سىرتىدا بارىدىغان بىر جايىڭ بولسۇن. ¹⁴ ئەسۋابلىرىڭنىڭ ئارىسىدا بىر گۈرچىكىڭ بولۇپ، مەزكۇر تاشقىرىقى جايدا ئولتۇرساڭ، بۇنىڭ بىلەن بىر تۆشۈكنى كولاپ، تەرتىڭنى كۆمۈپ يېپىپ قويغايسەن. ¹⁵ چۈنكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا ياردەم بېرىپ، دۈشمەنلىرىڭنى سېنىڭ قولىڭغا بەرمەك ئۈچۈن چىدىرگاھنىڭدا يۈرگەچ، سېنىڭ چىدىرگاھنىڭ پاك بولسۇن. بولمىسا ئۇ سېنىڭكىدە پاسكىنلىق كۆرسە، سەندىن يۈز ئۆرۈپ كەتسە كېرەك.

¹⁶ ئۆز خوجىسىدىن قېچىپ كەتكەن قۇلنى خوجىسىنىڭ ئۆزىگە تۇتۇپ بەرمىگىن. ¹⁷ ئۇ ئۆز ئاراڭدا سەن بىلەن تۇرۇپ، قايسى شەھىرىڭنىڭ دەۋازىسىنىڭ ئىچىدە بىر جايىنى ئىلغىسا، قەيەردە خالىسا ئاندا ئولتۇرسۇن. سەن بولساڭ ئۇنىڭغا زۇلۇم قىلمىغايسەن.

¹⁸ ئىسرائىلنىڭ قىزلىرى بولسا ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھېچبىر جالاپ بولماي، ئىسرائىلنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئارىسىدا ھېچبىر ھەزىلەك تېپىلمىسۇن. ¹⁹ سەن بولساڭ بىر ۋەدىنىڭ بەجا كەلتۈرمىكى ئۈچۈن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ بەيتىگە جالاپنىڭ پۇلى ۋە يا ئىتتىڭ پۇلىنى كەلتۈرمىگىن، چۈنكى ئىككىلىسى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىكتۇر.

²⁰ سەن بولساڭ ئۆز بۇرادىرىڭدىن جازانە ئالماي، خاھى پۇلنىڭ پايدىسى بولسۇن، خاھى ئاشلىقنىڭكى بولسۇن، خاھى باشقا نەرسىنىڭ جازانىسى بولسۇن، ھەرگىز ئالمىغىن. ²¹ ئەمما غەيرىي يۇرتلۇقتىن جازانە ئالساڭ بولىدۇ. لېكىن بۇرادىرىڭدىن ھېچ ئالمىغايسەن. بولمىسا

تەڭرىڭ خۇداۋەندە سەن ئۇنى ئىگىلىغىلى كېتىپ بارىدىغان يۇرتتا قوللىرىڭنىڭ قىلىدىغان ھېچ ئىشىغا بەرىكەت بەرمەيدۇ.

²² سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۈچۈن بىر نېمىنى ئاتىغان بولساڭ، ھايال قىلماي بەجا كەلتۈرگىن. بولمىسا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇنى سەندىن تەلەپ قىلغىنىدا گۇناھكار بولسىن. ²³ لېكىن ئەگەر سەن بىر نېمىنى ئاتىمىساڭ، ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ²⁴ سەن ئۆزۈڭ ئاغزىڭدىن چىققان سۆزنى ساقلاپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۈچۈن ئاتىغاننىڭنى، ئاغزىڭنىڭ سۆزىگە مۇۋاپىق ۋەدە قىلغاننىڭنى بەجا كەلتۈرگىن.

²⁵ سەن ئۆز ھەقىقىيلىقىڭنىڭ ئۈزۈمزارلىقىغا كىرسەڭ، خالىغىنىڭدەك توپغۇچىلىك يېگىن، ئەمما قاچانغا ئېلىۋالمىغىن. ²⁶ ھەقىقىيلىقىڭنىڭ ئېتىزلىقىغا كىرسەڭ، قولۇڭ بىلەن زىرائەتنىڭ بېشىنى ئۈزۈۋالساڭ بولىدۇ، ئەمما ھەقىقىيلىقىڭنىڭ زىرائەتىگە ئورغاق سالمىغىن.

تالاق خېتى بېرىش توغرىسىدا

24 ¹ ئەگەر بىرىڭم بىر خوتۇننى خوتۇنلۇققا ئالغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدا ئەيىب تېپىپ قارىغۇسى كەلمىسە، تالاق خېتىنى پۈتۈپ قولىغا بېرىپ، ئۇنى ئۆز ئۆيىدىن چىقىرىۋەتسە بولىدۇ. ² خوتۇن ئۆزى ئۇنىڭ ئۆيىدىن چىققاندىن كېيىن، بېرىپ باشقا ئەرگە تېگىپ، ³ بۇ ئىككىنچى ئەرمۇ ئۇنى يامان تۇرۇپ قېلىپ، تالاق خېتىنى يېزىپ قولىغا بېرىپ، ئۇنى ئۆز ئۆيىدىن چىقىرىۋەتسە ۋە يا ئۇنى ئالغان ئىككىنچى ئېرى ئۆلۈپ كەتسە، ⁴ ئۇنى قويۇپ بەرگەن ئاۋۋالقى ئېرى، خوتۇن ئۆزى ناپاك بولغاندىن كېيىن، ئۇنى ئىككىنچى مەرتىۋە خوتۇنلۇققا ئالمىسۇن. چۈنكى شۇنداق قىلسا، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچىلىك بىر ئىش بولىدۇ. سەن بولساڭ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتىڭنىڭ ئۈستىگە گۇناھ كەلتۈرمىگەيسەن.

رەھىمدىلىق ۋە ئادالەت

⁵ ئەگەر بىرىڭم يېقىندا خوتۇن ئالغان بولسا، جەڭگە بېرىش ۋە يا باشقا بىر ئىش ئۇنىڭغا بۇيرۇلمىسۇن. بەلكى ئۇ ئالغان خوتۇننى خۇش قىلماق ئۈچۈن بىر يىلغىچە ئازاد بولۇپ ئۆيىدە ئولتۇرسۇن.

⁶ ھېچكىم يارغۇنچاق ۋە يا تۈگمەن ئۈستۈن تېشىنى رەنىگە قويىمىسۇن، چۈنكى شۇنى قىلسا، تىرىكچىلىكىنى رەنىگە قويغاندەك بولىدۇ.

⁷ ئەگەر بىر كىم بەنى-ئىسرائىلدىن بولغان بۇرادەرلىرىنىڭ بىرىنى ئوغرىلىمۇ، ئۇنى قۇلدەك ئىشلەتسە ۋە يا ئۇنى ساتسا، ئوغرى ئۆزى ئۆلتۈرۈلسۇن. بۇ تەرىقىدە سەن ئۆز ئاراڭدىن يامان ئىشنى چىقىرىۋەتكەيسەن.

⁸ سەن خەۋەردار بولۇپ بىر كىشى پەسە بولۇپ قالسا، لاۋىي كاھىنلارنىڭ سىلەرگە بۇيرۇيدىغىنىنى قىلغايەن. مەن ئۇلارغا نېمە بۇيرۇغان بولسام، بۇنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈڭلار. ⁹ مەسىردىن چىققىنىڭلاردا تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ يولدا مەرىپەتكە نېمە قىلغىنىنى ياد قىلىڭلار.

¹⁰ ئەگەر سەن ئۆز ھەقىقەتسىزلىكىگە قەرز بەرسەڭ، رەنە ئالماق ئۈچۈن ئۆيىگە كىرمەي، ¹¹ بەلكى تاشقىرىدا توختاپ تۇرغايەن. سەن قەرز بەرگەن كىشى ئۆزى ساڭا بېرىدىغان رەننى تاشقىرىغا ئېلىپ چىقسۇن. ¹² ئەگەر ئۇ كىشى كەمبەغەل بولسا، يېپىنچىسىنى رەنكىگە ئېلىپ ئۇخلىغىنىڭدا يېنىڭدا ساقلىماي، ¹³ بەلكى ئۇ ئۆزى ئۇخلىسا، ئۆز چاپىنىنى يېپىنىپ ئۇخلاپ ماڭا دۇئاىخەير ئوقۇسۇن دەپ، كۈن پاتقاندا ئۇنىڭغا رەننى ياندۇرۇپ بەرگەيسەن. شۇنداق قىلساڭ، بۇ ئىش ساڭا تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا ئادالەت سانىلىدۇ.

¹⁴ خاھى بۇرادەرلىرىڭدىن بىرى بولسۇن، خاھى ئۆز يۇرتىدا بولۇپ دەرۋازىلىرىڭدا ئولتۇرغان مۇساپىرلارنىڭ بىرى بولسۇن، بىر بىچارە كەمبەغەل مەدىكارغا ناھەقلىق قىلماي، ¹⁵ بەلكى ئۇ ئۆزى بىچارە بولۇپ ئۆز ئىش ھەققىنى سېغىنغاچ ئىشلەپ تۇرغان كۈنى ئايتاپ پاتماستا ھەققىنى ئۇنىڭغا بەرگەيسەن. بولمىسا ئۇ سېنىڭ ئۈستۈڭدە خۇداۋەندىگە پەرىدا قىلسا، گەدىنىڭگە گۇناھ كېلىپ قالىدۇ.

¹⁶ ئاتا-ئانا بولسا بالىلىرى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلمەيدۇ، بالىلارمۇ ئاتا-ئانىسى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلمەي، بەلكى ھەركىم ئۆز گۇناھى ئۈچۈن ئۆلۈم جازاسىنى تارتسۇن.

¹⁷ سەن بولساڭ مۇساپىر ۋە يا يېتىمنىڭ ھەققىنى تولغىماي، بىر تۇلنىڭ ئېگىنلىرىنىمۇ رەنكىگە ئالماي، ¹⁸ بەلكى ئۆزۈڭنىڭ مەسىردا قۇل بولۇپ تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ئاندىن قۇتقۇزۇپ كەلگىنىنى يادىڭغا كەلتۈرگىن. بۇ سەۋەبتىن مەن ساڭا بۇنى تۇتقىن دەپ بۇيرۇيمەن.

¹⁹ ئەگەر سەن ئېتىزلىقنىڭ ھوسۇلىنى يىغىنىڭدا بىر ئۈنچىنى ئۇنتۇپ قالغان بولساڭ، ئۇنى ئېلىپ كەلمەك ئۈچۈن يېنىپ بارمىغىن، چۈنكى بۇ ئۆزى مۇساپىر، يېتىم ۋە تۇلغا تەگسۇن. تەڭرىم خۇداۋەندە مېنىڭ قوللىرىمنىڭ ھەممە ئىشلىرىغا بەرىكەت بەرگەي دېسەڭ، شۇنداق قىلغايەن.

²⁰ زەيتۇن دەرىخىنى قاققىنىڭدىن كېيىن شاخلىرىنى يەنە ئاغدۇرمىغىن. بىر نېمە قالغان بولسا، مۇساپىر، يېتىم ۋە تۇلغا تەگسۇن.

²¹ ئۈزۈمزارلىقىڭنىڭ ئۈزۈمىنى يىغىپ بولغاندىن كېيىن پاساڭ ئەتمىگىن. بىر نېمە قالغان بولسا، مۇساپىر، يېتىم ۋە تۇلغا تەگسۇن. ²² ئۆزۈڭنىڭ مىسىر يۇرتىدا قۇل بولغىنىڭنى يادىڭغا كەلتۈرگىن. بۇ سەۋەبتىن مەن ساڭا بۇنى قىلغىن دەپ بۇيرۇيمەن.

بىر نەچچە قائىدە-نىزاملار

25 ¹ ئەگەر ئىككى كىشى تالىشىپ قېلىپ: < ئوتتۇرىمىزدا ھۆكۈم قىلىنسۇن > دەپ، ھاكىمنىڭ ئالدىغا كەلسە، ھەقدارنى ھەق دەپ، گۇناھكارغا جازا بەرسۇن. ² ئەگەر گۇناھكارغا تاياق بۇيرۇلسا، ھاكىم ئۇنى يەرگە ياتقۇزۇپ، ئۆزى قاراپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ قىلغان گۇناھىغا لايىق بولغۇدەك ساناپ تاياق بەرسۇن. ³ لېكىن يالغۇز قىرىقنى ئۇرۇپ، شۇنىڭدىن زىيادە ئۇرۇلمىسۇن. ئەگەر بۇنىڭدىن زىيادە تاياق ئۇرۇلسا، بۇرادىرىڭ ئالدىڭدا شەرمەندە بولىدۇ.

⁴ سەن خامانغا قوشقان ئۆيىڭنىڭ ئاغزىنى بوغمىغىن.

⁵ ئەگەر بىر-بىرى بىلەن ئولتۇرۇشقان بۇرادەرلەرنىڭ بىرى بالا يۈزى كۆرمەي ئۆلۈپ كەتسە، **ئۆلگەن كىشىنىڭ خوتۇنى** خانداننىڭ سىرتىدىكى يات بىر كىشىگە تەگمەي، بەلكى ئېرىنىڭ بىرتۇغىنى ئۇنىڭ قېشىغا كىرىپ، ئۇنى خوتۇنلۇققا ئېلىپ، ئۆز بىرتۇغىنىنىڭ ئورنىدا ئۇنىڭ ئېرى بولسۇن. ⁶ ئۆلگەن بۇرادىرىنىڭ ئىسمى ئىسرائىلدىن ئۆچۈرۈلمىسۇن دەپ، خوتۇننىڭ تۇنجى ئوغلى ئۆزى ئۇنىڭ ئىسمىنى كۆتۈرسۇن. ⁷ لېكىن ئەگەر بۇ كىشى يەڭگىسىنى ئالغىلى خالىمىسا، يەڭگىسى ئۆزى دەۋازىدىكى ئاقساقاللارنىڭ قېشىغا بېرىپ: < ئېرىمنىڭ بىرتۇغىنى ئۆز بۇرادىرىنىڭ ئىسمىنى ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە قالدۇرۇش ئۈچۈن بۇرادىرىنىڭ ئورنىدا مېنى خوتۇنلۇققا ئالغىلى ئۈنمايدۇ > دەپ ئېيتسۇن. ⁸ شۇنى دېسە، ئەر ئۆزى ئولتۇرغان شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرى ئۇنى چىقىرىپ، ئۇنىڭغا سۆزلەپ نەسەھەت قىلسۇن. ئەگەر ئۇ چىڭ تۇرۇپ: < مەن ئۇنى خوتۇنلۇققا ئالمايمەن > دېسە، ⁹ ئۇنىڭ يەڭگىسى قوپۇپ، ئاقساقاللارنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭ پۇتىدىن چورۇقنى چىقىرىپ، ئۇنىڭ يۈزىگە تۈكۈرۈپ ئۆز: < بىرتۇغىنى ئۈچۈن ئائىلە قۇرغىلى ئۈنمىغان كىشىگە شۇنداق قىلىندۇ > دەپ جاكارلىسۇن. ¹⁰ بۇ كىشىنىڭ ئۆيى بولسا ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە: < چورۇقى چىقىرىلغان كىشىنىڭ ئۆيى > دەپ ئاتالسۇن.

¹¹ ئەگەر ئىككى ئادەم بىر-بىرى بىلەن ئۇرۇشۇپ قالغىنىدا بىرىنىڭ خوتۇنى ئۆز ئېرىگە ياردەم بېرىپ، ئۇرغۇچىنىڭ قولىدىن ئۇنى ئاجراتماق ئۈچۈن قولىنى ئۇزىتىپ، ئۇرغۇچىنىڭ ئالتىنى تۇتۇۋالسا، ¹² سەن ئۇنىڭغا ھېچ رەھىم كۆرسەتمەي، قولىنى كەسكەيسەن.

¹³ سەن ئۆزۈڭ خالتاڭدا چوڭ-كىچىك، ئېغىر-يېنىك پۇل قويمىغىن. ¹⁴ ئۆز ئۆيۈڭدە چوڭ-كىچىك ئىككى خىل ئېغا كەمچىنىمۇ ساقلىمىغىن. ¹⁵ تارازاڭ دۇرۇس بولۇپ، كەمچەنلىرىڭمۇ پۈتۈن ئوبدان بولسۇن. شۇنداق قىلساڭ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتتا ئۆمرۈڭ ئۇزۇن بولىدۇ. ¹⁶ چۈنكى كىمكى شۇنداق قىلىپ، ناھەق ئىش قىلسا، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچلىك سانىلىدۇ.

ئامالەكلەردىن كېلىدىغان خەتىرنى يوقىتىش

¹⁷ مىسىردىن چىقىپ كېلىۋاتقىنىڭلاردا ئامالەكىلەرنىڭ سىلەرگە نېمە قىلغىنىنى ياد قىلىڭلار. ¹⁸ ئۇلار بولسا خۇدادىن قورقماي يولدا ساڭا قارشى چىقىپ، سەن ھېرىپ كېتىپ سۇسلىشىپ قالغىنىڭدا كەينىڭدە قالغان ئاجىز كىشىلەرنى ئۇرۇپ يوقاتتى ئەمەسمۇ؟ ¹⁹ بۇنىڭ ئۈچۈن تەڭرىڭ خۇداۋەندە، سېنىڭ مىراسىڭ بولسۇن دەپ، ساڭا مۈلۈك قىلىپ بېرىدىغان يۇرتتا ساڭا ئارام بېرىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى چۈرەڭدىكى دۈشمەنلىرىڭدىن ئامانلىق بەرگەندە ئاسماننىڭ تېگىدە تېپىلمىغۇدەك تەرىقىدە ئامالەكىلەرنى يوقىتىۋەتمىكىڭنى ئۇنتۇمىغىن.

تۇنجى ھوسۇلنى خۇداغا ئاتاش

26 ¹ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا مىراس قىلىپ بېرىدىغان يۇرتقا كىرىپ، ئۇنى ئۆزۈڭنىڭكى قىلىپ ئېلىپ ئولتۇرغىنىڭدا، ² تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتنىڭ ھوسۇلى بولسا سەن يەرنىڭ مېۋىسىنىڭ تۇنجى ھوسۇلىنى ئېلىپ، بىر سېۋەتكە سېلىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە، ئىسىمى ئاندا بولسۇن دەپ، ئىلغايىدىغان جايغا ئېلىپ بېرىپ، ³ ئۇ ۋاقىتتىكى كاھىننىڭ قېشىغا كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭغا: < خۇداۋەندە ئۆزى بىزگە بەرگىلى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا كىرىپ بولدۇم دەپ، بۇ كۈن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا بايان قىلىمەن > دەپ ئېيتقايسەن. ⁴ كاھىن ئۆزى سېۋەتنى قولۇڭدىن ئېلىپ، ئۇنى تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ قۇربانگاھىنىڭ ئالدىدا قويغىنىدا، ⁵ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا سۆز قىلىپ ئېيتقايسەنكى: < مېنىڭ ئاتام بولسا غېرىب بىر ئارامىي بولۇپ تۇرۇپ، مىسىرغا چۈشۈپ بېرىپ ئولتۇرۇپ قالغىنىدا ئاز كىشى بولۇپ مۇساپىر تۇرسىمۇ، بارغانسېرى سانى نۇرغۇن بولۇپ ئۆزى چوڭ كۈچلۈك بىر قوۋم بولۇپ قالدى. ⁶ لېكىن مىسىرلىقلارنىڭ

ئۆزى بىزلەرگە قاتتىقلىق قىلىپ زۇلۇم سېلىپ، بىزلەرنى ئېغىر ئىشقا سالغىلى تۇردى. ⁷ ئەمما بىز ئاتا-بوۋىلىرىمىزنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندىگە پەرياد قىلساق، خۇداۋەندە ئۆزى ئاۋازىمىزنى ئاڭلاپ، زەخمەت بىلەن مۇشەققەتىمىزگە قاراپ تەڭلىكىمىزگە نەزەر سالدى. ⁸ ئۇ ۋاقىت خۇداۋەندە ئۆزى كۈچلۈك قول ۋە ئۆزىتىلغان بىلەك، چوڭ ھەيۋەتلىك ئەمەللەر، ئالامەت ۋە مۆجىزىلەر بىلەن بىزنى مىسىردىن چىقىرىپ، ⁹ بىزنى بۇ يەرگە ئېلىپ كېلىپ، سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان بىر يۇرت بولغان بۇ يۇرتنىڭ ئۆزىنى بىزگە بەردى. ¹⁰ مانا ئەي خۇداۋەندە سەن ماڭا بەرگەن يەرنىڭ مېۋىسىنىڭ تۇنجى ھوسۇلىنى ئەمدى سېنىڭ قېشىڭغا كەلتۈردۈم. شۇنى دەپ، سەن سېۋەتنى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا قويۇپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا سەجدە قىلىپ، ¹¹ تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سەن بىلەن ئۆيۈڭگە بەرگەن ھەممە نېمەتلىرىدىن خۇش بولۇپ، ئۆزۈڭ لاۋىي كىشى بىلەن قېشىڭدا ئولتۇرغان مۇساپىر كىشىگە قوشۇلۇپ شادلىق قىلغىسەن.

ئوندىن بىر ئۆلۈشنى بېرىش

¹² سەن ئوندىن بىر ئۆلۈش بېرىلىدىغان يىلى بولغان ئۈچىنچى يىلدا ھەممە ھوسۇلۇڭنىڭ ئوندىن بىر ئۆلۈشنى ئايرىپ، شۇنى لاۋىي بىلەن مۇساپىرغا، يېتىم بىلەن تۇلغا بەرگەيسەن. ئۇلار بولسا دەۋازىلىرىڭنىڭ ئىچىدە يەپ تويغاندىن كېيىن، ¹³ سەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا سۆز قىلىپ ئېيتقايسىەنكى: < مەن بولسام ئەمدى مۇقەددەس نەرسىلەرنى ئۆيۈمدىن ئېلىپ چىقىپ، سەن ماڭا بۇيرۇغاندەك بۇنى لاۋىي بىلەن مۇساپىرغا، يېتىم بىلەن تۇلغا بېرىپ، سېنىڭ ئەمىرلىرىڭنىڭ ھېچبىرىنى خاھى بۇزماي، خاھى ئۇنتۇماي تۇرۇپ، ¹⁴ ماتەم تۇتسام، بۇنىڭدىن ھېچنېمىنى يېمەي، ناپاك بولۇپ قالسام، بۇنىڭدىن بىر نېمىگە تەگمەي، ئۆلگەنلەر ئۈچۈن بۇنىڭدىن ھېچنېمىنى ئىشلەتمەي، تەڭرىم خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، ھەر ئىشتا سەن ماڭا بۇيرۇغاندەك قىلىپ تۇردۇم. ¹⁵ ئەمدى سەن مۇقەددەس ماكاننىڭ بولغان ئاسمانىڭدىن نەزەر سېلىپ، ئۆز قوۋمىڭ ئىسرائىلنى بەرىكەتلەپ، ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلغىنىڭغا قاراپ ھەسەل بىلەن سۈت ئاقىدىغان بىر يۇرت بولۇپ بىزگە بەرگەن بۇ يۇرتقا بەرىكەت بەرگەن > دەپ ئېيتقىن.

خۇلاسىە

¹⁶ بۇ كۈن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ساڭا: < بۇ قانۇن بىلەن ئەھكاملارغا ئەمەل قىلىپ، پۈتۈن كۆڭۈل بىلەن پۈتۈن جېنىڭدىن ئۇلارنى تۇتۇپ بەجا كەلتۈرگەيسەن > دەپ بۇيرۇيدۇ. ¹⁷ سەن بولساڭ بۇ كۈن خۇداۋەندىنىڭ بايان قىلغىنىنى ئاڭلاپ: < مەن ئۆزۈم سېنىڭ تەڭرىڭدۇرمەن. سەن بولساڭ مېنىڭ يوللىرىمدا يۈرۈپ، قانۇن، ئەمر ۋە ئەھكاملىرىمنى تۇتۇپ، سۆزلىرىمنى

ئاڭلىغايىسەن» دەپ ئېيتقىنىغا قۇلاق سالىدىك. ¹⁸ خۇداۋەندە بولسا بۇ كۈن سېنىڭ ئېتىراپ قىلغىنىڭنى ئاڭلاپ: < مەن ئۇنىڭ خاس قوۋمى بولۇپ، ئۆزى ماڭا بۇيرۇغىنىدەك ئۇنىڭ ھەممە ئەمىرلىرىنى تۇتاي > دەپ ئېيتقىنىڭنى ئىشلىتى. ¹⁹ شۇنداق قىلساڭ، ئۇ سېنى ئۆزى ياراتقان قوۋملارنىڭ ئۈستىگە چوڭ قىلىپ، ئىززەت بىلەن شان-شەرەپ بېرىدۇ. بۇنىڭ بىلەن سەن ئۇنىڭ ئېيتقىنىدەك تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ مۇقەددەس قوۋمى بولىسەن».

ئېبال ۋە گەرىزىم

27 ¹ مۇسا بىلەن ئىسرائىلنىڭ ئاقساقاللىرى قوۋمغا بۇيرۇپ ئېيتتىكى: «مەن بۇ كۈن سىلەرگە بېرىدىغان ھەممە ئەمىرلەرنى تۇتۇپ، ² ئىئورداندىن ئۆتۈپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بېرىدىغان يۇرتقا كىرگەن كۈنۈڭلاردا ئۆزۈڭ ئۈچۈن چوڭ-چوڭ تاشلارنى تىكلەپ، ئۇلارنى ھاك بىلەن ئاقارتىپ، ³ ئاتا-بوۋىلىرىڭنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ساڭا ئېيتقىنىدەك ئاندا سۈت بىلەن ھەسەل ئېقىپ تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا بېرىدىغان يۇرتقا كىرمىكىڭ ئۈچۈن، دەريادىن ئۆتكىنىڭدە بۇ قانۇننىڭ ھەممە سۆزلىرىنى مەزكۇر تاشلارغا يېزىپ قويغىن. ⁴ سىلەر ئىئورداندىن ئۆتۈپ بولۇپ، مەن بۇ كۈن ئۇلار توغرىسىدا ھۆكۈم بېرىدىغان تاشلارنى ئېبال تېغىدا تىكلەپ، ئۇلارنى ھاك بىلەن ئاقارتقايسىلەر. ⁵ ئاندا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۈچۈن تۆمۈر ۋە سۈبى تەگمىگەن تاشلاردىن قۇربانگاھ ياساپ، ⁶ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ بۇ قۇربانگاھىنىڭ ئۆزىنى يونۇلىمىغان تاشتىن ياساپ، ئاندا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۈچۈن كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۆتكۈزۈپ، ⁷ شۆكۈر قۇربانلىقىمۇ ئاندا كەلتۈرۈپ، يەپ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا خۇشلۇق قىلغايىسەن. ⁸ ئەمما سەن بولساڭ بۇ قانۇننىڭ ھەممە سۆزلىرىنى مەزكۇر تاشلارغا ئوچۇق روشەن پۈتۈپ قويغىن» دېدى.

⁹ ئاندىن مۇسا بىلەن لاۋىي كاھىنلىرى پۈتۈن ئىسرائىلغا سۆزلەپ: «ئەي ئىسرائىل، شۇك تۇرۇپ ئاڭلىغىن. سەن بولساڭ بۇ كۈن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ قوۋمى بولۇپ قالدىڭ. ¹⁰ ئەمدى سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئۇنىڭ ئەمىر بىلەن قانۇنلىرىنى ئەمەلگە كەلتۈرگىن» دەپ ئېيتتى. ¹¹ ئۇ كۈن مۇسا ئۆزى خەلققە سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: ¹² «سىلەر ئىئورداندىن ئۆتۈپ بولغىنىڭلاردا بۇلار، يەنى شىمون بىلەن لاۋىي، يەھۇدا بىلەن ئىسساكار، يۇسۇپ بىلەن بەنىامىن **گەرىزىم تېغىنىڭ ئۈستىدە تۇرۇپ، قوۋمنى مۇبارەكلىسۇن.** ¹³ ئەمما بۇلار، يەنى رۇبەن بىلەن گاد، ئاشەر بىلەن زەبولۇن، دان بىلەن ناقتالى بولسا **ئېبال تېغىنىڭ ئۈستىدە تۇرۇپ، لەنەت ئوقۇسۇن.**

¹⁴ ئۇ ۋاقىت لاۋىيلار ئۆزى ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئادەملىرىگە بەلەن ئاۋاز بىلەن جاكارلاپ:

¹⁵ < كىمكى ھۈنەرۋەن قولى بىلەن بىر سۈرەتنى ياساپ، خاھى ئويۇپ قۇيۇپ چىقىرىپ، خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا يىرگىنچىلىك بولغان بۇ ئىش قىلىپ، ئۇنى پىنھاندا تىكلەپ قويسا،

- مەلۇن بولسۇن، دەپ ئېيتسۇن. خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ جاۋاب بەرسۇن.
- ¹⁶ < كىمكى ئاتا-ئانىسىنى خار كۆرسە، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ¹⁷ < كىمكى ھەقىقەتسىزلىك قىرىنى يۆتكەسە، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ¹⁸ < كىمكى بىر كورنى يولدىن ئازدۇرسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ¹⁹ < كىمكى مۇساپىر، يېتىم ۋە تۇلىنىڭ ھەققىنى تولغىسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²⁰ < كىمكى ئاتىسىنىڭ خوتۇنى بىلەن يېتىپ ئاتىسىنىڭ يوتقىنىنى ئاچسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²¹ < كىمكى بىر ھايۋان بىلەن يېتىپ مۇناسىۋەت قىلسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²² < كىمكى ئاتىسىنىڭ قىزى ۋە يا ئانىسىنىڭ قىزى بولغان ئۆز ھەمىشىسى بىلەن ياتسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²³ < كىمكى قېينانىسى بىلەن ياتسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²⁴ < كىمكى ماراپ ئولتۇرۇپ ھەقىقەتسىزلىكىنى ئۆلتۈرسە، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²⁵ < كىمكى گۇناھسىز ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ ئۇنىڭ قېنىنى تۆكەك ئۈچۈن پارا ئالسا، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.
- ²⁶ < كىمكى بۇ قانۇننىڭ سۆزىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرمىسە، مەلۇن بولسۇن > دېگىنىدە خەلقنىڭ ھەممىسى: < ئامىن > دەپ ئېيتسۇن.

بەرىكەت ۋە لەنەت

- 28** ¹ ئەگەر سەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەمىرلىرىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرسەڭ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە سېنى يەر يۈزىدىكى ھەممە قوۋملارنىڭ ئۈستىگە چوڭ قىلىپ، ² تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىساڭ، بۇ ھەممە بەرىكەتلەرنىڭ ئۆزى ئۈستۈڭگە كېلىپ ساڭا تېگىدۇ:
- ³ سەن شەھەردە مۇبارەك بولۇپ، سەھرادىمۇ مۇبارەك بولسەن.
- ⁴ پۇشتۇڭنىڭ مېۋىسى بىلەن يېرىڭنىڭ ھوسۇلى بولسا چارۋا مېلىڭنىڭ ئۇرۇقى، كالاڭنىڭ

ئاۋۇشى ۋە قوي پادىلىرىنىڭ بولسا مۇبارەك بولسۇن.

⁵ سېۋىتىڭ بولسا مۇبارەك بولۇپ، تەڭنەڭمۇ ئۆزى مۇبارەك بولسۇن.

⁶ سەن ئۆز كىرىشىڭدە مۇبارەك بولۇپ، ئۆز چىقىشىڭدا مۇبارەك بولسەن.

⁷ ساڭا قارشى قويغان دۈشمەنلىرىڭنىڭ ئۆزىنى خۇداۋەندە ئۆز قولۇڭ بىلەن ئوردۇرىدۇ. ئۇلار

بولسا بىر يول بىلەن ساڭا قارشى چىقىپ، يەتتە يول بىلەن سېنىڭ ئالدىڭدىن قاچىدۇ.

⁸ سېنىڭ ئامبارلىرىڭ توغرىسىدا بولسا ۋە يا قولۇڭ بىلەن نېمە قىلىدىغان ئىشنىڭ بولسا،

خۇداۋەندە سېنى بەرىكەت تاپسۇن دەپ بۇيرۇپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا بېرىدىغان يۇرتتا

سېنى بەرىكەتلەيدۇ.

⁹ ئەگەر سەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئەمىلىرىنى تۇتۇپ يوللىرىدا يۈرسەڭ، ئۆزى قەسەم بىلەن

ساڭا ۋەدە قىلغاندەك خۇداۋەندە سېنى ئۇلۇغلاندۇرۇپ، ئۆزىگە بىر مۇقەددەس قوۋم قىلىدۇ.

¹⁰ شۇنداقكى، يەر يۈزىدىكى ھەممە قوۋملارنىڭ ئۆزى سېنىڭ خۇداۋەندىنىڭ نامى بىلەن

ئاتالغىنىڭنى كۆرۈپ سەندىن قورقىدۇ.

¹¹ خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا بەرگىلى قەسەم بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭغا ۋەدە قىلغان يۇرتنىڭ ئۆزىدە

خۇداۋەندە سېنى بايىتىپ، پۇشتۇڭنىڭ مېۋىسى، كالاڭنىڭ ئۇرۇقى ۋە يېرىڭنىڭ ھوسۇلىنى

مول قىلىدۇ.

¹² شۇنداقكى، خۇداۋەندە ئۆزى سېنىڭ يۇرتۇڭغا ئۆز ۋاقتىدا يامغۇر بېرىپ، قوللىرىڭنىڭ

ھەممە ئىشلىرىنى بەرىكەتلىمەك ئۈچۈن ئۆز خەزىنىسى بولغان ئاسماننى ساڭا ئاچقاچ، ئۆزۈڭ

ھېچكىمدىن قەرز ئالماي، بەلكى تولا تائىپىلەرگە قەرز بېرىسەن.

¹³ خۇداۋەندە بولسا سېنى قۇيرۇق قىلماي، باش قىلىپ قويغاچ سەن ھەممىشە ئۈستۈن بولۇپ،

ئاستىن بولمايسەن. ئەگەر سەن ئۇلارنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرەي دەپ، مەن بۇ كۈن تەڭرىنىڭ

خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىدىن ساڭا بېرىدىغان ئەمىرلەرنى ئاڭلاپ،

¹⁴ مەن بۇ كۈن سىلەرگە بۇيرۇيدىغان ھەممە سۆزلىرىنىڭ ھېچبىرىدىن، خاھى ئوڭغا خاھى

چەپكە قايرىلماي، باشقا تەڭرىلەرگە ئەگىشىپ ئۇلارغا ئىبادەت قىلمىساڭ، شۇنداق بولىدۇ.

¹⁵ لېكىن ئەگەر سەن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىماي تۇرۇپ، مەن بۇ كۈن ساڭا

بېرىدىغان ھەممە ئەمىر بىلەن قانۇنلارنىڭ ھەممىسىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرمىسەڭ، بۇ

لەنەتلەرنىڭ ھەممىسى ئۈستۈڭگە كېلىپ ساڭا تېگىدۇ.

¹⁶ سەن شەھەردە مەلئۇن بولۇپ، سەھرادىمۇ مەلئۇن بولسەن.

¹⁷ سېۋىتىڭ بولسا مەلئۇن بولۇپ، تەڭنەڭمۇ ئۆزى مەلئۇن بولسۇن.

¹⁸ پۇشتۇڭنىڭ مېۋىسى بىلەن يېرىڭنىڭ ھوسۇلى بولسا كالاڭنىڭ نەسىللىرى بىلەن قوي

پادىلىرىنىڭ بولسا مەلئۇن بولسۇن.

¹⁹ سەن ئۆز كىرىشىڭدە مەلئۇن بولۇپ، ئۆز چىقىشىڭدىمۇ مەلئۇن بولسەن.

²⁰ خۇداۋەندە سېنى، ئۇ مېنى تاشلىدى دەپ، سەن يوق بولۇپ كېتىپ، ئۆز يامان ئەمەللىرىڭ ئۈچۈن ئۆزۈڭ ھالاك بولغۇچىلىك ھەر نە قىلغىنىڭدا ساڭا لەنەت بىلەن پاراكەندىلىك ۋە جازا ئەۋەتىدۇ. ²¹ سەن ئۇنى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن ئەمدى كىرىدىغان يۇرتتىن سېنى يوقىتىۋەتكۈچىلىك خۇداۋەندە ئۆزى سېنى ۋاباغا گىرىپتار قىلىدۇ.

²² خۇداۋەندە ئۆزى سېنى سىل كېسىلى بىلەن تەپ ۋە بەزگەككە گىرىپتار قىلىپ، كۆيۈك بىلەن قۇرغاقچىلىققا، چاۋىرىش ئاپىتى بىلەن ھالغا مۇپتىلا قىلىدۇ. مۇنداق خاپىلىقلاردىن قۇتۇلماي تۈگەپ كېتىسەن. ²³ ئاسمان بولسا بېشىڭنىڭ ئۈستىدە مستەك بولۇپ، يەر ئۆزى پۈتۈڭنىڭ تېگىدە تۆمۈردەك بولىدۇ.

²⁴ خۇداۋەندە ئۆزى سېنىڭ يۇرتۇڭغا ياغدۇرىدىغان يامغۇر بولسا توپا بىلەن چاڭ بولىدۇ. بۇ ئۆزى سەن ھالاك بولغۇچىلىك ئاسماندىن ئۈستۈڭگە چۈشۈپ تۇرىدۇ.

²⁵ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى دۈشمەنلىرىڭنىڭ ئالدىدا مەغلۇپ قىلىدۇ. سەن بولساڭ ئۇلارغا قارشى بىر يول بىلەن چىقىپ، ئۇلارنىڭ ئالدىدىن يەتتە يول بىلەن قېچىپ، يەر يۈزىدىكى ھەممە يۇرتلاردا ئاۋارە بولۇپ يۈرسەن. ²⁶ ئۆلۈكلىرىڭ بولسا ھاۋانىڭ ئۇچارقاناتلىرى بىلەن يەرنىڭ ھاياتلىرىغا يېگۈلۈك بولۇپ، ئۇلارنى ھەيدىۋەتكىلى ھېچكىم چىقمايدۇ.

²⁷ خۇداۋەندە سېنى ساقىيالىمغۇدەك تەرىقىدە مىسىرنىڭ چاقىسى بىلەن ئۇرۇپ، ھۈررەكلەرگە مۇپتىلا قىلىپ، قىچىشقا بىلەن تەمرەتكىگە گىرىپتار قىلىدۇ.

²⁸ خۇداۋەندە سېنى ساراڭلىققا سېلىپ، كور قىلىپ، كۆڭۈلنىڭ بىئاراملىقى بىلەن ئۇرىدۇ. ²⁹ سەن بولساڭ بىر كور كىشى قاراڭغۇلۇقتا تەمتىلىگەندەك بورۇق كۈندە تەمتىلەپ يۈرۈپ، يولۇڭنى تاپالماي قېلىپ، ھەمىشە زۇلۇم تارتىپ، ھەممە كۈنلىرىڭدە تالىنىپ يۈرۈپ، سېنى قۇتقۇزىدىغان كىشى بولمايدۇ.

³⁰ سەن بىر خوتۇن بىلەن ۋەدىلەشسەڭ، باشقا بىر ئادەم ئۇنىڭ بىلەن ياتىدۇ. بىر ئۆيىنى ياسىساڭ، ئۇنىڭدا ئولتۇرالمىسەن. بىر ئۈزۈمزارلىقنى سالىساڭ، ئۇنىڭ مېۋىسىنى بېيەلمەيسەن.

³¹ ئۆيۈڭ بولسا كۆزلىرىڭنىڭ ئالدىدا سويۇلىدۇ، لېكىن گۆشىدىن بېيەلمەيسەن. قاراپ تۇرساڭ، ئېشىكىڭ سەندىن بۆلىنىپ كېتىپ، ساڭا يېنىپ كەلمەيدۇ. قويلرىڭ بولسا دۈشمەنلىرىڭنىڭ قولىغا چۈشۈپ كېتىپ، ساڭا ياردەم بەرگىلى ھېچكىم چىقمايدۇ. ³² ئوغۇل بىلەن قىزلىرىڭ بولسا باشقا قوۋملارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كېتىدۇ. كۆزلىرىڭ ئۇلارغا تەلمۈرۈپ ھېرىپ كېتىدۇ، لېكىن ھېچنېمە قىلالمايسەن. ³³ يېرىڭنىڭ ھوسۇلى بىلەن قولۇڭنىڭ مېۋىسىنى سەن تونۇمايدىغان بىر قوۋم يەپ كېتىدۇ. سەن بولساڭ ھەممە كۈنلىرىڭدە ئېزىلىپ، زۇلۇم تارتىپ،

³⁴ كۆزلىرىڭ كۆرگەن نەرسىلەردىن ساراڭ بولۇپ قالسىەن.

³⁵ خۇداۋەندە سېنى ساقىيالىمغۇدەك تەرىقىدە تىز بىلەن پاچاقلىرىڭغا يارا سېلىپ، تاپىنىڭدىن تارتىپ چوققاغىچە چاقىغا گىرىپتار قىلىدۇ.

³⁶ خۇداۋەندە سېنى ئۆزۈڭ ئۈستۈڭگە توختاتقان پادىشاھىڭغا قوشۇپ، ئۆزۈڭ بىلەن ئاتا-بوۋىلىرىڭ تونۇمىغان بىر قوۋمغا تۈتۈپ بېرىدۇ. سەن ئاندا تۇرۇپ، ياغاچ بىلەن تاشتىن ياسالغان

باشقا تەڭرىلەرگە چوقۇنسىن. ³⁷ سەن بولساڭ خۇداۋەندە سېنى ئېلىپ بارىدىغان ھەممە تائىپىلەرنىڭ ئارىسىدا ھەيرانلىققا سەۋەب بولۇپ، تەمسىل بىلەن مەسخىرىگە ئېلىنسىن.

³⁸ سەن بولساڭ ئېتىزلىققا تولا ئۇرۇق چېچىپ، چېكەتكىلەر ئۇنى يەپ كەتكەچ ئاز يىغىسىن. ³⁹ ئۈزۈمزارلىق سېلىپ مېھنەت تارتساڭمۇ، ئۇنى قۇرت يەپ كەتكەچ مېۋە يىغىپ شاراب ئىچەلمەيسىن. ⁴⁰ يۇرتۇڭنىڭ ھەر بېرىدە زەيتۇن باغلىرىڭ بولسىمۇ، مېۋىسى يىگىلەپ چۈشۈپ كەتكەچ ئۇنىڭ يېغى بىلەن بەدىنىڭنى ياغلىيالمەيسىن. ⁴¹ ئوغۇل بىلەن قىزلار تاپسىن، لېكىن ئۇلار ئەسىرلىككە كەتكەچ قېشىڭدا تۇرالمىدۇ. ⁴² دەرەخ بىلەن يېرىڭنىڭ ھوسۇلى بولسا چېكەتكىلەر يەپ كېتىدۇ.

⁴³ ئاراڭدا ئولتۇرغان مۇساپىر بولسا بارغانسېرى سەندىن ئۆسۈپ چوڭىيىپ كېتىپ، سەن ئۆزۈڭ پەسلىشىپ كېتىسىن.

⁴⁴ ئۇ ئۆزى ساڭا قەرز بېرىدۇ، ئەمما سەن ئۇنىڭغا قەرز بېرەلمەيسىن. سەن بولساڭ قۇيرۇق بولۇپ، ئۇ ئۆزى باش بولۇپ قالىدۇ. ⁴⁵ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلىماي تۇرۇپ، ئۆزى ساڭا بەرگەن ئەمىر بىلەن قانۇنلارنى تۇتمىساڭ، بۇ لەنەتلەرنىڭ ھەممىسى سېنىڭ ئۈستۈڭگە كېلىپ، ئۆزۈڭ ھالاك بولغۇچىلىك سېنى بېسىپ ۋەيران قىلىپ، ⁴⁶ ئەبەدىگىچە ئۆزۈڭ بىلەن نەسلىڭنىڭ ئۈستىگە ئالامەت ۋە مۆجىزىلەردەك بولۇپ كېلىدۇ.

⁴⁷ سەن كەڭرىچىلىكتە تۇرۇپ، شادلىق ۋە كۆڭۈل خۇشلۇقى بىلەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىگە خىزمەت قىلمىساڭ، ⁴⁸ ئاچلىق بىلەن ئۈسسۈزلىقتا، يالغۇچلىق بىلەن ھەر نەرسىنىڭ كەمچىلىكىدە تۇرۇپ، خۇداۋەندە ئۆزى ساڭا قارشى ئەۋەتىدىغان دۈشمەنلەرگە خىزمەت قىلسەن. ئۇ سېنى ھالاك قىلغۇچىلىك بوينۇڭغا بىر تۆمۈر بوينۇنتۇرۇقنى سالىدۇ. ⁴⁹ خۇداۋەندە ئۆزى سەن ئۇنىڭ گېپىنى ئوقىماي، ئۆزى قارىقۇشتەك ئىتتىك شۇڭغۇيدىغان بىر تائىپىنى ئۈستۈڭگە ئەۋەتىدۇ. ⁵⁰ بۇ ئۆزى كۆرۈنۈشى زالىم بولۇپ، قەبىلارغا يۈز-خاتىرە، ياشلارغا رەھىم قىلمايدىغان بىر قوۋم بولىدۇ. ⁵¹ ئۇ بولسا سەن ئۆزۈڭ ھالاك بولغۇچىلىك مېلىڭنىڭ ئۇرۇقى بىلەن يېرىڭنىڭ ھوسۇلىنى يەپ، سېنى يوقىتىپ بولمىغۇچىلىك سېنىڭ ئۆزۈڭگە، خاھى ئاشلىق، خاھى شاراب، خاھى ياغ، خاھى كالاڭنىڭ ئۇرۇقى، خاھى قوي پادىلارنىڭدىن بىر نېمىنى قويماي، ⁵² پۈتۈن يۇرتۇڭدا سەن ئۇلارغا ئۈمىد باغلىغان ھەممە ئېگىز مەھكەم سېپىللىرىڭ يىقىلىپ چۈشكۈچىلىك دەرۋازىلىرىڭغا بېسىپ كىرىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن يۇرتۇڭنىڭ ھەر بېرىدە ھەممە دەرۋازىلىرىڭغا كىرىۋالىدۇ. ⁵³ ئۇ ۋاقىت سەن ئۆز پۇشتۇڭنىڭ مېۋىسىنى يەپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا بەرگەن ئوغۇل بىلەن قىزلىرىڭنىڭ گۆشىنى يەيسىن، چۈنكى دۈشمىنىڭ بولسا سېنى مۇنداق تەڭلىك بىلەن تارلىققا سالىدۇ. ⁵⁴ شۇنداق بولىدۇكى، ئاراڭدىكى نەپىس نازۇك بىر ئادەم ئۆز بۇرادىرى بىلەن ئۆز قۇچقىدىكى خوتۇنى ۋە تېخى قالغان بالىلىرىغا يامان كۆز بىلەن قاراپ، ⁵⁵ باشقا بىر نېمىسى قالمىغاچ ئۆزى يەپ تۇرغان بالىلىرىنىڭ گۆشىدىن بىر نېمىنى ئۇلارنىڭ بىرىگە بەرگىلى خالىمايدۇ، چۈنكى دۈشمەنلىرىڭ بولسا ھەممە دەرۋازىلىرىڭدا سېنى مۇنداق تەڭلىك بىلەن تارلىققا سالىدۇ. ⁵⁶ ئۆز نەپىسلىكى

بىلەن نازۇكلۇقنىڭ سەۋەبىدىن پۈتى بىلەن يەرگە دەسسگىلى خالىمىغان ئاراڭدىكى نەپىس نازۇك خوتۇن ئۆزى قۇچقىدىكى ئېرى بىلەن ئوغلى ۋە قىزىغا يامان كۆز بىلەن قاراپ،⁵⁷ باشقا نېمەمە بولمىغاچ بۇنى پىنھاندا يەيمەن دەپ، ئۆز قورسىقىدىن چىققان بالا يانتۇسى بىلەن ئۆزى تۇغقان بالىلىرىنى ئۇلارغا بەرگىلى خالىمايدۇ، چۈنكى دۈشمىنىڭ بولسا ھەممە دەروازىلىرىڭدا سېنى مۇنداق تەڭلىك بىلەن تارلىققا سالىدۇ.

⁵⁸ سەن بۇ كىتابتا پۈتۈلگەن پۈتۈن بۇ قانۇننىڭ سۆزلىرىنى تۈتۈپ ئەمەلگە كەلتۈرمەي تۇرۇپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئۇلۇغ ۋە ھەيۋەتلىك ئىسمىدىن قورقمىساق،⁵⁹ خۇداۋەندە ئۆزى ئۆزۈڭ بىلەن نەسلىڭنىڭ ئۈستىگە ئاجايىپ بالالارنى، دەرۋەقە چوڭ بولۇپ ئۈزۈنمىچە قالىدىغان بالالارنى ئەۋەتىپ، ئۈزۈنمىچە قالىدىغان ئېغىر كېسەللەرنى كەلتۈرۈپ،⁶⁰ سەن قورقۇپ تۇرغان ھەممە مىسىر كېسەللىكلىرىنى ئۈستۈڭگە كەلتۈرۈپ ساڭا يۇقتۇرىدۇ.⁶¹ شۇنىڭدىن باشقا خۇداۋەندە ئۆزى بۇ قانۇن كىتابىدا پۈتۈلمىگەن كېسەل بىلەن بالالارنى ئەۋەتىپ، سەن ھالاك بولۇپ كېتىپ،⁶² ئۆزۈڭلار ئاسماننىڭ يۇلتۇزلىرىدەك نۇرغۇن بولغان بولساڭلارمۇ، سىلەردىن يالغۇز ئاز كىشى قالغۇچىلىك شۇنداق قىلىدۇ. تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىغىنىڭ ئۈچۈن ساڭا مۇنداق بولىدۇ.⁶³ مۇنداق بولىدۇكى، خۇداۋەندە ئىلگىرى سىلەرگە ياخشىلىق قىلىپ، سىلەرنى ئاۋۇتقىنىدا سىلەر ئۈچۈن خۇش بولغاندەك، ئەمدى خۇداۋەندە سىلەرنى يوقىتىپ ھالاك قىلسا، سىلەر ئۈچۈن خۇش بولىدۇ. دەرۋەقە سەن ئەمدى ئىگىلىۋالماق ئۈچۈن كىرىدىغان يۇرتتىن كېسىلسەن.⁶⁴ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى يەرنىڭ بىر چېتىدىن يەنە بىر چېتىگىچە ھەممە تائىپىلەرنىڭ ئارىسىغا پاراكەندە قىلغىنىدا، خاھى سەن، خاھى ئاتا-بوۋىلىرىڭ تونۇماي، ياغاچ بىلەن تاشتىن ئېتىلگەن تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلسەن.⁶⁵ ئۇ تائىپىلەرنىڭ ئارىسىدا ساڭا راھەت تەگمەي، پۈتۈڭ ئارام ئالماي، بەلكى خۇداۋەندە ئاندا سېنىڭ كۆڭلۈڭنى بىئارام قىلىپ، كۆزۈڭنى قاراڭغۇلاشتۇرۇپ جېنىڭنى سولاشتۇرىدۇ.⁶⁶ جېنىڭ قىلدا ئېسىقلىقتەك بولۇپ، ئۆزۈڭ كېچە-كۈندۈز قورقۇپ تۇرۇپ، جېنىڭ ئۈچۈن خاتىرجەم بولالماي،⁶⁷ كۆڭلۈڭنىڭ بىئاراملىقتىن تىترەپ، كۆزلىرىڭ كۆرگەن ۋەقەگە قاراپ، ئەتىگەن بولسا < كاشكى ئاخشام بولسا ئىدى >، ئاخشام بولسا < كاشكى ئەتىگەن بولسا ئىدى > دەپ ئېيتىسەن.⁶⁸ خۇداۋەندە سېنى كېمىگە سېلىپ، سىلەرگە ئۇنىڭ توغرىسىدا < بۇنى ئىككىنچى يەنە كۆرمەڭلار > دەپ ئېيتقان يول بىلەن مىسىرغا ياندۇرىدۇ. سىلەر ئاندا دۈشمەنلىرىڭلارغا قۇل-دېدەك بولماق ئۈچۈن ئۆز ئۆزۈڭلارنى ساتىسىلەر، لېكىن ئالغىلى ئادەم چىقمايدۇ».

⁶⁹ خۇداۋەندە ئۆزى بەنى-ئىسرائىل بىلەن ئەھدە باغلىماق ئۈچۈن موئاب يۇرتىدا مۇساغا بۇيرۇغان سۆزلەر بۇدۇر. بۇ ئەھدە بولسا خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلار بىلەن خورىبتا قىلغان ئەھدىدىن باشقا بىر ئەھدە بولىدۇ.

خۇدانىڭ ئەھدىنى تۇتۇش توغرىسىدىكى ئاگاھلاندۇرۇش

29 ¹مۇسا ئۆزى ئىسرائىلنىڭ ھەممىسىنى قىچقىرىپ، ئۇلارغا ئېيتتىكى: «سەلەر بولساڭلار خۇداۋەندىنىڭ مىسىر يۇرتىدا فىرەۋن بىلەن ئۇنىڭ بارچە خىزمەتكارى ۋە ھەممە يۇرتلىرىغا نېمە قىلغىنىنى كۆزلىرىڭلار بىلەن كۆردۈڭلار. ² ئۇ چوڭ بالا بىلەن چوڭ ئالامەت ۋە مۆجىزىلەرنى ئۆز كۆزلىرىڭلار بىلەن كۆردۈڭلار. ³ لېكىن خۇداۋەندە ئۆزى سەلەرگە بۇ كۈنگىچە ئۇقۇدەق كۆڭۈل، كۆرگۈدەك كۆز ۋە ئاڭلىغۇدەق قۇلاق بەرمىدى. ⁴ مەن ئۆزۈم قىرىق يىلغىچە سەلەرنى باياۋاندا ئېلىپ يۈردۈم. شۇنىڭ ئىچىدە ئېگىنلىرىڭلار يىرتىلماي، پۈتۈڭدىكى چورۇقۇڭمۇ كونا بولمىدى. ⁵ مەن ئۆزۈم تەڭرىڭلار خۇداۋەندە ئىكەنلىكىمنى بىلمىڭلار ئۈچۈن سەلەرگە نان يەپ، شاراب بىلەن ھاراق ئىچىش لازىم كەلمىدى» دەپ خۇداۋەندە ئېيتىدۇ.

⁶ سەلەر بۇ جايغا يېتىپ كەلگىنىڭلاردا خېشبوننىڭ پادىشاھى سخون بىلەن باشاننىڭ پادىشاھى ئوگ بىز بىلەن سوقۇشقىلى چىقتى. ئەمما بىز ئۇلارنى ئۇرۇپ، ⁷ يۇرتلىرىنى ئېلىپ، رۇبەنىيلەر، گادىيلار ۋە ماناسسەنىڭ يېرىم قەبىلىسىگە مىراس قىلىپ بەردۇق. ⁸ ئەمدى سەلەر بولساڭلار، ھەممە ئىشىمىزدا راۋاج تاپايلى دەپ، بۇ ئەھدىنىڭ سۆزلىرىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈڭلار. ⁹ بۇ كۈن سەلەر بولساڭلار، خاھى سەردارلىرىڭلار، خاھى قەبىلىلىرىڭلار، خاھى ئاقساقاللىرىڭلار، خاھى مەنەسپدارلىرىڭلار، خاھى ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئەر كىشىلىرى. ¹⁰ خاھى كىچىك بالىلىرىڭلار، خاھى خوتۇنلىرىڭلار، خاھى سەن بىلەن چېدىرگاھىڭدا ئولتۇرغان مۇساپىر بولسۇن، ئوتۇن كېسىدىغان ئادەملىرىڭلاردىن تارتىپ سۇ توشۇيدىغان كىشىلىرىڭلارغىچە ھەممەڭلار تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا ھازىر بولىدۇڭلار. ¹¹ ھازىر بولۇپ، ئۆز تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ ئەھدىسىگە كىرىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى قەسەم قىلىپ، بۇ كۈن سەن بىلەن باغلايدىغان ئەھدىنىڭ ئۆزىگە داخىل بولغايىسەن. ¹² شۇنداق قىلساڭ، ئۇ ئۆزى بۈگۈن سېنى ئۆزىگە قوۋم قىلىپ، ئاتا-بوۋىلىرىڭ بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا قىلغان قەسەمگە مۇۋاپىق ساڭا ئېيتقانداك ئۆزى سېنىڭ تەڭرىڭ بولىدۇ. ¹³ لېكىن مەن بولسام بۇ ئەھدە بىلەن قەسەمگە يالغۇز سەلەرنى قوشماي، ¹⁴ بەلكى خاھى بۇ كۈن بىز بىلەن بۇ يەردە تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭ ئالدىدا تۇرغان كىشى بولسۇن، خاھى بۇ يەردە بىز بىلەن بولمىغان كىشى بولسۇن، ھەممىسىنى بۇنىڭغا قوشمەن. ¹⁵ سەلەر بولساڭلار بىزنىڭ مىسىر يۇرتىدا قانداق تۇرۇپ، سەلەر ئۆتكەن تائىپىلەر ئارىسىدىن قانداق چىقىپ كەلگىنىڭلارنى ئوبدان بىلىسەلەر. ¹⁶ سەلەر بولساڭلار ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى يىرگىنچىلىرى بىلەن ياغاچ تاشتىن يېسىلىپ، ئالتۇن كۈمۈشتىن ئېتىلگەن بۇتلىرىنى كۆردۈڭلار ئەمەسمۇ؟ ¹⁷ ئەمدى سەلەرنىڭ ئىچىڭلاردىن، ئەر ۋە يا خوتۇن بولسۇن، ئائىلە ۋە يا قەبىلىلىرىڭلاردىن ھېچ بىرىنىڭ كۆڭلى بۇ كۈن تەڭرىمىز خۇداۋەندىدىن يىنىپ، بۇ تائىپىلەرنىڭ تەڭرىلىرىگە ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن كېتىپ قالمىسۇن. بولمىسا ئىچىڭلاردا زەھەر بىلەن ئاچچىق ئەمەن چىقىرىدىغان يىلتىز پەيدا بولۇپ قالىدۇ. ¹⁸ شۇنداقكى، بىرىكم بۇ لەنەتنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ،

ئۆز كۆڭلىدە ئۆز-ئۆزىنى مۇبارەك ساناپ: < مەن قانچە بويىنىم قاتتىق قىلىپ يۇرۇپ، قۇرۇق نەرسىنى ھۆلگە قوشۇپ يوقىتىپ تۇرساممۇ، ئامانلىقتا تۇرىمەن > دېسە،¹⁹ خۇداۋەندە بولسا مۇنداق كىشىنى ئەپسۇس قىلمايدۇ. بەلكى خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى بىلەن غەيرىتى ئۇنىڭغا قارشى بىر تۈتۈندەك چىقىپ، بۇ كىتابتا پۈتۈلگەن ھەممە لەنەتنى ئۇنىڭ ئۈستىگە كەلتۈرۈپ، ئاسماننىڭ تېگىدە يەنە تېپىلمىسۇن دەپ، خۇداۋەندە ئۆزى ئۇنىڭ ئىسمىنى ئۆچۈرىدۇ.²⁰ خۇداۋەندە ئۇنى ئىسرائىلنىڭ ھەممە قەبىلىلىرىدىن ئايرىپ، بۇ قانۇن كىتابىدا پۈتۈلگەن ئەھدىنىڭ ھەممە لەنەتلىرىگە مۇۋاپىق ئۇنى بالاغا گىرىپتار قىلىدۇ.²¹ كېلىدىغان نەسىل بولۇپ سىلەردىن كېيىن قوپىدىغان بالىلىرىڭلار بىلەن يىراق يۇرتتىن كەلگەن مۇساپىرلار بولسا خۇداۋەندە بۇ يۇرتنىڭ ئۈستىگە ئەۋەتكەن بالا بىلەن كېسەللەرنى كۆرۈپ،²² سودوم، گوموررا، ئادما بىلەن زىبويىمنىڭ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى بىلەن قەھرىدىن ۋەيران قىلىنغىنىدەك ھەممە يەر ئۆزى كۆيۈپ كېتىپ، گۇڭگۈرت بىلەن شورغا ئايلىنىپ گىياھلار كەلتۈرەلمەس بولۇپ قېلىپ، ئوت ئۈندۈرۈلمىگىنىگە قاراپ،²³ ھەممە تائىپىلەر سۆزلەپ: < نېمىشقا خۇداۋەندە بۇ يۇرتقا مۇنداق قىلدى؟ نېمىشقا ئۇنىڭ غەزىپى شۇنداق قاتتىق تۇتاشتى؟ > دېسە،²⁴ ئۇلارغا جاۋاب بېرىلىپ: < ئۇلار بولسا ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ تەڭرىسى خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنى مىسىر يۇرتىدىن چىقارغىنىدا ئۇلار بىلەن قىلغان ئەھدىسىنى تاشلاپ،²⁵ كېتىپ بېرىپ ئۇلارنىڭ نېسىپى بولماي، ئۆزىمۇ تونۇمىغان تەڭرىلەرگە ئىبادەت قىلىپ باش ئەگىگىنى ئۈچۈن²⁶ خۇداۋەندىنىڭ غەزىپى بۇ يۇرتقا تۇتاشتى، ئۆزى بۇ كىتابتا پۈتۈلگەن ھەممە لەنەتنى ئۇنىڭ ئۈستىگە كەلتۈردى.²⁷ دەرۋەقە بۇ سەۋەبتىن خۇداۋەندە ئۆزى غەزەپ بىلەن ئۇلارنى يۇرتىدىن چىقىرىپ، ئاچچىق ۋە قەھەر بىلەن مۇنداق كەتكۈزدى > دېيىلىدۇ.²⁸ ھەرقايسى يوشۇرۇنغان سىر بولسا تەڭرىمىز خۇداۋەندىنىڭكىدۇر. لېكىن ھەرنېمە ئاشكارا بولغان بولسا، بۇ قانۇننىڭ سۆزلىرىگە مۇۋاپىق قىلىنقىمىز ئۈچۈن، ئەبەدىگىچە بىز بىلەن بالىلىرىمىز ئۈچۈندۇر.

ئەھدىنىڭ يولىدا ماڭىش ياكى ماڭماسلىقنى تاللاش

30 ¹ قاچانكى مەن سېنىڭ ئالدىڭدا قويغان بۇ لەنەت بىلەن بەرىكەت ئۈستۈڭگە كېلىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سېنى ئارىسىغا ھەيدىۋەتكەن تائىپىلەرنىڭ ئىچىدە سەن بۇنى ياد قىلىپ،² ئۆزۈڭ بىلەن بالىلارنىڭ ئۆز تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىگە يېنىپ، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەھكاملارنى پۈتۈن كۆڭۈل ۋە پۈتۈن جېنىڭ بىلەن قوبۇل قىلساڭ،³ تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ئەسەرلىكتىن ياندۇرۇپ، ساڭا رەھىم قىلىپ سېنى تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئارىسىغا ھەيدىۋەتكەن تائىپىلەرنىڭ ئىچىدىن يىغىپ كېلىدۇ.⁴ ئەگەرچە دۇنيانىڭ چېتىگىچە ھەيدىلىپ كەتكەن بولساڭمۇ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ئاندىن يىغىپ جەم قىلىپ كېلىدۇ.⁵ دەرۋەقە تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى ئۇنى ئالسۇن دەپ، ئاتا-

بوۋىلىرىڭنىڭ مۈلكى بولغان يۇرتقا كەلتۈرۈپ، ساڭا ياخشىلىق قىلىپ ئاتا-بوۋىلىرىڭدىن زىيادە سېنى ئاۋۇتۇپ،⁶ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى پۈتۈن كۆڭۈل بىلەن پۈتۈن جېنىڭدىن دوست تۇتۇپ ياشىمىقىڭ ئۈچۈن، تەڭرىڭ خۇداۋەندە سەن بىلەن ئەۋلادلىرىڭنىڭ كۆڭۈللىرىنى خەتنە قىلىدۇ.⁷ ئەمما بۇ ھەممە لەنەتلەر بولسا تەڭرىڭ خۇداۋەندە ئۇلارنى دۈشمەنلىرىڭنىڭ ئۈستىگە كەلتۈرۈپ، ساڭا ئاداۋەت قىلىپ سېنى قوغلىغانلارنىڭ ئۈستىگە سالىدۇ.⁸ لېكىن سەن بولساڭ يېنىپ كېلىپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ھەممە ئەمىرلىرىنى ئەمەلگە كەلتۈرسەن.⁹ شۇنداق قىلساڭ، تەڭرىڭ خۇداۋەندە ساڭا قوللىرىڭنىڭ ھەممە ئىشىدا بەرىكەت بېرىپ، قورسىقىڭنىڭ مېۋىسى بىلەن چارۋا ماللىرىڭنىڭ ئۇرۇقى ئاۋۇتۇپ، يېرىڭنىڭ ھوسۇلىنى زىيادەلەشتۈرىدۇ. چۈنكى خۇداۋەندە سېنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىڭدىن خۇش بولغاندەك ساڭا ياخشىلىق قىلىشتىن خۇش بولىدۇ.¹⁰ سەن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ، بۇ قانۇن كىتابىدا پۈتۈلگەن ئەمىر بىلەن قانۇنلارنى تۇتۇپ، پۈتۈن كۆڭۈل بىلەن پۈتۈن جېنىڭدىن تەڭرىڭ خۇداۋەندىنىڭ تەرىپىگە يېنىپ كەلسەڭ، شۇنداق بولىدۇ.

¹¹ چۈنكى مەن بۇ كۈن ساڭا بېرىدىغان ئەمىر بولسا ئۈستۈڭگە تەس ئەمەس ۋە يا سەندىن يىراقمۇ ئەمەس.¹² بۇ ئەمىر ئۆزى ئاسماننىڭ ئۈستىدە بولمىغاچ سەن سۆزلەپ: < بىزنىڭ ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىقىمىز ئۈچۈن كىم چىقىپ، ئۇنى ئېلىپ چۈشۈپ بىزگە ئاڭلىتىدۇ؟ > دەپ ئېيتىمىقىڭ لازىم كەلمەيدۇ.¹³ بۇ ئەمىر ئۆزى دېڭىزنىڭ ئۈستىدە بولمىغاچ سەن سۆزلەپ: < بىزنىڭ ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىقىمىز ئۈچۈن كىم تۇتۇپ بېرىپ، ئۇنى ئېلىپ كېلىپ بىزگە ئاڭلىتىدۇ؟ > دەپ ئېيتىمىقىڭ لازىم كەلمەيدۇ.¹⁴ بەلكى بۇ سۆز بولسا ئۇنى ئەمەلگە كەلتۈرمىكىڭ ئۈچۈن ساڭا بەك يېقىن بولۇپ، ئاغزىڭ بىلەن كۆڭلۈڭدە باردۇر.

¹⁵ مانا مەن بولسام بۇ كۈن تىرىكلىك بىلەن ياخشىلىقنى، ئۆلۈم بىلەن يامانلىقنى ئالدىڭدا قويدۇم.¹⁶ چۈنكى بۇ كۈن مەن ئۆزۈم ساڭا ھۆكۈم بېرىپ: سەن ئۆزۈڭ ياشاپ ئاۋۇپ، سەن ئۇنى ئىگىلىمەك ئۈچۈن كېتىپ بارغان يۇرتقا بارغىنىڭدا تەڭرىڭ خۇداۋەندە سېنى بەرىكەتلىسۇن دەپ، تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، ئۇنىڭ يوللىرىدا يۈرۈپ ئەمىر، قانۇن ۋە ئەھكاملىرىنى تۇتمىقىڭ ئۈچۈن ساڭا ئەمىر قىلمەن.¹⁷ لېكىن ئەگەر سېنىڭ كۆڭلۈڭ تەتۈر بولۇپ قېلىپ، قۇلاق سالماي، گۈمراھ بولۇپ كېتىپ، باشقا تەڭرىلەرگە باش ئېگىپ چوقۇنغىلى تۇرساڭ،¹⁸ شەكسىز سىلەر ھالاك بولۇپ كېتىپ، سىلەر ئۇنى ئىگىلىگىلى ئىئورداندىن ئۆتۈپ بارىدىغان يۇرتقا كىرگىنىڭلاردا ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرەلمەيسىلەر دەپ بۇ كۈن سىلەرگە ئېيتىمەن.¹⁹ مەن بولسام، تىرىكلىك بىلەن ئۆلۈمنى، بەرىكەت بىلەن لەنەتنى ئالدىڭلاردا قويغىنىمغا بۇ كۈن ئاسمان بىلەن بەرنى ئۈستۈڭلارغا گۇۋاھ قىلىپ قويمەن. ئەمدى سەن ئۆز ئۆزۈڭ-ئەۋلادىڭ بىلەن ياشىغىلى خالساڭ، تىرىكلىكىنى ئىلغاپ،²⁰ تەڭرىڭ خۇداۋەندىنى دوست تۇتۇپ، ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ئۇنىڭغا چاپلىشىپ تۇرغىن. شۇنداق قىلساڭ، ئۇ ئۆزى سېنىڭ ھاياتىڭ بولغاچ ئاتا-بوۋىلىرىڭ بولغان ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا، < مەن سىلەرگە ئۇنى بېرىمەن > دەپ توغرىسىدا قەسەم قىلىپ ۋەدە قىلغان يۇرتقا بېرىپ ئولتۇرغىنىڭدا، ئۆزى سېنىڭ ئۆمرۈڭنى ئۇزۇن قىلىدۇ».

يەشۇئا مۇسانىڭ ئىزباسارى

31

¹ ئاندىن مۇسا بېرىپ ھەممە ئىسرائىلغا مۇنداق سۆز قىلىپ، ² ئۇلارغا ئېيتتىكى: «مەن بولسام بۇ كۈن بىر يۈز يىگىرمە ياشقا كىردىم. مۇندىن كېيىن سىلەرگە سەردار ۋە ياشلىغۇچى بولالمايمەن. خۇداۋەندىمۇ ماڭا: < سەن بولساڭ ئىئورداننىڭ ئۆزىدىن ئۆتمەيسەن > دەپ ئېيتقاندى. ³ لېكىن تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى ئالدىڭدا يۈرۈپ، بۇ تائىپىلەرنى ئالدىڭدىن ۋەيران قىلغىچ، سەن ئۇلارنى ھەيدىۋېتىپ، خۇداۋەندىنىڭ ئېيتقىنىدەك يەشۇئا سېنى باشلايدۇ. ⁴ خۇداۋەندە ئۆزى ھالاك قىلغان ئىككى ئامورىي پادىشاھ سىخون بىلەن ئوگ ۋە بۇلارنىڭ يۇرتىغا قىلغاندەك بۇ تائىپىلەرگىمۇ قىلىدۇ. ⁵ ئەمما خۇداۋەندە ئۇلارنى قولۇڭلارغا بەرگەندە مەن سىلەرگە بۇيرۇغاندەك ئۇلارغا قىلغىسىلەر. ⁶ سىلەر بولساڭلار جۈرئەتلىك بولۇپ، غەيرەت قىلىپ تىتىرمەي تۇرۇپ، ئۇلاردىن ھېچ قورقماڭلار، چۈنكى تەڭرىنىڭ خۇداۋەندە ئۆزى سەن بىلەن بېرىپ، سېنى ھەرگىز قويۇپ تاشلىۋەتمەيدۇ» دېدى.

⁷ ئاندىن مۇسا ئۆزى يەشۇئانى قىچقىرىپ، پۈتۈن ئىسرائىلنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «سەن جۈرئەتلىك بولۇپ قورقمىغىن، چۈنكى سەن بولساڭ خۇداۋەندە قەسەم قىلىپ، ئۇلارغا بېرىمەن دەپ، ئاتا-بوۋىلىرىغا ۋەدە قىلغان يۇرتقا بۇ قوۋمنى باشلاپ كىرگۈزۈپ، ئۇنى مىراستەك ئۇلارغا ئۆلەشتۈرۈپ بېرىسەن. ⁸ مانا خۇداۋەندە ئۆزى سېنىڭ ئالدىڭدا بېرىپ، سېنى قويۇپ تاشلىۋەتمىگەچ سەن قورقۇپ تىتىرمىگىن» دېدى.

قانۇننى ئوقۇپ بېرىش

⁹ مۇسا ئۆزى بۇ قانۇننى يېزىپ قويۇپ، ئۇنى خۇداۋەندىنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى كۆتۈرۈپ مېڭىپ لاۋېينىڭ ئوغۇللىرى بولغان كاھىنلارنىڭ ئۆزى بىلەن ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئاقساقاللىرىغا بەردى. ¹⁰ بېرىپ، مۇسا ئۇلارغا بۇيرۇپ ئېيتتىكى: «ھەر يەتتىنچى يىلنىڭ ئاخىرىدا ئازادلىق يىلىنىڭ تەيىنلەنگەن ۋاقتىدا سايۋەن ھېيتى باشلانغىنىدا، ¹¹ ئىسرائىلنىڭ ھەممىسى كېلىپ، تەڭرىنىڭ خۇداۋەندىنىڭ ھۇزۇرىدا جەم بولماق ئۈچۈن ئۇنىڭ تەرىپىدىن ئىلغىنىدىغان جايغا يىغىلغىنىدا ئۇنى ئاڭلىسۇن دەپ، ھەممە ئىسرائىلنىڭ ئالدىدا بۇ قانۇننى ئوقۇپ بەرگەيسەن. ¹² ئۇ ۋاقىت سەن خەلقىنى يىغىپ: < ئۇلار ئاڭلاپ ئۆگىنىپ، ئۆز تەڭرىسى خۇداۋەندىدىن قورقۇپ، بۇ قانۇننىڭ ھەممە سۆزلىرىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرسۇن دەپ، ئەر بىلەن خوتۇن بولسۇن، بالا بىلەن ئۆز ئاراڭدا بولۇپ دەرۋازىلىرىڭدا ئولتۇرغان مۇساپىر بولسۇن، ھەممىسىنى جەم قىلىپ، ¹³ ئۇلارنىڭ بۇ قانۇننى تونۇمىغان بالىلىرىمۇ ئۇنى ئاڭلاپ ئۆگىنىپ، تەڭرىڭلار خۇداۋەندىدىن قورقىمىقى ئۈچۈن بۇ قانۇننى ئوقۇپ بېرىپ، سىلەر ئەمدى ئىگىلىگىلى ئىئورداندىن ئۆتۈپ بارىدىغان يۇرتتا ياشىغان ھەممە ۋاقىتڭلاردا مۇنداق قىلىپ تۇرۇڭلار» دېدى.

بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئىتائەتسىزلىكى ئالدىن ئېيتىلدى

¹⁴ ئاندىن خۇداۋەندە مۇساغا سۆز قىلىپ: «مانا ئۆلدىغان ۋاقتىڭ يېقىنلىشىپ كەلدى. ئەمدى يەشۇئانى قىچقارتقىن. قىچقارتىپ، ئىككىلەڭلار جامائەت چېدىرىغا بېرىپ، ئاندا ھازىر بولۇڭلار. مەن ئۇنى ئۆز مەنسىپىگە قويماي» دېسە، مۇسا بىلەن يەشۇئانىڭ ئىككىلىسى بېرىپ جامائەت چېدىرىدا ھازىر بولدى. ¹⁵ ئۇ ۋاقت خۇداۋەندە بۇلۇتنىڭ ئىچىدە كۆرۈنۈپ، ئۇ بۇلۇت ئۆزى چېدىرنىڭ دەرۋازىسىدا توختاپ قالدى. ¹⁶ خۇداۋەندە ئۆزى مۇساغا ئېيتتىكى: «مانا سەن ئانا-بوۋىلىرىڭنىڭ قېشىدا راھەت تاپقىنىڭدا بۇ قوۋمنىڭ ئۆزى قويۇپ، ئۇلار ئەمدى بارىدىغان يۇرتتىكى يات تەڭرىلەرگە ئەگەشمىكى بىلەن بۇزۇقچىلىق قىلىپ مېنى تاشلاپ، ئۆزۈمنىڭ ئۇلار بىلەن باغلىغان ئەھدىنى بۇزىدۇ. ¹⁷ ئۇ ۋاقت مېنىڭ غەزىپىم ئۇلارغا تۇتىشىپ، ئۆزۈم ئۇلارنى تاشلاپ، ئۇلاردىن يۈزۈمنى يوشۇرىمەن. ئۇلار بولسا ۋەيران قىلىنىپ، تولا بالا بىلەن تەڭلىكىگە چۈشكىنىدە: < شەكسىز خۇدايىمىز ئۆزى ئارىمىزدا بولمىغىنى ئۈچۈن بۇ بالالار بىزگە تەگدى > دەپ ئېيتىدۇ. ¹⁸ لېكىن مەن بولسام ئۇلار باشقا تەڭرىلەرگە مايىل بولۇپ، ھەممە قىلغان يامانلىقى ئۈچۈن ئۇ ۋاقىتتا يۈزۈمنى تامامەن يوشۇرىمەن. ¹⁹ ئەمدى سىلەر ئۆزۈڭلار ئۈچۈن بۇ شېئىرنى پۈتۈپ قويۇڭلار. سەن بولساڭ ئۇنى بەنى-ئىسرائىلغا ئۆكتىپ قويۇپ، بۇ شېئىرنىڭ ئۆزى مېنىڭ بەنى-ئىسرائىلغا قارشى بىر گۇۋاھىم بولمىقى ئۈچۈن ئۇنى ئۇلارنىڭ ئاغزىغا سالغىن. ²⁰ چۈنكى مەن ئۇلارنى ئۆزۈم ئانا-بوۋىلىرىغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلىپ سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان يۇرتقا كىرگۈزمەن. ئۇلار بولسا يەپ تويۇپ سېمىز بولغاندا باشقا تەڭرىلەرگە مايىل بولۇپ ئۇلارغا چوقۇنۇپ، مېنى خار كۆرۈپ، قىلغان ئەھدەمنى سۈندۈرىدۇ. ²¹ ئەمما ئۇلار تولا بالا بىلەن تەڭلىككە چۈشۈپ قالغىنىدا، بۇ شېئىر ئۆزى ئەۋلادلىرىدىن ئۇنتۇلماي تۇرۇپ، ئاغزىدىن يوق بولمىغاچ ئالدىدا بىر گۇۋاھتەك بولىدۇ. مەن ئۇلارنى ئۇلارغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلغان يۇرتقا كىرگۈزمەستە ئۇلارنىڭ ھېلى نېمە خىيال قىلغىنىنى بىلىمەن ئەمەسمۇ؟»

²² شۇنى دېسە، مۇسا ئۇ كۈندە بۇ شېئىرنى يېزىۋېلىپ، بەنى-ئىسرائىلغا ئۆگىتىپ قويدى. ²³ ئاندىن خۇداۋەندە نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئانى ئۇنىڭ مەنسىپىگە قويۇپ: «سەن جۇرئەتلىك بولۇپ قورقمىغىن، چۈنكى سەن بولساڭ مەن ئۇلارغا قەسەم بىلەن ۋەدە قىلغان يۇرتقا بەنى-ئىسرائىلنى باشلاپ كىرگۈزىسەن. مانا سەن بىلەن بولمەن» دەپ ئېيتتى.

²⁴ ئەمما مۇسا بۇ قانۇننىڭ سۆزىنى بىر كىتابقا تامامەن يېزىپ بولغاندا، ²⁵ خۇداۋەندىنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى كۆتۈرۈپ ماڭغان لاۋىيلارغا بۇيرۇپ ئېيتتىكى: ²⁶ «بۇ قانۇن كىتابىنى ئېلىپ، ئاندا ساڭا قارشى بىر گۇۋاھتەك بولۇپ تۇرمىقى ئۈچۈن ئۇنى تەڭرىڭلار خۇداۋەندىنىڭ ئەھدە ساندۇقىنىڭ يېنىدا قويۇڭلار. ²⁷ چۈنكى مەن سېنىڭ ئاسىي بولۇپ، قاتتىق بويۇنلۇق ئىكەنلىكىڭنى بىلىمەن. مانا مەن تېخى ئاراڭلاردا تۇرسام، خۇداۋەندىگە ئاسىيلىق قىلىپ تۇردۇڭلار ئەمەسمۇ؟ قانچە ئوشۇقراق مەن ۋاپات بولغاندىن كېيىن شۇنداق قىلىسىلەر. ²⁸ مەن ئۇلارنىڭ ئالدىدا بۇ ھەممە سۆزلەرنى قىلىپ، يەر بىلەن ئاسماننى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە گۇۋاھ

قىلمىقىم ئۈچۈن، ئەمدى مېنىڭ قېشىمغا قەبىلىلىرىڭلارنىڭ ھەممە ئاقساقاللىرى بىلەن مەنەسپدارلىرىڭلارنى يىغىڭلار. ²⁹ چۈنكى مەن ۋاپات بولغاندىن كېيىن، سىلەرنىڭ بۇزۇلۇپ كېتىپ، مەن سىلەرگە بۇيرۇغان يولدىن قايرىلىپ كېتىدىغىنىڭلارنى بىلىمەن. ئەمما سىلەر خۇداۋەندىنىڭ نەزىرىدە يامان بولغىنىنى قىلىپ، قوللىرىڭلارنىڭ ئىشلىرى بىلەن ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرمىكىڭلار بىلەن كېلىدىغان كۈنلەردە بالاغا گىرىپتار بولسىلەر» دېدى. ³⁰ ئاندىن مۇسا بەنى-ئىسرائىلنىڭ ھەممە جامائىتىنىڭ ئالدىدا بۇ شېئىرنى باشتىن تارتىپ ئاخىرىغىچە ئوقۇپ بەردى:

مۇسانىڭ شېئىرى

32 ¹ ئەي ئاسمانلار، مەن سۆزلىسەم، قۇلاق سېلىڭلار. ئەي بىر ئاغزىمنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغىن.

² تەلىم بولسا يامغۇردەك يېغىپ تۇرۇپ، سۆزلىرىمنىڭ ئۆزى شەبنەمدەك تېمىپ تۇرۇپ، كۆكزارلىقنىڭ ئۈستىگە چۈشكەن جىم-جىم يامغۇردەك بولۇپ، ئوت خەسنىڭ ئۈستىگە ياغقان يامغۇردەكتۇر.

³ چۈنكى مەن بولسام خۇداۋەندىنىڭ ئىسمىنى بايان قىلىمەن. ئەمدى تەڭرىمىزگە شان-شەرەپ بېرىڭلار.

⁴ ئۇ ئۆزى بىر قورام تاش بولۇپ، ئەمەللىرى بولسا كامىل بولۇپ، يوللىرىنىڭ ئۆزى توغرىدۇر. ئۇ ئۆزى ناھەكلىقى يوق ۋاپادار بىر تەڭرى بولۇپ، ئادىل ۋە ھەققانىي بىر خۇدادۇر.

⁵ ئەمما بۇ خەلق بولسا ئۆزىنى بۇزۇپ، ئۇنىڭ بالىلىرى بولالمىغىنى ئۆز ئەيىبى بولۇپ، بۇلارنىڭ ئۆزى ئەگرى ۋە مايماق بىر نەسىلدۇر.

⁶ ئەي ئەخمەق نادان خەلق، خۇداۋەندىگە بۇ تەرىقىدە ياندۇرسەنمۇ؟ ئۇ ئۆزى سېنىڭ ئاتاڭ بولۇپ، ساڭا ئىگىدارچىلىق قىلىپ، سېنى يارىتىپ پەيدا قىلغان ئەمەسمۇ؟

⁷ سەن بولساڭ ئۆتكەن كۈنلەرنى ياد قىلىپ، نەسىل-نەسىلنىڭ ئۆتكەن يىللىرىنى ئويلىغىن. ئانداڭدىن سورىساڭ، ئۇ ساڭا دەپ بېرىپ، ئاقساقاللىرىڭدىن سوئال قىلساڭ، ئۇلار ساڭا جاۋاب بېرىدۇ.

⁸ ھەقتائالا قوۋملارنىڭ ھەسسسىنى ئۆلەشتۈرۈپ، بەنى-ئادەمنى ھەر جايغا چاچقىنىدا قوۋملارنىڭ چېگرىلىرىنى بەنى-ئىسرائىلنىڭ سانغا مۇۋاپىق توختاتتى.

⁹ چۈنكى خۇداۋەندىنىڭ ھەسسسى بولسا ئۇنىڭ خاس قوۋمى بولۇپ، ياقۇب ئۆزى چەك بىلەن چۈشكەن مىراسدۇر.

¹⁰ ئۇ ئۇنى چۆلدە تېپىپ، خالىي دەھشەتلىك باياۋاندا ئۇچراپ، ئۇنى يۆگەپ، ئۆز مۇھاپىزىتىگە ئېلىپ، كۆزىنىڭ قارىچۇغىدەك ساقلاپ،

¹¹ بىر قارىقۇش ئۆز چاڭگىسىنى تەۋرىتىپ. بالىلىرىنىڭ ئۈستىگە قاناتلىرىنى يېيىپ، ئۇلارنى تۇتۇپ، ئۆشىنىگە ئېلىپ ئۇچقىلى باشلىغىنىدەك

¹² خۇداۋەندىمۇ يالغۇز ئۇنى يېتەكلەپ، ئۆزى بىلەن ھېچبىر يات تەڭرى بولماي،

¹³ ئۇنىڭ يۇرتىنىڭ ئېگىزلىكلىرىگە ئۆرلىتىپ، يەرنىڭ ھوسۇلىدىن يېگۈزۈپ، قورام تاشتىن ئۇنىڭغا ھەسەل شورىتىپ، قاتتىق تاشتىن ياغ يالىتىپ، ¹⁴ كالا قايىمقى بىلەن قوي سۈتىنى ئىچۈرۈپ، قوزا بىلەن باشان قوچقىرى ۋە تېكىلىرىنى ئېسىل بۇغداينىڭ دانلىرى بىلەن قوشۇپ يېگۈزدى. سەن بولساڭ ئۈزۈم سۈيىدىن بولغان شارابنى ئىچتىڭ.

¹⁵ لېكىن يەشۈرۈن دېگەننىڭ ئۆزى سەمرىپ كېتىپ، تەپكەك بولۇپ قېلىپ، توپۇنۇپ بوردىلىپ كېتىپ، ئۆزىنىڭ ياراتقۇچىسى بولغان خۇدانى تاشلاپ، ئۆز نىجاتىنىڭ قورام تېشىنى كۆزگە ئىلمىدى.

¹⁶ ئۇلار بولسا يات تەڭرىلەرگە ئەگىشىپ ئۇنىڭ غەيرىتىنى كەلتۈرۈپ، يىرگىنچلىك ئىشلارنى قىلىپ ئاچچىقنى كەلتۈرۈپ،

¹⁷ تەڭرى بولمىغان جىنلار بىلەن ئۆزى بىلمەي، ئاتا-بوۋىلىرىمۇ ئۇلاردىن قورقماي، يېڭى پەيدا بولۇپ قالغان بۇتلارغا قۇربانلىق قىلدى.

¹⁸ سەن بولساڭ سەن ئۇنىڭدىن چىققان قورام تاشنى تاشلاپ، سېنى ياراتقان خۇدانى ئۇنتۇپ قالدىڭ.

¹⁹ خۇداۋەندە ئۆزى بۇنى كۆرۈپ، ئۆز ئوغۇل بىلەن قىزلىرىغا ئاچچىقلىنىپ ئۇلارنى تاشلاپ،

²⁰ ئېيتتىكى: «مەن ئۇلاردىن ئۆز يۈزۈمنى يوشۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئاخىرىنى كۆرەي، چۈنكى ئۇلار ئۆزى بىر تەتۈر نەسىل، ۋاپاسىز بالىلار بولۇپ،

²¹ تەڭرى بولمىغان بۇتلىرى بىلەن غەيرىتىمنى كەلتۈرۈپ، ئىناۋەتسىز مەبۇدلىرى بىلەن مېنى ئاچچىقلاندۇردى. ئۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئۇلارنى مىللەت بولمىغان بىر خەلق بىلەن غەيرىتىنى كەلتۈرۈپ، ئەقىلسىز بىر تائىپە بىلەن ئۇلارنى ئاچچىقلاندۇرمىن.

²² چۈنكى مېنىڭ غەزىپىمنىڭ ئوتى تۇتىشىپ، دوزاخنىڭ چوڭقۇرىغىچە كۆيۈپ، يەر بىلەن ئۇنىڭ ھوسۇلىنى يەپ كېتىپ، تاغلارنىڭ ئۇللىرىنى ئۆرتەپ كېتىدۇ.

²³ مەن بولسام، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە بالالار دۆۋىلەپ، ھەممە ئوقىيالىرىم ئۇلارغا ئاتىمەن.

²⁴ ئۇلار ئۆزى ئاچارچىلىقتىن ئېزىلىپ كېتىپ، شىددەتلىك ئىسسىقلىق بىلەن قاتتىق ھالاكەتتىن خوراپ كېتىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا مەن ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ۋەھشىيلەرنىڭ چىشلىرى بىلەن يەردە ئۆمىلەيدىغان يىلانلارنىڭ زەھىرىنى ئەۋەتتىمەن.

²⁵ تاشقىرىدا بولسا، قىلىچ ئۆزى ئۇلارنى ئۇرۇپ، ئۆي ئىچىدە بولسا، دەھشەت ئۇلارنى ھالاك قىلىپ، خاھى يىگىت، خاھى قىز بولسۇن، خاھى ئېمىدىغان بالا، خاھى ئاقساقال بولسۇن، ھەممىسىنى يوقىتىدۇ.

²⁶ مەن ئۇلارنى ئۇچۇرۇۋېتىپ، ئادەملەرنىڭ ئارىسىدىن ئۇلارنىڭ زىكرىنى يوقىتاي دەيتتىم. ²⁷ ئەمما دۈشمەنلىرى مېنى خاپا قىلىپ، ئۇلارغا ئاداۋەت قىلغۇچىلار بۇنى خاتا پەملەپ: < بىزنىڭ قولىمىز بولسا كۈچلۈكتۇر. خۇداۋەندە ئۆزى بۇنى ھېچ قىلمىدى > دەپ ئېيتىمىسۇن دەپ، ئەندىشەم بار ئىدى.

²⁸ ئۇلار بولسا ھېچ ئويلايالمىدىغان بىر مىللەت بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئەقلى يوقتۇر. ²⁹ ئەگەر دانا بولسا ئىدى، بۇنى ئۇقۇپ، ئۆز ئاخىرىنىڭ قانداق بولىدىغىنىنى ئويلايتتى. ³⁰ ئەگەر ئۇلارنىڭ قورام تېشى بولغاننىڭ ئۆزى ئۇلارنى سېتىۋېتىپ، خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنى تاشلىۋەتمىگەن بولسا ئىدى، بىر كىشى مىڭ كىشىنى ئۆز ئالدىدىن قانداق ھەيدىيەلەپ، ئىككى كىشى ئون مىڭ كىشىنى قانداق قاچۇرالايتتى. ³¹ چۈنكى باشقىلارنىڭ قورام تېشى بولسا بىزنىڭ قورام تېشىمىزدەك ئەمەستۇر. بۇنىڭغا دۈشمەنلىرىمىز ئۆزى گۇۋاھلىق بېرەلمەيدۇمۇ؟

³² ئۇلارنىڭ ئۈزۈم تېلى بولسا سودومنىڭ ئۈزۈم تېلىدىن بولۇپ، گوموررانىڭ ئېتىزلىقىدىن چىقىپ، ئۈزۈملىرى بولسا زەھەرلىك بولۇپ، ساپاقلرى ئۆزى ئاچچىق تېتىپ، ³³ شارابى بولسا ئەجدىھاننىڭ زەھىرىدەك بولۇپ، چىقىدىغان يىلاننىڭ ئولتۇرىدىغان زەھىرىدەكتۇر.

³⁴ ھەممىسى مېنىڭكىدە ساقلىنىپ، ئۆز خەزىنىلىرىمىدە مۆھۈرلۈك تۇرمامدۇ؟ ³⁵ ئىنتىقام بىلەن جازا مېنىڭكى بولۇپ، ئۇلارنىڭ پۈتلىشىدىغان ۋاقىتقىچە ساقلاشقا تۇرىدۇ. چۈنكى ئۇلارنىڭ مۇسەبەت كۈنى يېقىنلىشىپ، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە كېلىدىغان ۋەقەلەر بولسا ئىنتىك كېلىۋاتىدۇ.

³⁶ چۈنكى خۇداۋەندە ئۆزى ئۇلارنىڭ كۈچى تۈگەپ كېتىپ، چوڭ بىلەن كىچىكلىرىنىڭ قۇتۇلۇپ قالغىنىنى كۆرسە، ئۆز قوۋمىنىڭ ھەققىنى ياندۇرۇپ، بەندىلىرىنىڭ ئۈستىگە رەھىمدىلىك قىلىدۇ.

³⁷ ئۇ ۋاقىت ئۇ ئۆزى سوراپ: < ئۇلارنىڭ تەڭرىلىرى بىلەن ئۆزىگە پاناھ قىلىپ قويغان تاش ئۆزى ئەمدى نە يەردىدۇر؟ >

³⁸ بۇلارغا ئۆتكۈزۈلىدىغان سويۇم قۇربانلىقلىرىنىڭ يېغىنى يەپ، ئىچكۈلۈك قۇربانلىقلىرىنىڭ شارابىنى ئىچكەنلەر قەيەرگە كەتتى؟ ئۇلار بولسا ئەمدى قوپۇپ، سىلەرگە ياردەم بېرىپ پاناھىڭلار بولسۇن.

³⁹ ئەمدى سىلەر بولساڭلار مېنى يالغۇز ئۇ دەپ، مەندىن باشقا تەڭرى بولمىغىنىنى كۆرۈپ ئۇققايسىلەر. مەن بولسام، ئۆلتۈرۈپ تىرىلدۈرۈپ، ئۇرۇپ ساقايتىمەن. ھېچكىم مېنىڭ قولىمدىن قۇتقۇزالمىدۇ.

⁴⁰ مانا مەن قولۇمنى ئاسمان تەرىپىگە كۆتۈرۈپ: < ئەبەدىگە تىرىك تۇرىمەن > دەپ ئېيتىپ،
⁴¹ شولا ئۇرىدىغان قىلچىمنى ئىتتىك قىلىپ، ئادالەت قىلماق ئۈچۈن ئۆز قولۇمنى شىلتىسام،
 دۈشمەنلىرىمدىن ئىنتىقام ئېلىپ، مېنى يامان كۆرگەنلەرگە ياندۇرۇپ،
⁴² ئۆلتۈرۈلگەن بىلەن ئەسىر قىلىنغانلارنىڭ قېنى بولسا ۋە يا دۈشمەننىڭ سەردارلىرىنىڭ
 باشلىرى بولسا ئوقىيالىرىمنى قان ئىچۈرۈپ مەست قىلىپ، قىلچىمنى گۆشتىن تويدۇرمىەن.
⁴³ ئەي تائىپلەر، ئۇنىڭ قوۋمىنىڭ ھەققىدە شادلىق قىلىڭلار، چۈنكى ئۇ ئۆز بەندىلىرىنىڭ
 قېنىنىڭ ئىنتىقامىنى ئېلىپ دۈشمەنلىرىگە ياندۇرۇپ، ئۆز يۇرتى بىلەن قوۋمىغا كاپارەت بېرىدۇ».

⁴⁴ پۈتۈن بۇ شېئىر بولسا مۇسا بىلەن نۇنىنىڭ ئوغلى يەشۇئا كېلىپ، ئۇنى خەلقنىڭ ئالدىدا
 ئوقۇپ بەردى. ⁴⁵ مۇسا ئۆزى بۇ ھەممە سۆزلەرنى ئىسرائىلنىڭ ھەممىسىنىڭ ئالدىدا تامام
 قىلىپ بولغاندا، ⁴⁶ ئۇلارغا سۆز قىلىپ: «مەن بۇ كۈن سىلەرگە قارشى گۇۋاھ قىلىپ قويغان
 ھەممە بۇ سۆزلەردىن سىلەر خەۋەردار بولۇپ، ئۆز بالىلىرىڭلارغا: < بۇ قانۇننىڭ ھەممە
 سۆزلىرىنى تۇتۇپ ئەمەلگە كەلتۈرۈڭلار > دەپ بۇيرۇڭلار. ⁴⁷ چۈنكى بۇ سۆز بولسا سىلەرنىڭ
 ئۇنىڭ بىلەن كارىڭلار بولماي، بىكار بولىدىغان سۆز ئەمەستۇر، بەلكى ئۆز ھاياتىڭلار بولىدۇ.
 شۇنداقكى، سىلەر ئەمدى ئىئورداندىن ئۆتۈپ ئۇنى مۈلۈك قىلىپ ئالىدىغان يۇرتتا بۇ
 سۆزلەرنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرىسىلەر» دېدى.

⁴⁸ شۇ كۈن ئۆزىدە خۇداۋەندە مۇساغا سۆز قىلىپ ئېيتتىكى: ⁴⁹ «سەن ئۇشۇ ئابارىم تېغىغا،
 يەنى يېرىخونىڭ ئۆتتۈرىدا موئابنىڭ يۇرتىدىكى نېبو تېغىغا چىققىن. ئاندا مەن بەنى-
 ئىسرائىلغا مۈلۈك قىلىپ بېرىدىغان يۇرتنى كۆرسەن. ⁵⁰ كۆرۈپ، ئۆزۈڭ چىقىدىغان تاغنىڭ
 ئۆزىدە بۇرادىرىڭ ھارۇن ھور تېغىدا ئۆلۈپ ئاتا-بوۋىلىرىغا قوشۇلغاندەك، سەن ئۆلۈپ
 ئاتا-بوۋىلىرىڭغا قوشۇلغىن. ⁵¹ سىلەر ئىككىلەڭلار بولساڭلار بەنى-ئىسرائىلنىڭ ئارىسىدا
 ماڭا ۋاپاسىزلىق قىلىپ، زىن چۆلىدىكى قادىش مەرىبانىڭ سۈيىنىڭ يېنىغا بارغاندا بەنى-
 ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە مېنى مۇقەددەس سانىمىدىڭلار ئەمەسمۇ؟ ⁵² بۇنىڭ ئۈچۈن سەن بۇ
 يۇرتنى ئالدىڭدا كۆرسەن، لېكىن مەن بەنى-ئىسرائىلغا بېرىدىغان يۇرتقا كىرەلمەيسەن.

مۇسانىڭ ئىسرائىللىقلارنى بەرىكەتلىنىشى

33 ¹ خۇدانىڭ ئادىمى بولغان مۇسانىڭ ئۆزى ۋاپاتىدىن ئىلگىرى بەنى-ئىسرائىلغا بەرگەن
 دۇئاىخەير بۇدۇر. ² ئۇ ئېيتتىكى: «خۇداۋەندە ئۆزى سىناي تېغىدىن چىقىپ كېلىپ،
 سېئىردىن ئۇلارغا شولا بېرىپ ئاشكارا بولۇپ، پاران تېغىدىن جىلۋە ئۇرۇپ زاھىر بولۇپ،
 نەچچە مىڭ مۇقەددەسلەرنىڭ ئارىسىدا چىقىپ كەلدى. ئوڭ قولىدا ئىسرائىل ئۈچۈن ئوتلۇق

پەرمىنى بار ئىدى.

³ ئۇ ئۆزى قوۋمنى دوست تۇتىدۇ، قوۋمنىڭ ھەممە مۇقەددەسلىرى سېنىڭ قولىڭدا بولۇپ، ئۇلار ئۆزى ئايىغىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ سۆزۈڭنى قوبۇل قىلىدۇ.

⁴ مۇسا بولسا بىزگە بىر قانۇننى بۇيرۇپ، ياقۇبىنىڭ جامائىتىگە مىراس قىلىپ بەردى.

⁵ قوۋمنىڭ سەردارلىرى جەم بولۇپ، ئىسرائىلنىڭ قەبىلىلىرى بىر بولۇپ يىغىلغىنىدا يەشۇرۇننىڭ بىر پادىشاھى بار ئىدى.

⁶ **رۇبەن** بولسا ئادەملىرى ئاز بولسىمۇ، ئۆلۈپ كەتمەي، تىرىك تۇرسۇن» دەپ مۇسا ئېيتتى.

⁷ **يەھۇدا** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئەي خۇداۋەندە، يەھۇدانىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ ئۇنى ئۆز قوۋمىغا يەتكۈزگىن. ئۇ بولسا ئۆز قولى بىلەن ئۇلار ئۈچۈن ئۇرۇشىدۇ. ئەمدى سەن ئۇنىڭغا دۈشمەنلىرىگە قارشى مەدەت قىلغىن» دېدى.

⁸ **لاۋىي** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «گۇرم ۋە تۇمم دېگەن نەرسىلىرىڭنىڭ ئۆزى سېنىڭ بۇ مۇقەددەس ئادىمىڭگە تەگسۇن. سەن ئۇنى ماسسانىڭ ئۆزىدە سىناپ بېقىپ، مەرباننىڭ سۇلىرىنىڭ يېنىدا ئۇنىڭ بىلەن تالاشتىڭ.

⁹ ئۇ ئۆز ئاتا-ئانىسى توغرىسىدا: < ئۇلارغا قارىمايمەن > دەپ ئېيتىپ، ئۆز بۇرادەرلىرىنى ئېتىراپ قىلماي، ئۆز بالىلىرىنىمۇ تونۇغىلى خالىماي، بەلكى سېنىڭ سۆزۈڭنى تۇتۇپ ئەھدەڭنى ساقلىدى ئەمەسمۇ؟ ¹⁰ مانا لاۋىيلار بولسا ياقۇبقا ئەھكاملىرىڭنى ئۇقتۇرۇپ، ئىسرائىلنىڭ ئۆزىگە قانۇنۇڭنى ئۆگىتىپ، سېنىڭ ھۇزۇرۇڭدا خۇشبويا دورا-دەرمەك كۆيدۈرۈپ، قۇربانگاھىڭغا پۈتۈن كۆيدۈرمە قۇربانلىقلارنى ئېلىپ كېلىدۇ. ¹¹ ئەي خۇداۋەندە، لاۋىينىڭ كۈچىگە بەرىكەت بېرىپ، قوللىرىنىڭ ئىشىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنىڭغا قارشى تۇرغۇچى بىلەن دۈشمەنلىرىنىڭ بەللىرىنى ئۆزى قوپالمىغۇدەك تەرىقىدە سۇندۇرغىن» دېدى.

¹² **بەنيامين** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئۇ ئۆزى خۇداۋەندىنىڭ دوستى بولغاچ، ئۇنىڭ ئۆزىگە ھەمىشە ساپە قىلىپ ئۇنىڭ ئېگىزلىكلىرىنىڭ ئارىسىدا ماكان تۇتقان زاتنىڭ قېشىدا تىنچ-ئامان ئولتۇرسۇن» دېدى.

¹³ **يۇسۇپ** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئۇنىڭ يۇرتى بولسا خۇداۋەندە تەرىپىدىن بەرىكەتلىك بولۇپ، ئاسماننىڭ ئەۋزەل نېمەتلىرىنى تېپىپ شەبنەم تېپىپ، تېگىدە يېيىلغان چوڭقۇرنىڭ نېمەتلىرىنى تېپىپ، ¹⁴ كۈندىن ھاسىل بولىدىغان ئەۋزەل نېمەت بىلەن ئايدىن ھاسىل بولىدىغان ئەۋزەل نېمەتلىرىنى تېپىپ، ¹⁵ قەدىمكى تاغلارنىڭ قىممەت باھا خەزىنىلىرى بىلەن ئەبەدىي دۇڭلۇكلەرنىڭ ئەۋزەل نەرسىلىرىنى تېپىپ، ¹⁶ يەرنىڭ ھوسۇلى بىلەن پۈتۈن بارلىقىدىن نېمەت تېپىپ، تىكەنلىك چاتقالدا ئولتۇرغان زاتنىڭ ئىلتىپاتىنىمۇ تېپىپ بەرىكەتلەنسۇن. بۇنىڭ ھەممىسى يۇسۇپنىڭ بېشىغا كېلىپ، ئۆز بۇرادەرلىرىدىن ئايرىلغاننىڭ چوققىسىغا نازىل بولسۇن. ¹⁷ بۇقىلىرىنىڭ ئارىسىدا تۇنجى بولغاننىڭ ئۆزى شەرەپلىك بولۇپ، مۇڭگۈزلىرى ياۋا كالىنىڭكىدەك بولغاچ، ئۇلار بىلەن ھەممە قوۋملارنى، دەرۋەقە

يەرنىڭ چەتلىرىدە ئولتۇرغۇچىلارنى ئۈسۈدۈ. ئەفرائىمنىڭ ئون مىڭلىرى شۇنداق بولۇپ، ماناسسەنىڭ مىڭلىرىمۇ شۇنداق بولىدۇ» دېدى.

¹⁸ **زەبۇلون** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئەي زەبۇلون سەن چىقساڭ، شادلىق قىلغىن. ئەي ئىسساكار، ئۆز چېدىرلىرىڭدا خۇش بولغىن. ¹⁹ مانا ئۇلار بولسا قوۋملارنى ئۆز تېغىغا قىچقىرىپ، ئاندا ئادالەتنىڭ قۇربانلىقلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، ئۆزى دېڭىزلارنىڭ دۆلىتى بىلەن قۇمغا كۆمۈلگەن خەزىنىلەرنى يىغىدۇ» دېدى.

²⁰ **گاد** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «گادنىڭ ئۆزىگە مۇنداق كەڭرى يۇرتنى بەرگەنگە ھەمدۇسانا بولغاي. گاد بولسا بىر چىشى شىردەك پىتمۇپلىپ، قولىنىڭ ئۆزى بىلەن كالىنى يىرتىۋېتىدۇ. ²¹ ئاندا ھۆكۈمەت قىلغۇچىنىڭ جايى بولغاچ، ئۆز-ئۆزى ئۈچۈن بىرىنچى ئۇلۇشنى ئىلغۇپلىپ، قوۋمنىڭ سەردارلىرى بىلەن چىقىپ قالغان ئىسرائىل بىلەن بىللە خۇداۋەندىنىڭ ئادالىتى بىلەن ھۆكۈملىرىنى بەجا كەلتۈردى» دېدى.

²² **دان** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «دان بولسا باشاندىن يۈگۈرۈپ چۈشكەن بىر ياش شىردەكتۇر» دېدى.

²³ **ناقتالى** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئەي ناقتالى، سەن يەتكۈدەك مېھىر-شەپقەت تېپىپ، خۇداۋەندە تەرىپىدىن كەلگەن نېمەتتىن تولۇپ كەتتىڭ. غەرب بىلەن جەنۇبىنى ئۆزۈڭگە مۈلۈك قىلىۋالغىن» دېدى.

²⁴ **ئاشەر** توغرىسىدا ئۇ ئېيتتىكى: «ئاشەر بولسا ئوغۇللارنىڭ ئارىسىدا مۇبارەك بولۇپ، ئۆز بۇرادەرلىرىدىن مۇھەببەت تېپىپ، ئۆز پۇتىنى ياغاچقا چىلىسۇن. ²⁵ سېنىڭ بالداقلىرىڭ بولسا تۆمۈر بىلەن مىستىن بولۇپ، سېنىڭ كۈنلىرىڭدەك ئۆز قۇدرىتىڭ بولسۇن» دېدى.

²⁶ **ئەي يەشۇرۇن**، خۇدادەك باشقا ھېچكىم يوقتۇر. ئۇ ساڭا ياردەم بەرگىلى كۆككە مىنىپ، شان-شەرەپ بىلەن بۇلۇتلارغا مىنىپ كېلىدۇ.

²⁷ **ئەزەلىي خۇدا** ئۆزى سېنىڭ پاناھگاھىڭ بولۇپ، ئەبەدىي بىلەكلىرى بولسا ئاستىڭدا تۇرىدۇ. ئۇ ئۆزى سەن ئۈچۈن دۈشمەنلەرنى ھەيدىۋېتىپ: «ئۇلارنى ھالاك قىلغىن» دەپ ساڭا بۇيرۇيدۇ. ²⁸ بۇ تەرىقىدە ئىسرائىل ئۆزى ئامانلىقتا ئولتۇرۇپ، ياقۇبىنىڭ بۇلىقى بولسا ئاشلىق بىلەن شارابى بار بىر يۇرتتا ئولتۇرۇپ، شەبنەم تېمىتىدىغان ئاسماننىڭ تېگىدە تىنچ-ئامان تۇرىدۇ.

²⁹ **ئەي ئىسرائىل مۇبارەككۈرسەن!** سەن خۇداۋەندىنىڭ ئۆزى قۇتقۇزغان قوۋمى بولغىنىڭ ئۈچۈن كىم ساڭا ئوخشايدۇ؟ ئۇ بولسا سېنىڭ مەدەتكار سىپىرىڭ بولۇپ، ئۆزىمۇ داڭلانغان قىلىچىڭدۇر. سېنىڭ دۈشمەنلىرىڭ بولسا ساڭا بويۇن سۇنغاچ، ئۇلارنىڭ ئېگىزلىكلىرىنىڭ ئۈستىدە ماڭسەن.

مۇسانىڭ ۋاپات بولۇشى

34¹ ئاندىن مۇسا موئابنىڭ تۈزلەڭلىكلىرىدىن نېبو تېغىنىڭ ئۈستىگە مېڭىپ يېرىخونىڭ ئۆتتۈرىدىكى پىسگاننىڭ چوققىسىغا چىقتى. ئاندا خۇداۋەندە ئۇنىڭغا پۈتۈن يۇرتنى كۆرسىتىپ گىلىيادتىن تارتىپ دانغىچە،² پۈتۈن نافتالى، ئەفرائىم ۋە ماناسسەنىڭ يۇرتىنى يەھۇدا يۇرتى بىلەن قوشۇپ غەرب دېڭىزىغىچە،³ جەنۇب يۇرتى بىلەن ئىئورداننىڭ تۈزلەڭلىكىنى، يەنى < خورمىلىق شەھەر > دەپ ئاتالغان يېرىخونىڭ يېنىدىكى پەس يۇرتىدىن زوئارغىچىلىك ھەممىسىنى ئۇنىڭغا كۆرسەتتى.⁴ كۆرسىتىپ، خۇداۋەندە ئۇنىڭغا سۆزلەپ: «مەن قەسەم قىلىپ: < بۇنى سېنىڭ نەسلىڭگە بېرىمەن > دەپ ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇبقا ۋەدە قىلغان يۇرت ئۆزى شۇدۇر. ئەمدى ساڭا ئۇنى ئۆز كۆزۈڭ بىلەن كۆرگىلى نېسىپ قىلىدىم، لېكىن ئۆزۈڭ ئاندا كىرەلمەيسەن» دېدى.

⁵ ئاندىن خۇداۋەندىنىڭ بەندىسى مۇسا خۇداۋەندىنىڭ ئېيتقىنىدەك ئاندا موئابنىڭ يۇرتىدا ۋاپات تاپتى.⁶ ۋاپات تېپىپ، ئۇ ئۇنى موئابنىڭ يۇرتىدىكى ۋادىدا بەيت-پېئورنىڭ ئۆتتۈرىدا دەپنە قىلدى. لېكىن ئۇنىڭ قەبرىسى قەيەردە ئىكەنلىكىنى بۇ ۋاقىتقىچە ھېچكىم بىلمەيدۇ.⁷ مۇسانىڭ ئۆزى ۋاپات تاپقان ۋاقىتتا بىر يۈز يىگىرمە ياشقا كىرگەنىدى، لېكىن كۆزلىرى بولسا ھېچ ئاجىزلىشىپ قالماي، بەدىنىنىڭ كۈچىمۇ ھېچ كېمەيمىگەنىدى.⁸ ئەمما بەنى-ئىسرائىل ئۆزى مۇسا ئۈچۈن موئابنىڭ تۈزلەڭلىكلىرىدە ئوتتۇز كۈنگىچە ماتەم تۇتۇپ تۇردى. ئاندىن كېيىن مۇسا ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ يىغلايدىغان كۈنلىرى تۈگىگەنىدى.

⁹ مۇسا ئۆز قوللىرىنى ئۇنىڭ ئۈستىگە قويغاچ نۇنىڭ ئوغلى يەشۇئانىڭ ئۆزى ھېكمەتنىڭ روھى بىلەن تولغانىدى. شۇنداقكى، بەنى-ئىسرائىل ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىپ خۇداۋەندىنىڭ مۇساغا بۇيرۇغىنىدەك قىلىپ تۇردى.¹⁰ لېكىن مۇسادەك خۇداۋەندە بىلەن يۈزمۇيۈز سۆزلەشكەن بىر پەيغەمبەر ئىسرائىلنىڭ ئىچىدە ئىككىنچى قوپماي،¹¹ خاھى ئۇ ئۆزى خۇداۋەندە تەرىپىدىن مىسىر يۇرتىغا ئەۋەتىلىپ ئۇنىڭ بۇيرۇقىغا مۇۋاپىق فەرەۋن بىلەن ئۇنىڭ خىزمەتكارلىرى ۋە پۈتۈن يۇرتىغا قىلغان ھەممە ئالامەت بىلەن مۆجىزىلەرگە قارىساق،¹² خاھى مۇسا ئۆزى پۈتۈن ئىسرائىلنىڭ ئالدىدا كۆرسەتكەن بارچە ئۇلۇغ قۇدرەت بىلەن ئۇنىڭ قىلغان بارچە چوڭ ھەيۋەتلىك ئەمەللىرىگە قارىساق، ئۇنىڭدەك ھېچكىم چىقمىدى.